

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE
J E S E N I C E

JESENICE, 27. NOVEMBRA 1963 ŠT. 47—48/V.

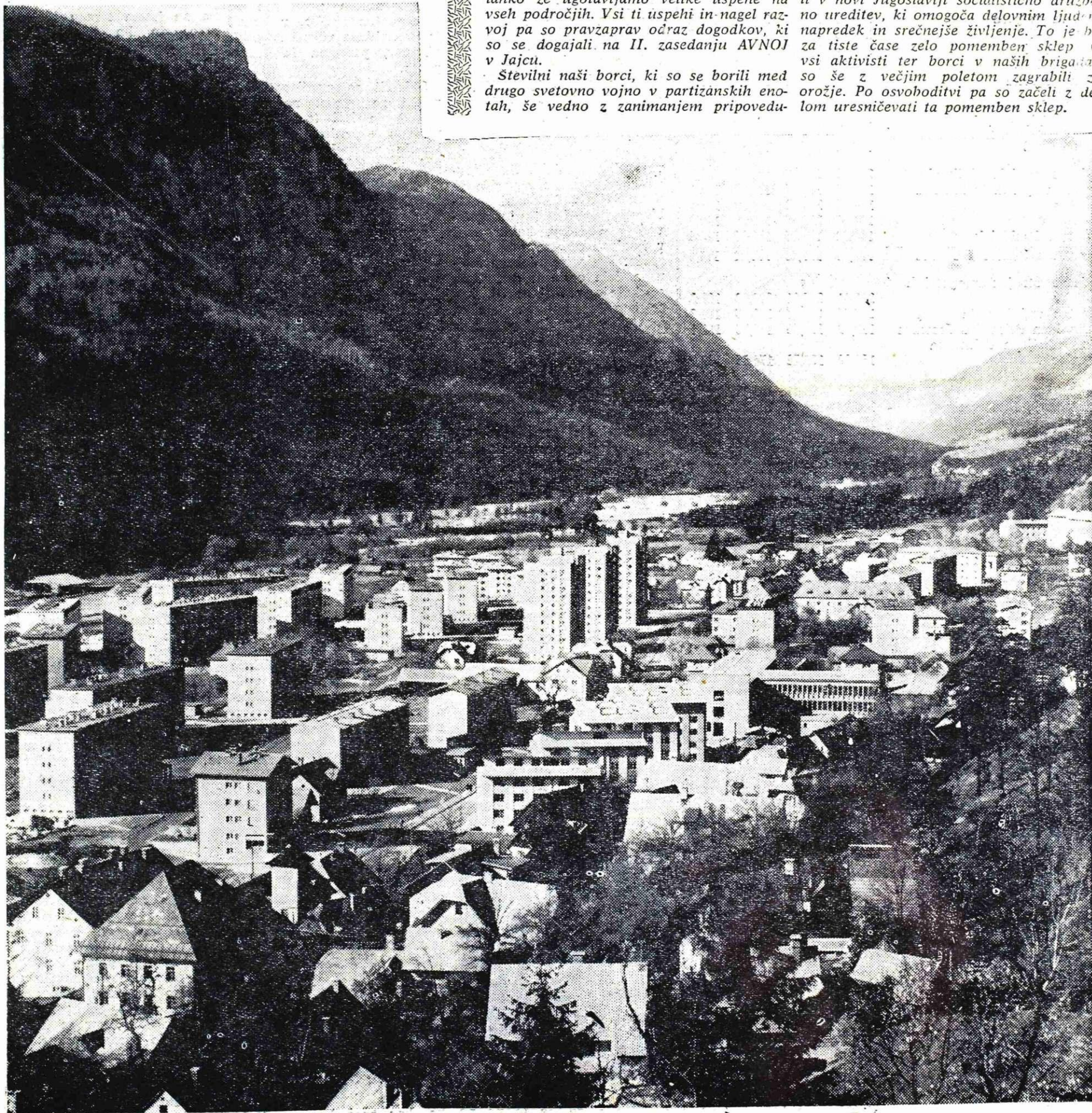
20 let nove Jugoslavije

V zgodovini jugoslovanskih narodov je 29. november zapisan z rdečimi črkami. Na ta dan se vsako leto spominjamo zgodovinskega II. zasedanja AVNOJ v Jajcu. To zasedanje bo ostalo v trajnem spominu mnogim delegatom, ki so prišli zelo utrujeni od dolge in naporene poti v Jajce. Besede tov. Tita na tem zasedanju in sklepi, ki so bili sprejeti, so tako pomembni, da o njih lahko s ponosom govorimo. Na potek zasedanja in sklepe pa so postali pozorni tudi drugod po svetu, zato mi čudno, da je ugled borcev za svobodo vedno hitreje naraščal. Na tem zgodovinskem zasedanju so bili položeni temelji novi državi, ki se bistveno razlikuje od nekdanje stare kraljevine.

Doba dvajsetih let je tako velika, da lahko že ugotavljamo velike uspehe na vseh področjih. Vsi ti uspehi in nagel razvoj pa so pravzaprav odraz dogodkov, ki so se dogajali na II. zasedanju AVNOJ v Jajcu.

Številni naši borci, ki so se borili med drugo svetovno vojno v partizanskih enotah, še vedno z zanimanjem pripovedu-

jejo o AVNOJ kot najvišjem organu oblasti nove Jugoslavije. Titove besede z II. zasedanja AVNOJ so v tistih letih bile pravi simbol in še večja spodbuda borcem za boj proti okupatorjem in domačim izdajalcem. Borci, ki so se borili v brigadah, so lahko spoznali, da njihovi veličastni boji in težke borbe niso bile zaman ter da so na najboljši poti k velikemu cilju, k svobodi. Ob imenovanju tovariša Tita za maršala Jugoslavije ter za vrhovnega komandanta naše armade in predsednika nove Jugoslavije je slehernemu Jugoslovanu in še posebej borcu za novo Jugoslavijo postalo jasno, da bomo po II. zasedanju AVNOJ in zmagi nad sovražniki ubrali novo pot. Vsi so takrat z veseljem pozdravili sklep, da bomo imeli v novi Jugoslaviji socialistično družbeno ureditev, ki omogoča delovnim ljudem napredek in srečnejše življenje. To je bil za tiste čase zelo pomemben sklep in vsi aktivisti ter borci v naših brigadah so še z večjim poletom zagrabili za orožje. Po osvoboditvi pa so začeli z delom uresničevati ta pomemben sklep.

Ob dnevu republike vsem naše iskrene čestitke

Pregled

DOSEŽENIH NETO OSEBNIH DOHOD.
KOV NA ENO PLAČANO URO

ekonomska enota	doseženo - din			
	planirano - din	v oktobru	od začetka leta do konca okt.	% poveč. OD v 9 mes. proti planu
vodstvo topilnic	257,78	269,51	273,64	106,2
visoke peči	158,95	196,23	178,31	112,2
martinarna	174,51	216,39	186,58	106,9
nabiralci na haldi	130,50	174,86	147,49	113
elektropeč	181,53	239,81	222,38	122,5
šamotarna	145,82	174,19	155,66	106,7
livarne	159,18	181,91	207,53	130,4
TOPILNICE	166,53	203,91	186,69	112,1
vodstvo valjarn	244,58	256,57	247,50	101,2
Javornik I	164,43	169,28	170,46	103,7
Javornik II	158,67	199,30	178,64	112,6
valjarna 2400	166,35	235,06	189,21	113,7
žična valjarna	168,15	186,34	177,33	105,5
žeklovlek	152,14	184,47	178,91	117,6
odprema Javornik	154,67	220,07	177,79	114,9
strugarna valjev	165,31	166,69	179,16	108,4
VALJARNE	163,10	190,37	177,31	108,7
vodstvo predelovalnih obratov	257,79	271,85	287,05	111,4
hladna valjarna in žičarna	160,85	174,47	170,85	106,2
cevarna	149,75	218,42	184,59	123,3
žebeljarna	144,70	232,45	175	120,9
elektrodni oddelek	130,52	170,85	165,27	126,6
PREDELOVALNI OBRATI	152,18	190,40	174,11	114,4
vodstvo strojno-energetskih obratov	261,41	265,01	270,03	103,3
vodstvo vzdrževanja	209,46	197,17	212,19	101,3
mehanična delavnica Jesenice	159,09	177,56	176,78	111,1
konstruktorska delavnica Jesenice	156,88	179,72	174,55	109,9
elektro delavnica Jesenice	160,67	183,11	183,42	114,2
gradbeni oddelek	156,50	198,01	183,31	117,1
vzdrževanje Javornik	160,17	192,12	193,22	120,6
promet	152,96	203,34	169,99	111,1
transport	134,56	179,69	182,79	135,8
vodstvo energetske grupe in energetske gospodarstvo	184,74	209,92	206,05	111,5
elektro in toplotna energija	176,34	220,31	198,34	112,5
plinska in vodna energija	186,55	220,31	220,48	118,2
plinski generatorji	163,77	210,96	190,35	116,2
STROJNO-ENERGETSKI OBRATI	157,81	194,37	184,15	116,7
upravne službe	178,14	213,33	203,38	114,2
OTK-R	172,99	223,48	206,52	119,4
projektivni biro	203,61	273,17	262,40	128,9
prilagoditveni	152,83	143,92	169,67	111
ZELEZARNA	161,42	197,70	184,22	114,1

EE martinarna

Razpravljali so o 9-mesečnem poročilu

Pretekli teden je imel delavski svet martinarne 17. redno sejo. Ugotovili so, da so bili sklepi zadnje seje, razen enega, ki ga uresničujejo, izvedeni.

Nato je inž. Karba prebral sklepe politično-gospodarske konference ter za martinarno najvažnejše tudi posebej obrazložil.

Ko je inž. Čop prebral ga. Prvi predlog: Z ozirom na to, ker so pogoji dela v martinarni premalo upoštevani, čeprav je martinarna ključni obrat vse železarne, predlagajo splošno povečanje obračunskih postavk na vseh delovnih mestih. Drugi predlog: Premirati je treba ključna delovna mesta, torej tista, ki bistveno vplivajo na proizvodnjo. Ta sistem bi lahko izvedli le v primeru splošnega povečanja obračunskih postavk.

Sprejeli so tudi sklep, da do prihodnje seje pripravi predlagati komisiji za nagradjevanje pri CDS dva predlo-

re bi videli, ali je tako obratovanje ekonomično. Sklenili so tudi, da bodo v livarni dobavljali stehano

EE
uprav-
ljajo

kokilno zlomnino in ne po številu ladij kot so to delali do sedaj.

Kordeževa

EE transport

Nismo za združitev prometa in transporta

Na osnovi navodil UO in 24. rednega zasedanja CDS je imel delavski svet EE transporta 19. novembra sejo z zelo važnim dnevnim redom: pregled sklepov, potrditev ključnih delovnih mest, obravnava devetmesečnega poročila in obravnava statuta.

Sklepi so bili v celoti izpolnjeni, razen tistih, ki jih morajo potrditi še ostale ekonomske enote oziroma službe. Člani so se posebej zanimali, zakaj ni stojnina, ki nastane pri dovozu surovin kot npr. apna, prenešana iz EE martinarne na transport. Razpravljali so tudi o premiranju operativcev na ručnem dvoru za predčasno vrnjene vagone.

Razprava o ključnih delovnih mestih je pokazala, da so osebni dohodki strojnikov težkih motornih dvigal in viličarjev prenizki. Ta delovna mesta so najvažnejša in predstavljajo ključni problem pri posluževanju proizvodnih obratov, kakor tudi v konicah dovoza raznih surovin. Posledice nizkega stalnega dela osebnih dohodkov se kažejo v fluktuaciji, ker so ista in podobna delovna mesta v drugih podjetjih bolje plačana.

Po razpravi o devetmesečnem poročilu, sklepih politične konference in zadnjih zasedanj CDS ter po navodilih direktorije je DSEE na predlog obratovodstva sklenil, da bo izvedena podrobna analiza celotnega tehnološkega postopka, da bi z racionalnimi posegi znižali stroške. Živahna je bila tudi razprava o statutu, po kateri so člani DSEE izglasovali naslednje sklepe:

1. DSEE transport se v celoti strinja s pristojnostmi in dolžnostmi organov upravljanja.

2. DSEE se strinja z novo organizacijsko strukturo operativno-upravnega vodstva železarne.

3. Člani DSEE se ne strinjajo s predloženo organizacijsko obliko prometne in transportne službe, v kateri je predvidena združitev obeh obratov, prometa in transporta.

Sklenili so predlagati komisiji za statut naslednje: Dosedanja EE transport, z utečeno organizacijsko obliko in perspektivo razvoja, naj se priključi kot samostojna ekonomska enota s samostojnim ekonomskim obračunom, organi upravljanja in operativnim vodstvom k skupini topilniških obratov.

EE transport je program sko 95 % vezana izključno na EE topilnic. Ker je glavni pogoj za brezhibno obratovanje martinarne organizirano posluževanje transporta, bila priključen transporta k topilnicam utemeljena. Tu di perspektivni razvoj, ko bo transport postal oskrbovalni obrat, organiziran in opremljen s sodobno tehniško opremo za pripravo vložka na istem terenu in delstvo, da bo imel potem transport, vključno s pripravo vložka, največ osem delovnih mest, katerih delokrog bi se nanašal na ostale dejavnosti, govori za priključen transporta k topilnicam. Vertikalna povezava z vodstvom topilniških enot je toliko bolj razumljiva, ker se denarna sredstva, vložena za izboljšanje transporta, v glavnem obrestujejo v to pilniških obratih.

Niko Bernard

Slabi pokazatelji v prvi polovici novembra

V mesecu novembru visoke peči niso obratovala zadovoljivo, saj imamo v prvi polovici meseca 677 ton primanjkljaja. Posebno slabo je delala peč št. 1, na kateri smo proizvedli 508 ton manj. Delo v oktobru in novembru nam bo brez dvoma pokvarilo dosedanje sliko tako v pogledu proizvodnje kakor tudi finančne ga uspeha. Vsekakor se bo to odražalo tudi pri materialnih stroških.

Glavni vzrok za tako slabo proizvodnjo je v slabi kvaliteti rude, ki po granulaciji kakor tudi vsebnosti železa zelo niha. Že tako slabo granulacijo pa nam poslabšuje še jesensko deževje, ki vpliva na klasiranje rude. Zaradi razkladanja slabo klasirane rude se nam posebno v peči št. 1 tvorijo nasedline, ki preprečujejo normalen hod peči. Da bi te odstranili, smo peči prve dni novembra sondirali. Ko smo ugotovili, kje so nasedline, smo najprej poizkušali z miniranjem med obratovanjem, toda nismo uspeli. Zato smo 10. novembra peči ustavili, spuстили vložek na 12 metrov in minirali nasedline. Peči ni obratovala 12 ur. Uspeh se je pokazal šele čez nekaj dni. Tako je dala peč 15. novembra prvič v tem mesecu več kot je dnevni plan. Pri-manjkljaj prvih 15 dni pa je tako velik, da ga ne bomo mogli nadoknaditi do konca meseca.

Poleg nizke proizvodnje in slabe kvalitete pa imamo ta mesec še tri plačane praznike, kar nam bo zmanjšalo odstotek gibljivega dela osebnih dohodkov. Edino, kar je zadovoljivo v novembru, je

to, da smo uspeli izboljšati delo novih plinskih čistilcev. Tov. Franc Bassanese je vztrajno delal in tudi uspehi ni izostal.

Uredili so toliko, da vsaj te količine plina, ki jih dobimo še v VP 2, kvalitetno očistijo, kar bo brez dvoma pozitivno vplivalo na delo kavperjev. Pozitivno je tudi to, da smo sedaj prvič vgrajili v naše plinske čistilce prevodne izolatorje domače proizvodnje. Do sedaj smo jih stalno uvažali, sedaj pa jih za nas izdelujejo v tovarni elektro porcelana v Arandelovcu. Poizkusno obratovanje so dobro prestali ter bo tudi to nekaj doprineslo k znižanju proizvodnih stroškov. Problematična pa je poraba žičnih vrvi za poševna dvigala; tudi pri teh smo prešli na uporabo domačih vrvi, vendar pa nismo dobili zaželenih rezultatov, ker so kvalitetno zelo neenakomerne ter se nam trgajo v času od 3 do 7 mesecev. Inozemske so vzdržale vse več kot leto dni. Proizvajalci teh vrvi bodo morali posvetiti več pozornosti izdelavi teh vrvi, da bodo vzdržale vsaj devet mesecev.

Elektropeč je izpolnila letošnji plan- sko nalogo

V sredo, dne 20. novembra 1963 ob 9. uri dopoldan, je EE elektropeč s šaržo št. 367 E na peči št. 1 izdelala 14.008 ton elektrojekla. S tem so člani kolektiva elektropeči izpolnili svojo plansko obveznost. Upajo, da jo bodo, če ne bo redukcij električnega toka, prekoračili do konca leta za več kot tisoč ton.

Ob izpustitvi šarže številka 367 E smo imeli krajši razgovor z v. d. obratovodjem elektropeči Jožetom Ulčarjem in topilcem na peči št. 1 Jernejem Petačem.

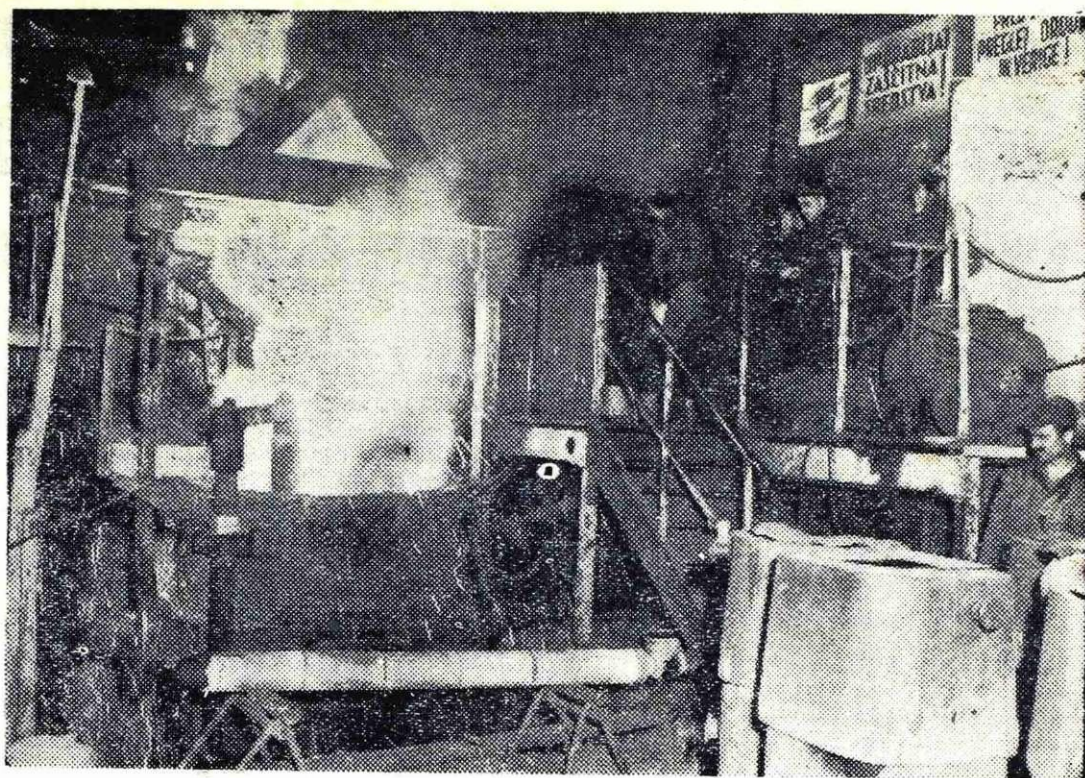
Tov. Ulčar je izjavil:

»Vzrokov, da smo v letošnjem letu že tako kmalu izpolnili plan proizvodnje elektrojekla, je več. Predvsem smo izredno intenzivno uporabljali kisik tako med taljenjem kakor tudi med rafinacijo in s tem skrajšali čas, potreben za izdelavo celotne šarže. Pri tem je zelo vneto sodeloval ves naš kolektiv, ki se je zavedal, da lahko velike prednosti uporabe kisika izkoristimo samo tedaj, če so tudi vse ostale faze dela kot popravilo peči, hitro zakladanje, priprava livne jame in priprava za vlivanje, izvedene hitro in tudi v kvalitetnem oziru solidno. Razen tega v letošnjem letu nismo imeli težav z zalogami elektrod in potrebnih ferolitov, za kar gre zasluga nabavnemu oddelku, uvozu in končno upravi. V prihodnje si želim še v naprej tesnega sodelovanja z vsemi obrati in oddelki, ki nam kakorkoli pomagajo pri našem delu in pa da bi imeli vedno na razpolago električno energijo, da bi lahko normalno delali.«

Tov. Petač je povedal:

»Zelo sem vesel, da nam je uspelo dober mesec pred koncem leta izpolniti našo plansko nalogo. Pri tem je imel veliko vlogo kisik in pa prizadevanje celotnega kolektiva, ki se je zavedal, da z boljšim in kvalitetnejšim delom izdelava več jekla za naše valjarne, istočasno pa sam sebi zagotovi tudi boljši osebni dohodek. Imamo dobre in stalne posade, fluktuacije praktično ni in tudi ob nedeljah delamo normalno. Vse to se seveda pozna na proizvodnji in osebnem dohodku. Za prihodnje leto želim, da bi imeli zagotovljeno potrebno električno energijo in pa da bi čimprej začela obratovati nova električna peč, ki jo gradimo v martinarski hali. Končno moram za sebe osebno povedati tudi to, da sem trenutno izredno vesel zaradi tega, ker se bom v kratkem vselil v novo stanovanje.«

Tako dva člana kolektiva elektropeči o delu svoje ekonomske enote. Mi pa se pridružujemo vodstvu topilnic in upravi podjetja, ter jim prav tako iskreno čestitamo k njihovu velikemu uspehu ter jim želimo, da bi kolektiv elektropeči tudi v prihodnje s takšnim poletom in uspehom izpolnjeval svoje planske naloge!

Jubilejni šarž na elektropeči

Jeklolivarna je že 31. oktobra izpolnila proizvodni plan

Poročali smo že, da je jeklolivarna že 31. oktobra letos izpolnila letošnji planski obvez. Računajo, da bodo do konca leta izdelali okrog 1550 ton jeklenih odlitkov ali približno 250 ton več kot je bilo predviden načrt.

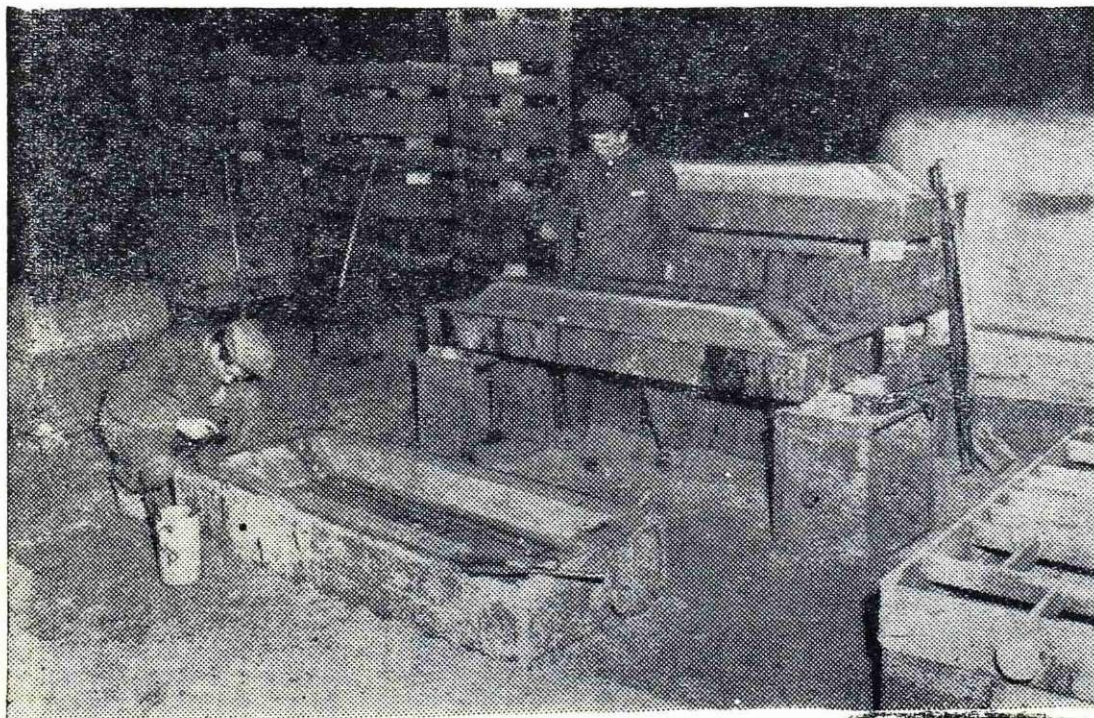
Sicer je res, da so izpolnili načrt tako zgodaj zaradi velikega števila nadur, ki pa so bile potrebne, če so hoteli izpolniti pravočasno naročilo Litostroja, za katerega so vliili in še vlivajo posamezne dele strojne opreme za Belško polje. (Pisali smo že, da je jeklolivarna prevzela naročilo za 300 ton teh odlitkov ker jih zaradi kratkega dobavnega roka ni hotela nobena druga livarna prevzeti.

Največ težav imajo v jeklolivarni s pomanjkanjem delovnega prostora. Sedanji delovni prostor dovoljuje proizvodnjo od 120 do največ 150 ton odlitkov mesečno,

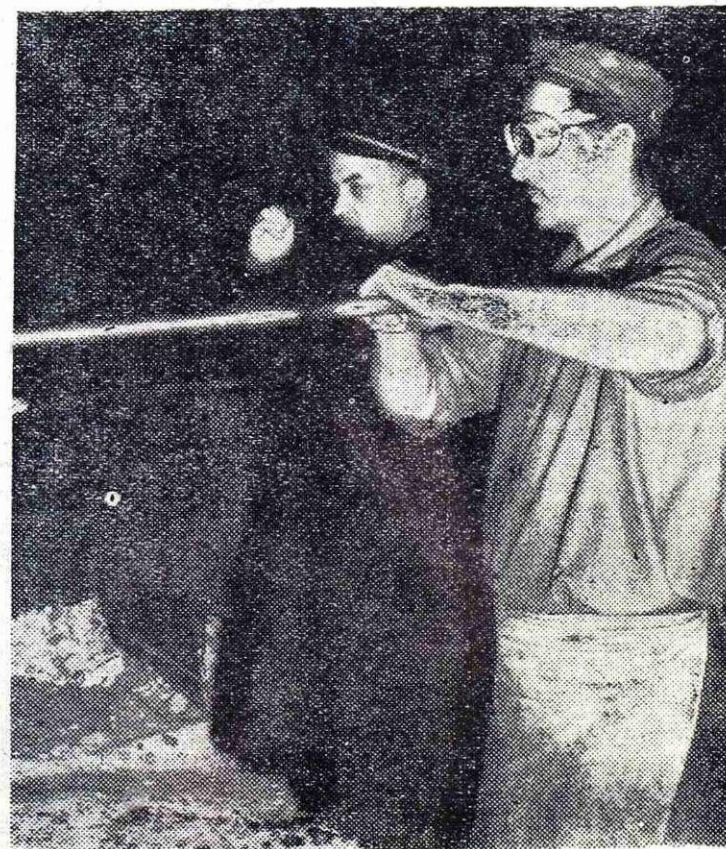
čeprav bi jih lahko odlili z isto posado 20 do 30 ton več. Znano pa je tudi, da je naročil za jekleno litino dovolj, da je proizvodnja jeklolivarne visoko rentabilna in da tudi z livarji ne bi bili v zadregi, v kolikor bi dobili ustrezen prostor, da bi proizvodnjo lahko povečali. Veliko težavo predstavlja tudi čistilnica jeklene litine, ki je na prostem in jo bo treba

čimprej spraviti pod streho ter povečati zmogljivost.

Jeklolivarna ima svoj delovni prostor na prostoru med martinarno in elektropečjo oz. je stisnjena na ozek prostor, kjer so livarji drug drugemu v napoto in je potrebno tudi mnogo več prenašanja ter dela sploh. Že to nam narekuje, da bomo morali v bližnji bodočnosti razmisliti o novi lokaciji jeklolivarne oziroma o izboljšanju delovnih pogojev, seveda pa tudi o možnostih povečanja proizvodnje, ki je — kot smo že zapisali — visoko rentabilna.

Jeklolivarna je kot prvi oddelek izpolnila letošnji družbeni načrt.

Ob zadnji šarži elektrojekla za letošnje leto smo se pogovarjali z v. d. obratovodjem Jožetom Ulčarjem in topilcem na I. peči Jernejem Ulčarjem

Redna letna konferenca komunistov železarne

Komunisti in njihove naloge pri gospodarjenju v železarni

V nedeljo 17. novembra je bila v dvorani Delavskega doma pri Jeleni redna letna konferenca Tovarniškega komiteja ZKS železarne Jesenice. Konference se je udeležilo več kot sto delegatov iz vseh osnovnih organizacij ZKS ter gostje: član Izvršnega komiteja CK ZKS Stane Kavčič, organizacijski sekretar Okrajnega komiteja ZKS Ljubljana Rudi Brezar, predstavniki iz železarne Sisak, Štore ter podjetja Litostroj, poleg njih pa še predstavniki občinskih organov, samoupravnih organov železarne Jesenice, člani strokovnega kolegija, šefi posameznih sektorjev in drugi.

O aktualnih nalogah komunistov v naši železarni je obširneje govoril dosedanji sekretar TK ZKS inž. Tine Črv, organizacijsko poročilo Tovarniškega komiteja pa je prebral organizacijski sekretar Tone Varl. Zaradi obširnosti poročil in posameznih razprav le-teh ne moremo objaviti v celoti, zato smo se omejili le na nekatere izvirne besede z namenom, da bi naše bralce seznanili z nalogami komunistov v sedanjem položaju železarne Jesenice.

Sekretar Tovarniškega komiteja ZKS inž. Tine Črv je uvodoma povedal, da mnogi člani zelo vestno in uspešno delujejo v samoupravnih organih ter družbenih organizacijah in da na njihovih ramenih stoni vsa teža dela teh organov. Istočasno pa je kritično obravnaval delo osnovnih organizacij in dejal, da le-te še vedno niso mesto, kjer bi se aktivisti zbirali in izmenjavali svoje izkušnje pri delu ter se posvetovali in obravnavali pomankljivosti in dogovarjali za nove akcije. Po mnenju inž. Črva je osnova za delo in aktivnost komunistov v železarni prav gospodarsko stanje, kajti gospodarski uspeh ali neuspeh železarne ima široke družbeno-politične posledice tako za tovarno kot v jeseniški komuniji.

Za lažje razumevanje sedanjega gospodarskega stanja in seveda tudi nalog komunistov pri gospodarjenju so v poročilu navedeni nekateri podatki iz devetmesečnega poslovnega poročila podjetja. Tako je med drugim rečeno, da je formiranje čistega dohodka in prostih skladov kljub večji proizvodnji, višji produktivnosti dela in premiku v kvalitetnejši asortiment izdelkov v upadanju. Fakturirana realizacija je naraščala od leta 1960 s 33.015 milijonov na 34.190 milijonov v letu 1961 in 35.683 milijonov v letu 1962, torej z indeksi 1961/60 — 1,035, 1962/61 — 1,042 in 1962/60 z 1,08. Toda čisti dohodek ni naraščal sorazmerno z višjo realizacijo in višjo produktivnostjo, ampak je iz leta v leto nazadoval. Tako je bil dosežen v letu 1960 — 10.770 milijonov, 1961. leta 7.611 milijonov in 1962. leta 6.039 milijonov in izraženo v indeksih: 1961/60 — 0,71,

1962/61 — 0,792 in 1962/60 — 0,562. Vzrok, zakaj ni čisti dohodek naraščal sorazmerno povečani produktivnosti, višji in kvalitetnejši proizvodnji, je v tem, da so nam vsako leto naraščali materialni stroški, ki so bili leta 1960 — 18.682 milijonov, 1961. leta 22.157 milijonov in 1962. leta

25.224 milijonov. Materialni stroški so naraščali torej z indeksi 1961/60 — 1,19, 1962/61 — 1,14 in 1962/60 — 1,35. Akumulacija, ki smo jo v dobrih letih pred in v letu 1960 konsumirali mi, se je od tedaj dalje vedno bolj pretakala v industrije, ki delajo za nas in v transport. Naše cene so ostale vse do junija leta 1963 enake in niso sledile naraščanju cen surovin, ostalih materialov ter uslug. Ta proces pretakanja akumulacije v druge industrijske panoge in transport do danes še ni ustavljen, da le smo še od tega, da bi se cene storitev in materialov ustalile, zato ne moremo pričakovati izboljšanja v tej smeri, v kolikor se ne bi menjali instrumenti delitve dohodka med družbo in podjetjem.

Kritično stanje se je v našem podjetju nekoliko ubla-

žilo s popravkom nekaterih prodajnih cen našim izdelkom vendar je večina z višjimi cenami ustvarjenega dohodka odtekla družbi zaradi revalorizacije osnovnih sredstev in povečane obrestne mere na sklad osnovnih sredstev. To velja za leto 1963, dočim ustvarja podjetje v naslednjem letu že določene sklade.

Vendar pri kritičnem ocenjevanju našega dela le lahko trdimo, da smo v prejšnjem letu meri mobilizirali vse člane za reševanje proizvodnih nalog in za boljše koriščenje obratovalnega časa, povečanje izpleta, kvalitetnejšega dela itd.

Komunisti bodo morali proizvodno problematiko obravnavati bolj komunistično. Probleme bo treba globlje analizirati, izločiti zunanje vplive ter energično vztrajati na odstranitvi lastnih napak. Težka finančna situaci-

ja, v kateri se nahajamo, narokuje, da napremo vse naše sile za znižanje proizvodnih stroškov, kajti materialni stroški so v zadnjih dveh letih porastli kar za 35%. Ker je večina cen našim izdelkom plafonirana, cene surovin ter pomožnih materialov in uslug pa so vedno višje, je primarna naloga vseh subjektivnih sil v podjetju, da se borijo za znižanje proizvodnih stroškov. Komunisti se morajo v posameznih ekonomskih enotah boriti za znižanje proizvodnih stroškov, predvsem pa za manjšo porabo energije na enoto izdelka, boljše koriščenje koledarskega in obratovalnega časa, za večjo produktivnost in boljši izplen. To so torej naloge, ki jih bodo morali komunisti prvenstveno reševati v sedanjem gospodarskem položaju tovarne.

Inž. Tine Črv, dosedanji sekretar Tovarniškega komiteja ZKS

FRANC KOBENTAR

Zveza komunistov je organizacija družbeno-političnih delavcev

NAŠE MESTO JE V ORGANIH DELAVSKEGA IN DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA TER V POLITIČNIH IN DRUŽBENIH ORGANIZACIJ

Najprej želim poudariti, da bomo enotnost vseh članov ZK dosegli, če bodo naša stališča enotna. To pomeni, da kadar se za neka stališča dogovorimo, potem jih moramo tudi zagovarjati in izvajati. Zavedati se moramo, da mora biti naše mesto med množico.

Hočem tudi poudariti, da naša naloga je torej zelo smotorna in aktivna. Delati moramo v odgovornih družbeno-političnih in družbenih delavcev ter da je mesto komunistov povsod tam, kjer se gospodari, ustvarja ter odloča o delitvi dohodka in ostalih družbenih dobrin.

komunisti ne morejo preživeti staro pojmovanje vloge komunistov. Še vedno se pojavljajo tendence, da bi bilo bolje, če bi imeli zadnjo odločilno besedo pri reševanju vseh zadev. Vendar menim, da bi vse to lahko ocenili po tem, kakšen vpliv bomo imeli komunisti med kolektivom in v koliko bomo sposobni vsklajevati vsakodnevno praktično delovanje v kolektivu z osnovnimi tezami programa ZK. Le s svojim znanjem in delovanjem bomo dosegli, da se bodo vsi proizvajalci, ki so nosilci našega družbenega razvoja, zavzemali za napredna in najbolj koristna stališča.

Aktivnost komunistov v osnovni organizaciji ne sme in ne more biti več osnovno merilo aktivnosti. Osnovna organizacija naj bo le mesto, kjer bomo razčistili stališča komunistov in kjer bomo ustvarjali idejno enotnost akcije, ki pa se mora pozneje odražati v našem delovanju med sodelavci. Otresti se moramo zaprtih oblik dela ter si prizadevati, da bomo imeli do vseh problemov, s katerimi se srečujemo v našem razvoju, enak odnos, pa čeprav se porajajo izven ozkega področja lastnih interesov. S tem hočem reči, da moramo biti komunisti, ki smo zaposleni na Jesenicah, enako odgovorni za nek problem, ki se pojavlja v valjarnah, kakor komunisti, ki so zaposleni v prizadejih obratnih ali obratno.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Delegati in gostje so na konferenci Tovarniškega komiteja ZKS s pozornostjo poslušali razpravo tov. Staneta Kavčiča, člana Izvršnega komiteja CK ZKS

Statut naj bo vzpodbuda proizvajalcem za večjo proizvodnjo

Rad bi povedal nekaj besed o statutu našega podjetja ter o nadaljnjem razvoju sistema delavskega samoupravljanja. Ne mislim obravnavati nov statut v poglavjih, rad pa bi obravnaval sedanji ekonomski položaj s pogledi na nadaljnji razvoj sistema družbenega upravljanja in kako bi s statutom vplivali, da bi lažje izboljšali sedanji položaj v podjetju.

V času, ko smo imeli milijardo oziroma 800 milijonov skladov, je ta sistem upravljanja in organizacije podjetja kakor tudi pristojnost samoupravnih organov v delitvi dohodka odgovarjal stanju podjetja. Toda položaj se je v zadnjih dveh letih precej menjal in narekuje, da sistem upravljanja spremenimo ter dopolnimo. Pred dvema letoma, ko smo se odločili za ekonomske enote s samoupravnimi organi, smo napravili v tej smeri precej velik korak naprej. Toda ekonomski položaj nas opozarja, da moramo ta sistem še bolj utrjevati in razvijati ter na ekonomske enote prenesti še več pristojnosti. Če vse to pogledamo s stališča novega statuta, potem mora ta vsebovati vsa načela, da bomo čim bolj učinkovito dosegli in izboljšali sedanji ekonomski položaj. Ugotavljanje in delitev dohodka je nova pristojnost, ki jo bomo prenesli na raven ekonomskih enot. Možni sta dve varianti, in sicer:

- delitev osebnega dohodka na nivoju podjetja in
- delitev osebnega dohodka na nivoju ekonomskih enot.

Komisija se bolj zavzema za drugo varianto, ker ta pomeni utrjevanje delavskega samoupravljanja in širšega delovanja na področju gospodarjenja.

V zadnjem času ugotavljamo, da je zanimanje za delo organov samoupravljanja v ekonomskih enotah nekoliko manjše. To je tudi razumljivo, kajti ob začetku decentralizacije smo uvedli delitev osebnih dohodkov in je bila ta pristojnost za samoupravne organe privlačna. Toda pozneje so nastale težave, ker so stroški proizvodnje naraščali, ugotovljene pa so tudi razlike v startnih osnovah in cenikih. Ceniki so bili izdelani na osnovi kvantitativnega programa, ko je imela prednost tonaža pred kvaliteto. Sedaj je stanje obratno in treba bo napraviti ustrezno korekturo cenikov. Torej vse kaže, da bomo morali sistem dopolniti, da bo vzpodbudnejši za proizvodnjo kvalitetnih izdelkov. Sama delitev dohodka je morda premalo zanimiva in tudi ni dovolj, če delimo samo izkupiček, ampak je treba delitev osebnega dohodka povečati z ekonomskimi rezultati dela. Ne moremo se zadovoljiti samo z ugotavljanjem, koliko proizvodnje smo ustvarili in kako kaže z osebnimi dohodki.

Pač pa se moramo zanimati tudi za to, koliko stroškov smo imeli v zvezi s proizvodnjo.

Večkrat ugotavljamo, da so nekateri naši izdelki deficitarni, kar pomeni, da moramo v bližnji prihodnosti naš program spremeniti in izdelovati le tiste kvalitete in izdelke, ki so za naš ekonomski položaj rentabilni. Tudi naša organizacija podjetja zaostaja za problemi in za učinkovitim reševanjem notranjih težav. Zato menim, da moramo v statutu vsa načela bolj konkretno napisati in jih izvajati.

Statut naj ne bo samo pravno formalni akt, ampak naj ureja in piše sedanjo stvar, ter nakazuje prihodnost podjetja. Statut naj tudi vzpodbudi proizvajalce za večjo proizvodnjo, s pomočjo boljše organizacije dela pri osvajanju tehničnih in sodobnih metod, tehnoloških postopkov, ker bomo le tako dosegli pomembnejše rezultate na področju gospodarjenja. Število zaposlenih delavcev ne ustreza količini naše proizvodnje in imamo za sedanjo količino proizvodnje zaposlenih preveč delavcev. Da bi dvignili produktivnost dela, moramo proizvajati vedno več na enega zaposlenega delavca.

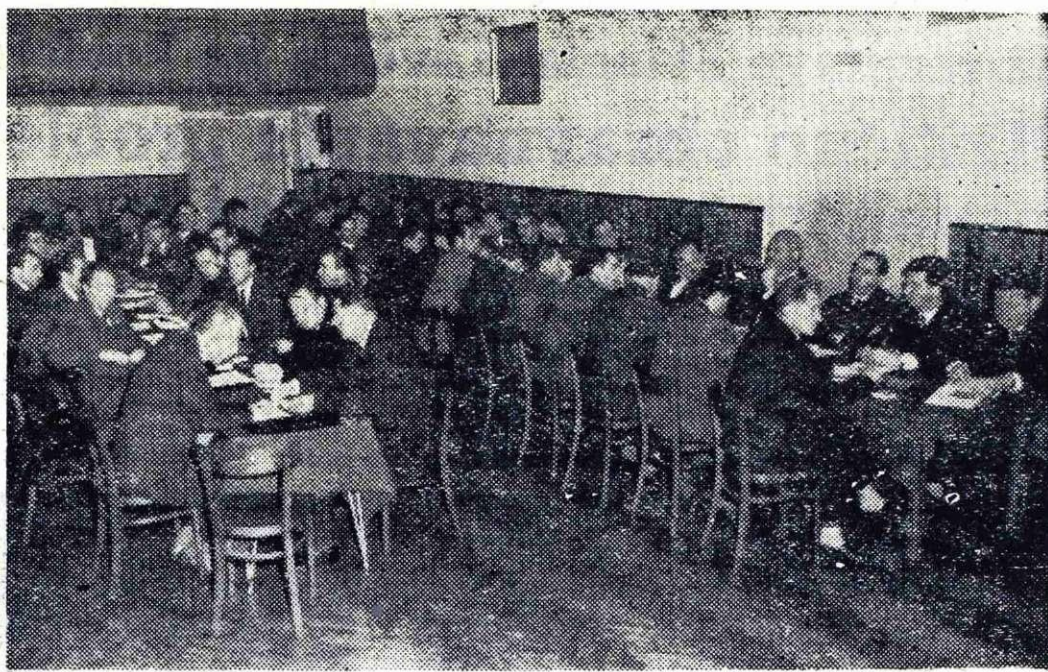
Statut je treba res preštudirati in se o njem pogovoriti ter ga ne moremo ocenjevati kot pravni akt, ki nima

ZVEZA KOMUNISTOV JE ORGANIZACIJA DRUŽBENO-POLITIČNIH DELAVCEV

(Nadaljevanje s 4. strani)

Ko obravnavam ideološko delo, poudarjam, da se na sedanji stopnji našega družbenega razvoja družbeni proces odvija na temelju neposredne delitve. To postaja vsebina za oblike in metode idejnega dela ZK, ne samo za ekonomsko rast podjetja, ampak za proces, ki spreminja položaj delavca, ga osvobaja mezdnih odnosov in ureja medsebojne odnose.

Razni osebni razdori se porajajo predvsem takrat, ko določamo višino osebnih dohodkov. Dogaja se tudi, da posamezniki hočejo pripisati največ zaslug sebi, ne glede na delež, ki so ga doprinesli k formiranju sredstev. To je seveda slabost, ki izvira iz želja, da bi ostalo vse pri starem. Toda prav pri ocenjevanju sebe bi morali biti najbolj iskreni, poleg tega bi morala vladati iskrenost, razumevanje, samokritičnost in vzdušje, v katerem si lahko pogledamo iz oči v oči. Drug drugemu bi morali po-

Delegati in gostje, ki so sodelovali v razpravi na letošnji konferenci komunistov Železarne Jesenice, so bili mnenja, da bo treba posvetiti posebno pozornost znižanju proizvodnih stroškov na eni strani ter povečanju izplena in kvalitete izdelkov na drugi strani. Tako bomo povečali sredstva, namenjena za sklade podjetja.

nobene vrednosti. Z njim sem tudi prepričan, da se statut res pripomogel k izmora odločno premostiti bodo komunisti v razpravi še boljšanju težkega ekonomskega stanja.

INŽ. AVGUST KARBA

Izdelovati moramo kvalitetne izdelke

Dovolite mi, da povem nekaj misli v zvezi z zelo aktualno temo, to je o rentabilnosti in ekonomiki našega podjetja. Dejstvo je, da se že nekaj let nazaj borimo s problemi v zvezi s proizvodnimi stroški in ekonomiko naše železarne. Zato si upravičeno lahko postavimo vprašanje, kje je pravzaprav izhod iz te težke situacije.

Zaenkrat v glavnem naskakujemo, pri naših naporih za znižanje stroškov, tiste postavke v kalkulaciji za naše jeklo, kjer menimo, da ima največji vpliv direktni proizvajalec. Pri tem mislimo konkretno na zmanjšanje porabe sintermagnezita, kokil in drugih materialov, energije in pocenitev remontov, če

govorim o martinarni. Če pa pogledamo strukturo cene našega surovega SM jekla za devet mesecev letos, vidimo, da nas je stal kg jekla 76,3 din in pri tem so bili stroški vložka 54,9 din in stroški predelave 21,4 din. Če bi bili mi z našimi predelavnimi stroški na isti ravni kot npr. italijanska železarska industrija z okoli 15 din na tono jekla, bi to pomenilo, da bi se naše SM jeklo pocenilo od sedanjih 76 na 70 din za kg. To se pravi, da če bi z ozirom na predelavne stroške obratovali res vzorno in glede na naše pogoje idealno, bi prihranili pri letni proizvodnji 330.000 ton jekla skoraj 2 milijardi dinarjev. Vendar bi bilo izdelano jeklo kljub temu še vedno močno predrago, tako v jugoslovanskem in še bolj v evropskem merilu.

Kaj hočem povedati s tem? To, da je naše surovo jeklo bilo in bo tudi v bodoče vedno drago, ker imamo pač zelo neprimerno lokacijo z ozirom na surovinsko bazo. Zato je nujno, da smo usmerili našo borbo za znižanje proizvodnih stroškov v okviru predelave, ker nam bo ta prinesla pozitivne rezultate in zvišanje našega dohodka. Vendar to še ni vse, ker stroškov za vložek ne bomo v stanju bistveno znižati. Kajti pri tem smo odvisni od situacije v zvezi s cenami in zalogami starega železa ter grodlja v državi in od stroškov transporta.

Naša naloga je torej idejna vzgoja, da bomo sposobni z znanstvenimi argumenti prepričati proizvajalce, da so stališča, ki jih zagovarjajo komunisti, pravilna in se v naši vsakodnevni praksi tudi uresničujejo.

Iz vsega tega sledi, da bo potrebno poleg mobilizacije subjektivnih sil ukreniti še nekaj drugega, če bomo hoteli izboljšati položaj naše železarne. Mislim, da bomo morali biti pri tem nekoliko trdi in ne sentimentalni, kajti tudi ekonomika, ki nas stiska za vrat, nas ne boža, niti ni sentimentalna. Po mojem mišljenju bomo morali kmalu napraviti odločen preokret v zvezi z našim proizvodnim asortimentom. Izdelovati bomo morali res samo tisto, za kar nam bo ekonomska računica pokazala, da je pri sedanjih specifičnih pogojih za Železarno Jesenice rentabilno in ekonomsko upravičeno. Pri tem mislim na to, da bo treba izdelovati tiste izdelke, ki s svojo visoko kvaliteto, stopnjo predelave in primerno prodajno ceno omogočajo kritje izredno visoke cene vložka za naše surovo jeklo.

To dejansko pomeni, da bomo postopoma morali opustiti proizvodnjo izdelkov, ki za naše specifične razmere niso rentabilni, kar bo brez dvoma privedlo do stanja, ko bodo morali določeni izdelki ali obrati skrajšati svojo proizvodnjo ali pa sploh prenehati obratovati. Zavedam se, da so to trde in nesimpatične besede, vendar drugače najbrž ne bo šlo. Pri tem nam bo močno pomagala tudi naša rekonstrukcija, saj je usmerjena tako, da bomo brez dvoma lažje dosegli racionalno in ekonomsko utemeljeno proizvodnjo.

Vse kaže, da bo v takšnih ukrepih naša rešitev. Njihova uspešna izvedba pa zahteva temeljito in vsestransko analizo situacije ter pripravljenost nas vseh, da pri tem

(Nadaljevanje na 6. strani)

Iz razprave Staneta Kavčiča na konferenci TK ZKS

Kritično obravnavanje problemov ne zmanjšuje uspehov, ter prizadevanj organov samoupravljanja

Član Izvršnega sveta komiteja CK ZKS Stane Kavčič je v svoji obširni razpravi govoril o racionalnem gospodarjenju in med drugim opozoril tudi na konservativne poglede na kadrovske probleme, na koncu svoje razprave pa še o reelekciji, ki bo prispevala k hitrejšemu uveljavljanju sposobnih ljudi. Odločili smo se, da iz prvih dveh poglavij objavimo oziroma posredujemo našim bralcem nekaj najbolj pomembnih misli tov. Staneta Kavčiča, ki je v uvodu svoje razprave dejal, da je prav, ko so komunisti železarne na svoji konferenci kritično obravnavali nekatere probleme, ker kritično obravnavanje problemov ne zmanjšuje dosedanjih uspehov ter prizadevanj samoupravnih organov in komunistov. Podčrtal je tudi, da so prav ta prizadevanja v minulih letih dala dobre rezultate in so tudi jamstvo za dobro delo v prihodnje.

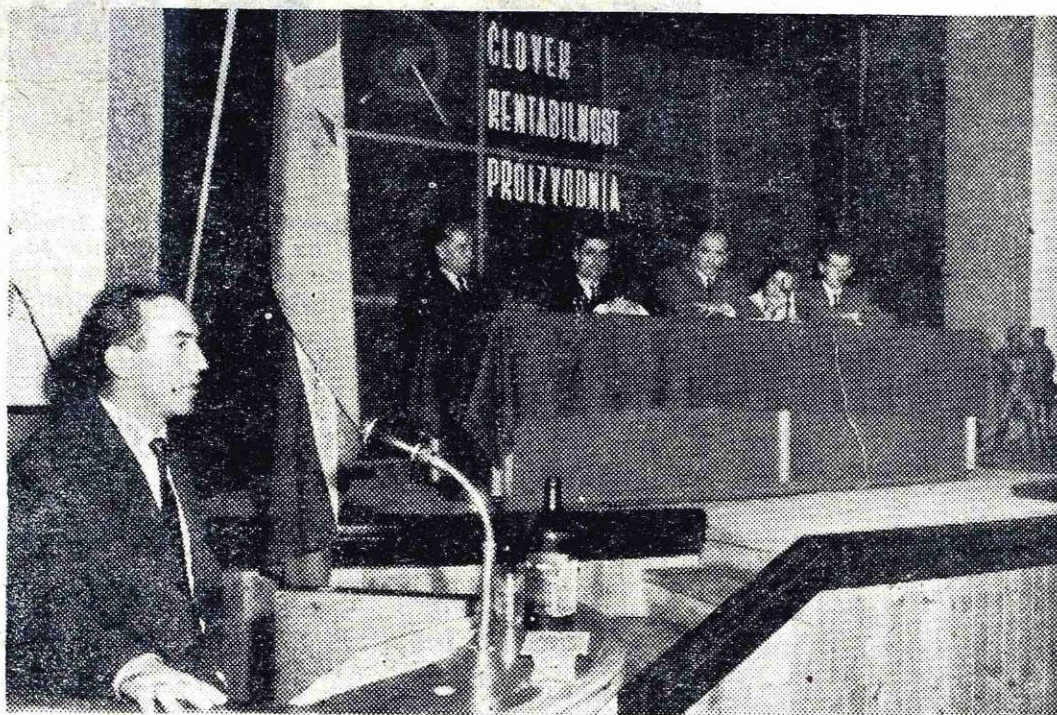
Ako hoče biti Zveza komunistov nosilec najbolj naprednih stremeljenj in rešitev na področju odnosov med ljudmi in vsega, kar zadeva delovnega človeka, potem ne more biti taka na sedanji etapi našega družbenega razvoja. Idejno avantgardne vloge ZK in njihovega konstruktivnega prispevka ni mogoče ustvarjati le z verbalnimi pozivi na novo, ampak je treba to našo prakso nekoliko idejno in politično analizirati in posploševati z namenom, da dobimo načelno orientacijo za prakso. Večkrat se dogaja, da pozivamo na novo pot, vendar pozneje spet zajadramo na staro in govorimo na sestankih in konferencah ZK podobno kot se govori in sklepa na sestankih delavskega sveta ali upravnega operativnega vodstva. Po mnenju tov. Kavčiča je treba analizirati tendence, ki se pojavljajo v organih delavskega samoupravljanja. Gre namreč za nasprotujoča si stališča, ko se eni navdušujejo za večjo decentralizacijo, drugi so za centralizacijo, eni zagovarjajo delitev dohodka na nivoju podjetja, drugi na nivoju ekonomskih enot. Vse to je treba analizirati, prav tako tudi birokratske in tehnokratske tendence, če se pojavijo ob izdelavi statuta. Do takih protislovij večkrat pride tudi, ko se nekateri

sklicujejo samo na disciplino, drugi pa spet menijo, da je demokracija važnejša. S tem ne mislim reči, da je slabo, če se protislovja pojavljajo, ampak je le dokaz, da ljudje o določenih vsakodnevni problemih razmišljajo in išče-

so nekatera vprašanja, o katerih bi morali komunisti razmišljati, toda ne tako, da prihajajo že z naprej pripravljenimi sklepi na sejo organov samoupravljanja, kjer jih je treba samo še mehanično izglasovati. Bolje je, če

V tem delu svoje razprave je tov. Kavčič nanizal tudi nekaj statističnih podatkov, iz katerih je bilo razvidno, da imamo pri nas še precej podjetij, v katerih je zaposlenih več kot 500 delavcev, ki so brez kadrov, ki bi imeli viso-

Tov. Kavčič je opozoril še na to, da so gospodarske organizacije v Sloveniji name-nile za vzgojo kadrov milijardo 724.000.000 od konkretnega izobraževanja na delovnem mestu do štipendij, za katere so prispevale 500 milijonov dinarjev. Ta vsota ni majhna, toda če pomislimo, da so gospodarske organizacije v istem razdobju potrošile za tožbe in pravde 1.629.000.000 potem lahko pridemo do zaključka, da smo bili praznopravi vsi skupaj zelo skopi, kar se tiče razdeljevanja sredstev za vzgojo kadrov. V svoji razpravi je tov. Kavčič govoril še o štipendistih in pravi, da je 80% takih, ki jih delovne organizacije štipendirajo, pa še niso bili v delovnem odnosu z dotično delovno organizacijo in da je le 20% takih, ki so bili z njo že v delovnem odnosu. Morda bi kazalo, da bi zavestno zbirali na tisoče mladih delavcev, ki so iz kakršnegakoli razloga prekinili svoje šolanje in jih takorekoč skoraj na osnovi delovne obveznosti pošiljali v srednje, višje in visoke šole. To bi bil sijajen kader, ki si je že pridobil nekaj izkušenj s praktičnim delom. Ta kader bi prakso dopolnil s teorijo in se tako obogaten vračal nazaj na konkretno delovno mesto. Ker ne delamo tako, se dogaja, da ljudje pravijo, da mladi, ki prihajajo iz šol, nič ne znajo in nič ne vedo. Saj tudi ne morejo vedeti, ker so prišli iz osnovne šole naravnost v šole II. in III. stopnje. V isti sapi, ko to kritiziramo, pa s praktičnim štipendiranjem to stanje ustvarjamo. Prav zato, ker so naša sredstva, ki jih vlagamo v modernizacijo, zelo omejena spričo našega nacionalnega dohodka, tov. Kavčič meni, da ne kaže, da bi se omejili v tehničnem napredku s tako, nepravilno, brezperspektivno, skopuško in mačehovsko orientacijo glede vzgoje strokovnih kadrov.

Član Izvršnega komiteja ZKS, tov. Stane Kavčič, je v svoji razpravi zelo obširno govoril o racionalnem gospodarjenju ter opozoril na reševanje kadrovskega problema. Več o tem lahko preberete v izvlečku iz njegove razprave, ki jo objavljamo v današnji številki

jo odgovore na razna vprašanja.

V nadaljevanju svoje razprave je tov. Kavčič načel tudi vprašanje racionalnega gospodarjenja in kako bi z večjo vrednostjo dela povečali čisti dohodek. Mnogo govorimo o tem, da se moramo vključiti v mednarodno delitev dela in mnogi pri tem mislijo samo na to, da se uvrstijo s svojimi izdelki na zunanje tržišče. Vendar je to dvosmerni proces, ker z isto intenzivnostjo kot bomo mi prihajali na mednarodno tržišče, bodo zunanji proizvajalci morali prihajati na naše tržišče. Kolikor bolj bomo mi povečevali konkurenco na mednarodnem tržišču, v istem obsegu bodo drugi povečevali konkurenco pri nas. Včasih smatramo pri nas za nesocialistično in celo za izdajo socializma in delovnih ljudi, če bolj počasi spreminjamo predpise o carini, o zaščiti naše proizvodnje pred zunanjim trgom itd. To

razmišljamo več o tem, da bi se v organih delavskega samoupravljanja in v vsakodnevni srečanju s svojimi delovnimi tovariši s teh pozicij in na tak način borili za napredek in bistrili svoje lastne poglede in čim bolj prodirali v našo konkretno stvarnost in na ta način dejansko razvijali naše družbene odnose in afirmirali delovnega človeka.

V tistem delu svoje razprave, ko je tov. Kavčič govoril o dokaj konservativnih pogledih na kadrovske probleme, je dejal, da smo imeli lani v našem gospodarstvu v Sloveniji zaposlenih s srednjo, višjo in visoko strokovno izobrazbo okoli 70.000 ljudi, trenutno pa jih imamo na naših visokih šolah 60.000, kar pomeni, da bomo v štirih ali petih letih našo strokovno in tehnično inteligenco skoraj podvojili. Vsaka skrb je odveč, da ti kadri ne bi dobili delovnih mest in tudi ne moremo trditi, da imamo kadrov preveč ali da jih v tovarnah ne potrebujemo, in da bodo zaradi tega imeli delavci nižje dohodke. Takšna modrovanja slišimo bolj pogosto, vendar nimajo nobene stvarne osnove, ampak so samo konkretni dokaz konservativnosti in nerazumevanja tehnične in znanstvene revolucije, ki se danes na zelo široki fronti in zelo budno dogaja in razvija.

ko izobrazbo. Imamo tudi 19 podjetij z več kot 700 zaposlenimi, ki nimajo ekonomista, v 24 podjetjih s 500 delavci pa so brez inženirja, spet druge pogrešajo pravnike itd. Ne bi smeli trditi, da delovne organizacije niso za vzgojo kadrov ničesar napravile, ampak lahko trdimo to, da čedalje bolj prodira spoznanje, da je treba voditi dolgoročno kadrovsko politiko in skrbeti za svoje kadre, tako tiste, ki jih bodo podjetja potrebovala danes in pozneje. Zdaj tudi vemo, da ni več kadrovske komisije, ki bi od nekdaj pošiljale kadre.

INŽ. MATEVŽ HAFNER

Borimo se za nižje proizvodne stroške

V razpravi bi se rad dotaknil tako imenovanih »zunanjih« vzrokov, ker se zaradi njih tako radi pritožujemo, vendar pa so več ali manj posledica našega predhodnega gospodarjenja.

Opozoriti mislim na položaj, ki smo ga imeli pred letom 1961 ter na položaj, ki smo ga imeli po tem letu. Pred letom 1961 smo v naših zaključnih računih lahko prikazali velike sklade. Skladno s predpisi smo imeli zelo nizko amortizacijo pri zastareli tovarni, kakršna je še danes, hkrati pa skrajno nizko investicijsko vzdrževanje.

tako da je bil položaj zelo žalosten. V ilustracijo naj navedem samo strešno konstrukcijo žične valjarne, ki je bila zelo slaba. Toda kljub temu je nismo popravili. Na drugi strani pa smo v naših izračunih imeli prikazane visoke sklade in vsi so menili, da naših plafoniranih cen pač ni treba popraviti, češ (Nadaljevanje na 7. strani)

IZDELOVATI MORAMO KVALITETNE IZDELKE,

(Nadaljevanje s 5. strani) konstruktivno sodelujemo. Nujno se moramo zavedati, da takšno stanje z ozirom na rentabilnost našega podjetja kot je sedaj, dejansko ne bo moglo trajati še dolgo časa.

Problematika, kot jo navedam v svoji razpravi, je namkazana že v razčrtatu Tovar-

niškega komiteja. Vendar se mi zdi, da je prav, če sem to problematiko še nekoliko razširil in jo podprl z odgovarjajočimi številkami. Prepričan pa sem, da je to eden izmed osnovnih problemov rentabilnosti našega podjetja, ki ga bomo morali, radi ali neradi, čimprej pričeti reševati.

Bor' mo se za nižje proizvodne stroške

(Nadaljevanje s 6. strani)
da imajo Jesenice itak dober
zaslužek. Cene za profilno
železo so bile potem poprav-
ljene v letu 1961 za 11%, za
grobo pločevino pa 4%. Po-
ložaj se kljub novim instru-
mentom ni izboljšal, kar pa
je z ozirom na geografski
položaj našega podjetja, ko
so se transportni stroški po
letu 1961 povečali, tudi ra-
zumljivo.

In kaj smo napravili s ti-
timi skladi? Vprašanje je
tudi, če smo dobro gospoda-
rili? Menim da ne, ker smo
od leta 1952 do 1960 zgradili
550 stanovanj, po letu 1960
pa prav toliko kljub kritič-
nemu položaju. Za lažje ra-
zumevanje naj pojasnim še
nekatero razliko med skladi:
leta 1960 smo imeli 1.041
milijonov dinarjev skladov
v l. 1961 smo imeli 841 mi-
lijonov dinarjev skladov,
v letu 1962 nismo imeli
skladov.

Če za leto 1960 odštejemo
vse današnje doprinose, nam
ostane 640 milijonov čistih
skladov. Leta 1961 smo imeli
841 milijonov, vsi pa vemo,
da smo prekoračili investi-
cijsko vzdrževanje za 550 mi-
lijonov, kar smo prenesli na
naslednje leto in bi dejansko
znašal sklad za to leto 330
milijonov. V letu 1962 smo
pokrili vse osebne dohodke,
ostalo nam je 95 milijonov
— od tega smo dali polovico
v rezervni sklad, ostala nam
je druga polovica.

Naš 9-mesečni obračun za
letošnje leto kaže, da ima-
mo za sklade na razpolago
258 milijonov dinarjev. Od
tega moramo polovico odšte-
ti za rezervni sklad in bi
tako imeli 129 milijonov. Po
izračunani fakturirani reali-
zaciji pa nam bi ostalo še
77 milijonov dinarjev. Tudi
stanje sklada amortizacije je
boljše, kar ne moremo zani-
kati. Seveda moramo tudi
amortizacijo smatrati kot
naša sredstva, zlasti sedaj,
ko je ta sproščena. Vpraša-
nje je le 10 % blokirane
amortizacije in uporabe te
obvezne rezerve.

Po zelo trdi borbi smo do-
segli regulacijo cen v črni
metalurgiji. Menim, da ne bi
kazalo sedaj zahtevati na-

daljnje povečanje cen, ko
so naše cene postavljene,
razen za šivane cevi, na ba-
zo zgornje meje italijanskih
cen krat 750 dinarjev za do-
lar. Poglejmo raje, kako je
z znižanjem cen našim suro-
vinam ter kako bi zmanjšali
porabo na tono proizvodnje.
Nekaj dobrih rezultatov smo
dosegli v zadnjih letih ter
smo uspeli znižati ceno fe-
rosilicija, vendar je še ved-
no velika postavka koks.
Cene koksu po vsej verjetno-
sti ne bomo znižali, toda
lahko bi zmanjšali porabo.
Če bi uspeli znižati porabo
koksa za 10 %, prihranimo
tako 400 milijonov dinarjev.
Znižala bi se tudi cena suro-
vega železa v vložku marti-
narne in če bi uspeli še zni-
žati stroške izdelave jekla za
6 din na uro, potem bi lah-
ko prihranili 2 milijardi in
bi nam tako ostalo za sklade
1 milijardo. Seveda se upra-
va podjetja skupno z zdru-
ženjem panoge bori za iz-
boljšanje gospodarskega po-
ložaja na osnovi instrumen-
tov. Po drugi strani pa naj
bi si kolektiv prizadeval za
znižanje proizvodnih stroš-
kov, saj pridemo do veliko
večjih števil kot če bi nam
znižali celokupni 15-odstotni
doprinos. Če bi materialne
stroške znižali le za 1 %, imamo že 300 milijonov di-
narjev prihranka. Pri pove-
čanju izplena za 1 % spet
dobimo nadaljnjih 300 mili-
jonov in če porabo kalorij
energije znižamo na po-
vprednje prejšnjih let, lahko
prihranimo spet 300 milijo-
nov dinarjev. To so torej
virji naših skladov in v tem
mora biti ves smisel našega
gospodarstva ter skrb sle-
hernega komunista v obratu
in na vsakem delovnem me-
stu. Devetmesečni obračun
kaže, da smo dosegli določe-
ne uspehe, iz razprav tov.
Homovca in inž. Arzenška pa
je razvidno, da smo uspeli
znižati stojnine ter urediti
vzdrževanje. Poleg tega pa
smo uspeli tudi povečati ne-
katere izplene. Zaenkrat še
nismo uspeli, da bi zmanj-
šali porabo energije in da bi
izboljšali disciplino v samem
proizvodnem procesu, sklad-
no s predpisi.

Uspešno izvedeno popravilo v cevarni

Na pocinkovalni peči v cevarni je pretekli teden pri-
šlo do večje okvare na žarilnih spiralah, tako da je
grozila nevarnost daljšega zastoja v proizvodnji pocin-
kanih cevi. Kvar je nastal zaradi odkrušitve nosil-
nega »nosa« vrhnje spirale, ki je pri padcu povzročila
kratek stik. Zaradi tega ni delovala skoraj tretjina ža-
rilnih spiral in pocinkanje cevi ni bilo mogoče.

Možni sta bili dve rešitvi
in sicer: izprazniti pocinko-
valne kadi tekočega cinka in
odpreti vso peč ter tako na
hladni peči izvesti popravilo,
ali pa odpreti samo del opa-
ža peči in izvesti popravilo na
vroči peči. V prvem primeru
bi morala stati peč najmanj
sedem dni, kar bi povzročilo
izpad proizvodnje 220 ton

pocinkanih cevi. V drugem
primeru pa bi trajalo popra-
vilo en dan, vendar ob veli-
kem fizičnem naporu elektri-
karjev in zidarjev. Na
posvetovanju s prizadetimi,
kjer smo obravnavali obe
varianti popravila in posledice
izpada proizvodnje, zlasti
glede na izvoz, smo se
ti glede na izvoz, smo se

odločili za drugo varianto.
Tako je bila pocinkovalna
peč z dobro organizacijsko
predpripravo in z izredno
požrtvovnostjo, zlasti elek-
trikarjev tov. Kučina ml. in
Hribarja ter pečnega zidarja
tov. Jožeta Paternuja, pod si-
cer fizično težkimi pogoji
popravljen v 20 urah. Za-
slugo za hitro izvedeno popra-
vilo imajo tudi tovariši z
montažnega oddelka.

Delavski svet EE cevarne
je na predlog obratovodstva
cevarne nagradil nekaj tova-
rišev, ki so imeli največ za-
slug za uspešno izvedeno
popravilo, s primernimi de-
narnimi nagradami.

KO

Na letošnji konferenci Zveze komunistov Železarne Jesenice so posvetili največ pozornosti pereči gospodarski problematiki. Na sliki delegati in gostje med razpravo inž. Ivana Arzenška

V. kongres gasilcev Slovenije

16. in 17. novembra je bil v Ljubljani V. kongres
gasilske zveze Slovenije, katerega glavni namen je bil
izboljšati in vskladiti delo vseh gasilskih enot. Kon-
gres so počastili tudi poklicni gasilci in reševalci Že-
lezarne Jesenice s praktično mokro vajo.

nimi aparati. Istočasno pa
se je pod vodstvom dr. Fran-
ca Trampuša začel sanitetni
tečaj, na katerem bodo gasil-
ci obnovili znanje o prvi po-
moči.

Ob V. kongresu gasilske
zveze Slovenije želimo gasil-
cem in reševalcem Železarne
Jesenice obilo uspeha z željo,
da še v naprej tako nese-
bično in požrtvovno čuvajo
našo imovino in naše življe-
nje. B.F.

Pri vaji, ki je bila v petek
15. novembra v Lesnem ser-
visu na Koroški Beli in ka-
tero je vodil poveljnik Ob-
činske gasilske zveze Jesenice
tov. Gregor Novak, se je po-
kazala velika udarna moč in
strokovna sposobnost članov
poklicne gasilske in reševalne
čete Železarne Jesenice. Vaje
so se udeležili tudi člani GD
Koroška Bela, medtem ko
se gasilci iz drugih bližnjih
društev vaje niso udeležili.

Poklicni gasilci in reševalci
Železarne Jesenice od 1. ja-
nuarja 1963 odgovarjajo tudi
za požarno varnost občine
Jesenice. Z izvajanjem pre-
ventivne službe v komuni
in odstranjevanjem ugotovlje-
nih pomanjkljivosti jim je
uspelo zmanjšati število po-
žarov na minimum, od 56
požarov v letu 1962 na 12 po-
žarov v letu 1963.

Ker so naši gasilci tudi re-
ševalci, saj si brez njih ne
moremo zamisliti dela na

Člani poklicne gasilske in reševalne službe Železarne Jesenice pri vaji v Korenovi hiši.

Obnova naše tovarne poteka uspešno

Tehnični direktor naše železarne tov. Bogomil Homovec je na željo našega uredništva opisal rekonstrukcijska dela v naši železarni, sedanje stanje, kaj bomo gradili prihodnje leto in kaj v letu 1965. Vprašanje, ki mu ga je zastavil naš sodelavec, je bilo:

Kako je, oziroma bo vplivala rekonstrukcija na poslovanje in proizvodnjo v tem letu, v prihodnjem letu in pozneje:

»Da smo z rekonstrukcijo začeli ob 12. uri, nam postaja vedno bolj jasno, saj ekonomski uspehi oziroma neuspehi v zadnjem obdobju kažejo, da moramo nekaj ukreniti, če se hočemo obdržati »na površini«. Res je, da smo s cenami uspeli v drugem polletju letošnjega leta izboljšati položaj, res pa je tudi, da ne bomo uspeli doseči višjih cen kot so sedaj veljavne, če hočemo vsaj približno zadržati rentabilnost predelovalne industrije v vsej državi. Tudi z izkoriščanjem notranjih rezerv, zlasti z znižanjem stroškov vzdr-

ževanja, smo že dosegli določene uspehe in je stanje v letošnjem letu že boljše kot lani. Vendar skladi in osebni dohodki, ki jih bomo letos dosegli, ne nudijo osnove za uspešen nadaljnji razvoj tako osnovnih sredstev kakor kolektiva. Zato je bilo nujno potrebno, da pričnemo racionalizirati v večjem obsegu, da bi dosegli bistveno večji obseg proizvodnje in realizacijo, povečali produktivnost in ekonomičnost pri istem oziroma manjšem številu delavcev.

Z ozirom na cene surovinam pa bomo morali obnovo naše železarne usmeriti v povečanje deleža kvalitetnih vrst jekel in večje finalizacije izdelkov.

Rekonstrukcijo smo začeli

uspešno in že dobiva svoje oblike. Vendar v proizvodnji v letošnjem letu pravzaprav še ne bomo imeli nekih koristi, nasprotno, obratovanje je v nekaterih oddelkih oteženo, ker je treba istočasno proizvajati in graditi.

Na plavžu je v zaključni fazi ureditev čistilnih naprav, ki bodo omogočile, ko bodo uspešno dograjene, povečanje izkoriščanja plavžarskega plina in bolj čist plin. Težave s stopnjo čiščenja bomo verjetno še nekaj časa imeli, ker je treba za nov sistem ugotoviti še vse parametre. Morda bo potrebno še celo nekaj dodatnih investicij. Količina plina pa se je že povečala za 10 odst. V valjarnah je začela obratovati žarilna peč, ki pa v letošnjem letu še ne bo bistveno vplivala na rezultate. V predelovalnih obratih se pripravljajo na postavitve novih strojev in en stroj že poskusno obratuje, kar pa tudi ne

bo bistveno vplivalo na poslovanje v letošnjem letu.

Tudi v prihodnjem letu zaradi rekonstrukcije še ne bomo imeli posebnih uspehov, ker bo začelo obratovati le manjše število strojev, osnovni objekti pa še ne.

V jeklarni bo nova obločna električna peč začela obratovati šele v zadnjem četrtletju, kar ne bo več vplivalo na rezultate prihodnjega leta.

Vsekakor pa bo začela v prihodnjem letu obratovati mazutna postaja za SM peči. Dosegli bomo predvsem znižanje stojnin, ne pa še nekega bistvenega rezultata v proizvodnji prihodnjega leta.

V valjarnah bo v obratu tanke pločevine začela obratovati brusilnica nerjaveče pločevine, kar bo že pospešilo naš skok v kvalitetno proizvodnjo, vendar v prihodnjem letu še ne bo velikih ekonomskih rezultatov, ker bomo v glavnem šele osvajali proizvodnjo. V valjarni debele pločevine bodo začele obratovati nove škarje do 40 milimetrov debeline. S tem bomo lahko izboljšali asortiment in povečali produktivnost v tej vrsti proizvodnje. Lahko bomo sprejeli asortiment, ki ga tržišče potrebuje.

Med letom bo zaključena tudi gradnja novega jeklovleka na Javorniku, ki bo začel poskusno obratovati in v zadnjih mesecih že lahko računamo na del proizvodnje.

V predelovalnih obratih bodo začeli obratovati novi stroji za vlečenje žice in bomo lahko v celoti izkoristili obstoječe patentirne peči in osvojili asortiment, ki ga bo tržišče zahtevalo.

V energiji in pomožnih obratih bodo postopoma začeli obratovati manjši agregati, kot posamezne nove lokomotive, preurejene bodo delno tirne naprave, izvedeni priključki za električno energijo itd.

Lahko rečemo, da v l. 1964 od rekonstrukcije še ne bomo imeli bistvenih ekonomskih rezultatov, vendar pa bomo lahko letno realizacijo še povečali vsaj za milijardo dinarjev, kar pomeni dodatno blizu 200 milijonov čistega dohodka.

V letu 1965 predvidevamo zaključek prve etape rekonstrukcije, razen na plavžih. Proizvodnjo jekla bomo povečali na planirano zmogljivost 40.000 ton mesečno in mesečno realizacijo na 5 milijard dinarjev. (Sedaj znaša povprečna mesečna proizvodnja jekla 28.000 ton in realizacija 3200 milijonov din.)

Obratovala bo nova električna peč ter predelane SM peči, urejena bo priprava in šaržiranje vložka za jeklarstvo, urejen bo nov sistem vlijanja 5 do 8-tonskih ingotov. Namesto dotedanjih 9 jeklarskih enot bomo imeli samo 5 enot, kar bo s skupnim vložkom vlaganja in racionalizacijo vlijanja povečalo

produktivnost v jeklarni vsaj za 100 odstotkov.

Ko bosta začela obratovati bluming in valjarna trakovi, bo odpadlo valjanje platin in gredic za žično valjarno, kakor tudi vlijanje malih ingotov za žično valjarno ter vlijanje surovih bram pod 3,5 tone za valjarno 2400. S tem bosta delo in produktivnost v valjarnah bistveno izboljšana.

Računamo tudi na povečanje produktivnosti v valjarni 2400, v žični valjarni in v valjarni tanke pločevine. Celotne valjarne naj bi ne imele večje posade kot danes, proizvodnja pa bi bila za približno 50 % večja.

V predelovalnih obratih bodo v hladni valjarni proizvodnjo in produktivnost povečali z boljšim izkoriščanjem Siemag ogrodka tudi za 70 do 100 %.

V pomožnih obratih posade ne bodo povečane, razen v posameznih primerih ter bomo na ta način dosegli na končni obseg proizvodnje večjo produktivnost.

Ko bo torej rekonstrukcija dovršena in proizvodnja utečena, pričakujemo naslednje predvsem ekonomske rezultate:

— povečanje realizacije za približno 20 milijard dinarjev letno,

— povečanje čistega dohodka vsaj za 4 milijarde dinarjev letno,

— povečanje produktivnosti vsaj za 50 %.

S tem bomo dobili možnost povečati sklade podjetja za izgradnjo stanovanj ter drugih komunalnih in kulturnih dejavnosti ter povečati osebni dohodek na zaposlenega.

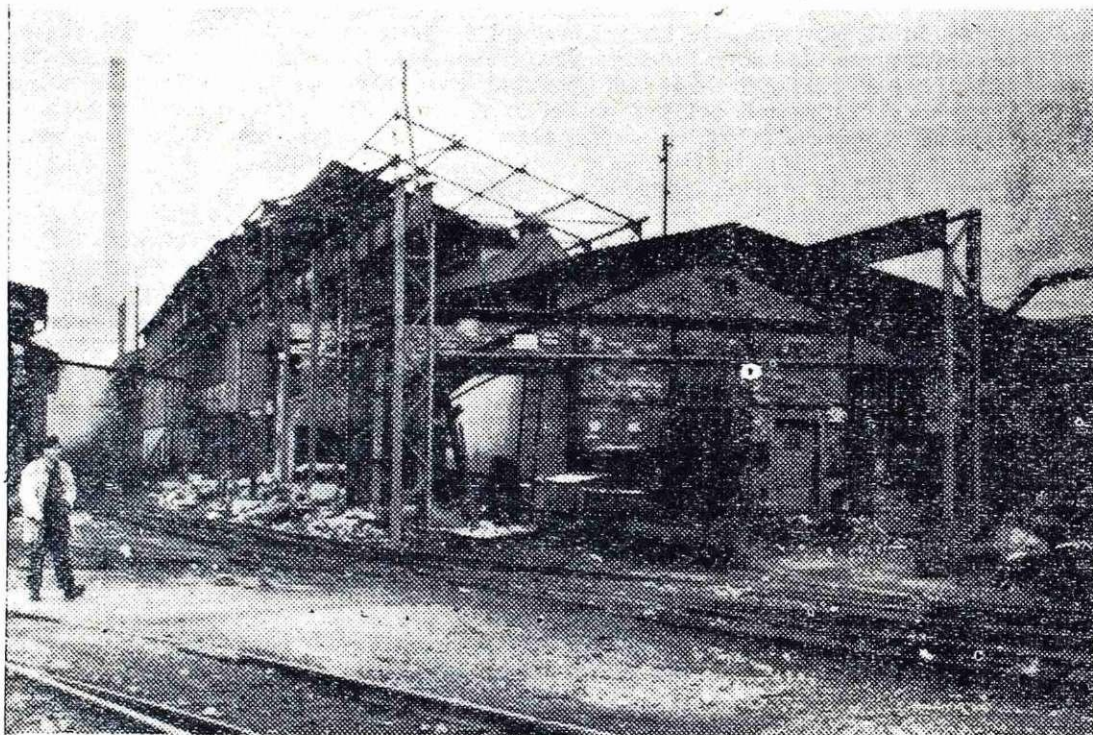
Iz opisanega je razvidno, da samo velika rekonstrukcija daje rezultate, ki zagotavljajo nadaljnji razvoj podjetja in kolektiva. Zavedati pa se moramo, da ni ta etapa rekonstrukcije še končana in da je tehnološki razvoj proizvodnje v svetu tako hiter, da bo treba misliti takoj, ko bo zaključena ta etapa, na modernizacijo oddelkov, ki ne bodo v rekonstrukciji zajeti, oziroma morali bomo začeti z večjo specializacijo kot do sedaj.

ZAHVALA

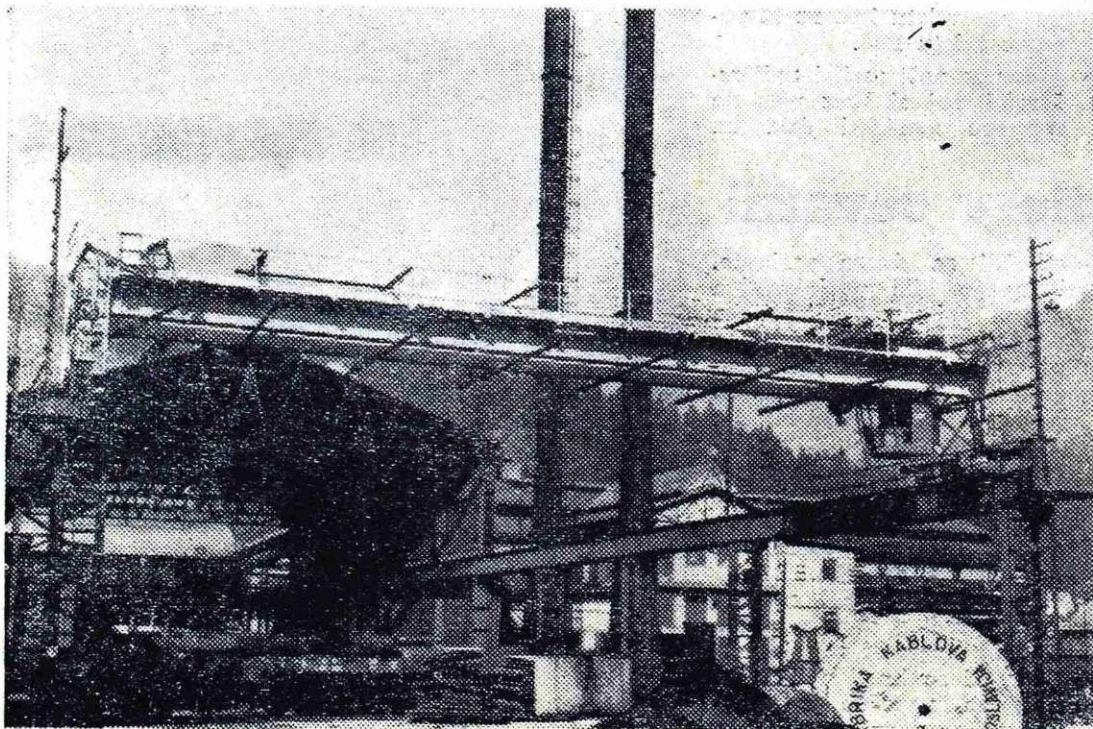
Stanovalci stanovanjskega bloka na Tomšičevi ul. 8 na Jesenicah so darovali zavodu dr. Franceta Berglja namesto venca na grob pokojnega inž. Konstantina Rebeke 8 ti-soč dinarjev. Za darilo se uprava zavoda najlepše zahvaljuje.

Uprava zavoda

**Popisujte
v Železarja!**

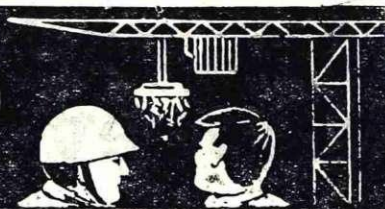

V podaljšku nove kovačnice bodo zgradili še prostor za žerjavni in montažni oddelek

Sredi poletja so na Javorniku montirali nov žerjav, ki ga bodo uporabljali za prenašanje platin na prostoru pred platinskimi škarjami

Nesreče

Iščemo podatke

Nesreče od 9. do 18. novembra 1963

TOPILNICE VISOKE PEČI

FRANČ TERAŽ, koksar, se je ponesrečil, ko je pomagal bageristu namestiti zavoro. Spodrsnilo mu je in se je udaril na levo stran telesa. Do nesreče je prišlo zaradi mokrega terena in osebne neprevidnosti ponesrečenca.

FEHIM ČATAK, vrtalec, se je vračal po stezi iz kamnoloma in se spotaknil. Pri padcu si je poškodoval kolenno desno nogo. Do nesreče je prišlo zaradi slabo vzdrževane steze in osebne neprevidnosti ponesrečenca.

BAKIR CERİĆ, delavec pri elevatorju, si je poškodoval desno nogo, ko je stopil v odprtino med razmaknjene železne plošče. Do nesreče je prišlo zaradi slabe razsvetljave.

MARTINARNA

DRAGO DELIĆ, pomočnik čistilca preboda, je polival magnezit z vodo. V gumijasti čevi se je voda močno segrela in ga opekla po levi roki in rami. Nevarno delo!

NAIL HODIĆ, čistilec preboda, se je ponesrečil pri snemanju verige s kljuka 80-tonskega žerjava. Veriga ga je pritisnila na pristanec leve roke. Do nesreče je prišlo zaradi osebne neprevidnosti ponesrečenca.

ZEKERIJA KURBEGOVIĆ, izdelovalec lunke plošč, je pred pečjo za sušenje pripravljal lunke plošče. Močan plamen je nenadoma odprl vratca peči, ki so udarila ponesrečenca na desno stran glave. Do nesreče je prišlo zaradi motnje v tehnološkem procesu peči in neprevidnosti ponesrečenca, ker je delal preblizu vratc peči.

VALJARNE JAVORNIK I

JOŽE REKAR, zakladalec na težki progi, si je pri zapenjanju ingotov z verigo poškodoval levo roko. Vzrok: tesen prostor med kupi.

FRANČ LOGAR, VI. valjavec na lahkem progah, je zapenjal z verigo tračnice in stopil na vogal plošče ter si pri tem izvinil desno nogo. Vzrok: neprevidnost.

VALJARNA 2400

STJEPAN NOVAK, pomočnik pri škarjah, je pri pripravljanju praznih koritnih voz za odpadke odpenjal verigo. Zaradi tesnega prostora ni bil dovolj hiter, tako da mu je stisnilo dlan leve roke.

STRUGARNA VALJEV

JAKOB JERALA, kovač, si je pri prenašanju odvodk z delovne mize na kup izvinil nogo v gležnju. Vzrok: nepre-

STROJNO-ENERGETSKI OBRATI

ELEKTRODELAVNICA LJUDMILA RADONIĆ, navijalka elektromotorjev, je na poti po malico padla in si poškodovala levo nogo v gležnju. Neprevidnost.

JOŽE MULEJ, splošni obratni električar v elektrodelavnici. Pri prenosu elektromotorja z žerjavom si ga je postavil na prste na nogi. Vzrok: naglica pri delu in neprevidnost.

VZDRŽEVANJE JAVORNIK

ZORAN ŠPORN, strugar v mehanični delavnici, se je urezal v prst na roki. Ko je pilil vijake na stružnici, mu je glava za vpenjanje odbila

pilo in roko v strgarski nož. Vzrok: nevarno delo in neprevidnost.

ANTON BULOVEC, industrijski zidar na Javorniku, je pri prestavljanju železnih plošč z žerjavom z roko pod kupom plošč premikal leseno podlogo. Medtem je žerjavovodja spustil breme in plošče so mu poškodovale roko. Vzrok: neprevidnost ponesrečenca in slaba organizacija pri delu.

PROMET

FRANČ LEKSE, progovni delavec na progi, se je na poti na malico spotaknil ob tračnico, padel in si prebil koleno leve noge. Prehitra hoja in neprevidnost.

Personalne vesti

ZA ČAS OD 1. do 15. novembra 1963

17 sprejetih delavcev, 33 obračunanih delavcev, 3 sprejeti uslužbenci in 1 uslužbenec obračunan.

UPOKOJENI SO BILI:

JOŽE BALANT, 1906, Javornik III — 23 let v ŽJ; **FRANČ FORNECI**, 1907, Javornik III — 28 let v ŽJ; **JAKOB MOHORČ**, 1913, Javornik II — 27 let v ŽJ; **JUSTIN ROBIĆ**, 1908, plinska in vodna energija — 25 let v ŽJ; **PAVLIHA SUŠNIK**, 1912, livarna — 13 let v ŽJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali zasluženi pokoj!

UMRLI:

Ema Kos, 1914, čistilka na plavžu in inž. **Kostantin Rebek**, 1891, strokovni svetovalec glavnega direktorja. Svojcem naše iskreno sožalje!

POROČILI SO SE:

Majda Bulovec, splošni sektor — s **Francem Klinarjem** in **Božo Derganc**, kadrovski sektor — z **Jožetom Kunsteljnom**. Cestitamol!

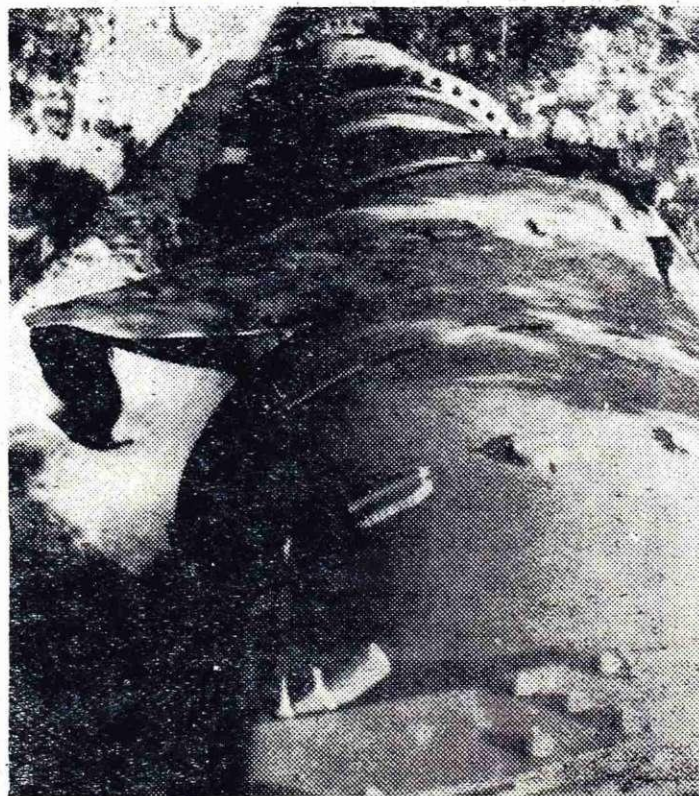
ZAHVALA

16. novembra mi je bil iz omarice v slačilnici martinarne ukraden zaslužek. Ob intervenciji nadzorne službe in organa LM je uspelo izslediti storilca in tako sem dobil denar povrnjen. Zato bi se rad zahvalil za tako hitro akcijo omenjenim organom in vsem, ki so mi pomagali, da sem dobil povrnjen denar.

Isman Bosnić
martinar

RODILI SO SE:

Nevenki Kokošinek, plinska in vodna energija — deklica; **Hasanu Bešiću**, martinarna — deklica; **Milanu Učmanu**, jeklovlek — deklica; **Francu Mavriju**, apnenica — deček; **Antonu Kobilici**, jeklovlek — deklica; **Andreju Pogačarju**, gradbeni oddelek — deklica; **Ladislavu Korošcu**, elektropeč — deklica; **Francu Hrovatu**, IBM — deček; **Kamberu Kamberiju**, martinarna — deček; **Magdalen Torkar**, cvarna — deček; **Francu Logarju**, Javornik I — deklica. Cestitamol!

Sabotažna akcija na tlačnem cevovodu hidrocentrale v Zasibu

V Železarni Jesenice so vodilno vlogo v času okupacije prevzeli najprej odbori Osvobodilne fronte, v poznejših letih pa odbori Delavske enotnosti.

Ena osnovnih nalog je bila sabotirati pri delu; to je uničevati in onesposabljati strojne naprave, zmanjševati produkcijo in kakovost izdelkov. Poleg tega je bila naloga te organizacije širiti med delavci partizansko literaturo, zbirati denar in skrbeti za odhod delavcev v partizanske vrste. Vzporedno s tem so tudi posamezne partizanske enote rušile zunanje tovarniške objekte.

Takratna Kranjska industrijska družba je bila zaradi tega večkrat pred resnimi problemi, kako nadaljevati z delom in zadovoljiti nemško oboroževalno industrijo z izdelki.

V ilustracijo te dejavnosti objavljamo izvlečke iz poročila takratnega tehničnega direktorja Klinarja državemu ministru za oborožitev in vojno proizvodnjo v Berlinu:

SABOTAŽNI AKT IN DRUGI PRIMERI:

9. 1. 1944 je bila izvedena akcija na našo hidrocentralo v Zasibu, ki pa se ni posrečila. Nameravali so razstreliti cevovod v vodohramu, nastala pa je le malenkostna škoda.

11. 1. 1944 je bil razstreljen tlačni vod nad Javornikom, s čimer je bila preskrba z energijo javniških valjarn občno prizadeta ter smo morali ustaviti grobo progo za paličasto železo in pločevino, kakor tudi srednjo progo za paličasto železo. Po šestih dneh so obrati zopet začeli obratovati.

7. 2. 1944 je bil pretrgan 10.000 V vod visoke napetosti hidroelektrarne v Vintgarju zaradi rušenja hrastovih drevov ob daljnovodu. V isti noči je bilo požganih 25 lesenih stebrov voda visoke napetosti hidroelektrarne Gorje — Radovna. Izolatorji visoke napetosti in telefona so bili razbiti ter bakreni vodi na več mestih razrezani.

1. 4. 1944 je bila močna eksplozija v kotlarni in turbinski centrali v naši glavni tovarni na Jesenicah. Pri tem so bile raztrgane cevi dovodnega kanala za vodo in uničene črpalke za preskrbo kotlov z vodo. Nastala je močna poplava v kondenzatorskem prostoru parnih turbin, v elektro skladišču in v žilindrskem kanalu kotlovskih naprav.

Poleg teh sabotažnih akcij, ki zadevajo direktno tovarno, moram omeniti, da so železniške proge iz Bohinja, Kranja in Rateč skoro vsak teden enkrat do dvakrat prekinjene, tako da zunaj stanujoči člani kolektiva prihajajo na delo z velikimi zamudami, ali pa sploh ne morejo priti.

ZMANJŠANJE STALEŽA KOLEKTIVA

Člani našega kolektiva nas zapuščajo v prvi vrsti zaradi prisilnih rekrutacij s strani banditov in bega iz neznan razlogov. Prisilne rekrutacije so se v zadnjem času občutno povečale, tako da se je že zgodilo, da je bilo v eni noči odpeljanih 60 članov kolektiva. Povprečno smo v zadnjem času izgubili vsako noč 10 do 15 mož. Aretacije zavzemajo pri tem samo majhen odstotek, na mesec 5 do 10 mož, ki pa so delno zopet oproščeni in se vračajo na delo. Skupno je odšlo od 1. 1. 1944 do 6. 5. 1944 855 članov kolektiva. V istem času nam je delavski urad dodelil 487 delovnih moči, od katerih je 155 italijanskih civilnih delavcev. Na ta način znaša stvarni odhod 368 mož.

V nadaljnjem tekstu omenja, da je od starega tovarniškega staleža od aprila 1941 do danes izgubljeno 1680 članov kolektiva.

ZELIMO VEDETI:

— imena tovarišev po posameznih obratih, ki so bili vključeni v odbore OF ali DE (Delavske enotnosti),
— akcije, ki so bile v posameznih obratih izvršene,
— v katerih partizanskih akcijah so posamezni člani DE sodelovali.

Prosimo tudi posamezne tovariše, ki imajo kakršnekoli foto posnetke o morebitnih sabotažah, da nam jih odstopijo.

Prav tako želimo, da nas opozorite, če v naši železarni še obstajajo posamezni deli strojev, na katerih so bile take sabotaže izvršene in jih je možno fotografirati.

Podatke sporočajte Tehniškemu muzeju Železarne Jesenice!

V 25 letih so vzgojili nad 1500 poklicnih delavcev

Pred 25 leti je s šolskim letom 1938/39 začela delovati v Železarni Jesenice industrijska šola, ki tako praznuje letos 25-letnico svojega obstoja. Jubilej so počastili v soboto dopoldne v Čufarjevem gledališču, kjer so priredili učenci šole svečano proslavo. Iz skromnih začetkov se je razvila šola v sodobno železarsko industrijsko šolo z lastnim šolskim poslopjem, lastnimi delavnicami in vzglednim delovanjem za vse tovrstne šole v državi.

Prvo šolsko leto je delovala šola v spodnjih prostorih Kazine. Obiskovalo jo je 18 mladih delavcev iz podjetja, ki so jih izbrali izmed 50 prijavljenih kandidatov, ki so dopoldan delali v tvorni, popoldan od 14 do 17.30 pa so imeli teoretični pouk. Že v naslednjem letu je dobila šola učilnico v spodnjih prostorih Kašte in delavnico v konstrukcijski delavnici. Pozneje so uredili učilnice v zgornjih prostorih Kašte in šolsko delavnico v današnji jermenarni. Po osvoboditvi se je šola preselila v barake francoskega taborišča pod Mežakljo, delavnice pa je dobila v jeklovleku. Prva leta je vodil šolo inž. Bandl, po osvoboditvi pa jo je prevzel pokojni Slavko Smolej. Njegova težnja za izgradnjo lastnega šolskega poslopja se je uresničila. Šolo so začeli graditi že v prvih letih po osvoboditvi in je bila s šolskim letom 1949-50 že vseljiva. Nudila je prostore industrijski šoli, takratnemu delavskemu tehnikumu in oddelku za šolstvo Železarne Jesenice. Razumljivo je, da se je šola vidno razvijala šele po osvoboditvi, ko ni bila namenjena le jeseniški železarni, marveč celotni takratni črni metalurgiji. Poleg pokojnega Slavka Smoleja so še mnogi, ki imajo zasluge za uspešno delovanje šole. Omenimo naj še prvega ravnatelja inž. Bandla, prvega vodjo delavnic pokojnega Janka Pečana, poleg drugega ravnatelja Slavka Smoleja še drugega vodjo delavnic Franca Iskra, Rada Torkarja in Zvoneta Labura, ki so vodili šolo do sedanjega vodstva.

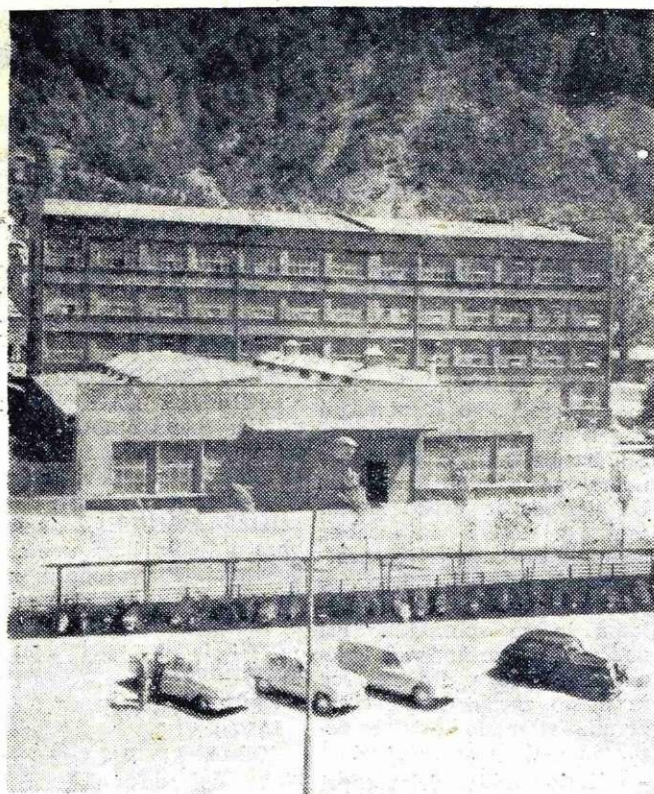
Danes deluje šola v okviru Železarskega izobraževalnega centra, katerega direktor je Maks Dimnik, medtem ko je ravnatelj šole Branimir Lorenčič, upravnik šolskih delavnic pa Severin Golmajer. Važneje kot pisati o predstojnikih šole bi bilo pisati o absolventih. Iz šole so izšli današnji obratovodje jeseniške železarne: Franc Iskra, Rado Torkar in Zvoné Labura ter številni drugi, ki zasledajo v železarni odgovorna mesta. Iz šole pa so izšli tudi mnogi, ki zasledajo izven Jesenic važna mesta, kakor Tone Klinar, direktor industrijske šole v Štorah, Ivan Zupan, glavni mehanik Železarne Ravne, Jancz Tuma, šef oddelka v Železarni Zenica, Ivan Kobentar, direk-

tor Elme v Črnučah, Tine Nadižar, direktor Totre v Ljubljani itd. Vendar ne le strokovnjaki, tudi priznani politični delavci so bili in so še absolventje jeseniške industrijske šole. Zvone Labura je bil večletni ljudski poslanec, Jožko Božič je še danes sekretar OK ZKS Koper. Nepravilno bi bilo ob 25-letnem jubileju šole preizeti še absolventa Zabkarja, ki je aktivni polkovnik v JLA. Naštevati vrsto onih, ki so po zaključeni industrijski šoli nadaljevali študij na delavskem tehnikumu ali tehnični srednji šoli in nato na fakulteti, bi bilo odveč. Dejstvo pa je, da je danes v jeseniški železarni precej inženirjev, katerim je dala osnovo in vzpodbudo za nadaljnji študij jeseniška industrijska šola.

Vse to je veran dokaz pozitivnega delovanja šole, ki praznuje letos svoj prvi jubilej, na katerega so se današnji učenci več kot primer- no pripravili. Poleg govorov z opisom 25-letnega, sedanjega in perspektivnega delovanja šole ter govora v spomin prvega zasedanja AVNOJ, so dopolnjevali program učenci s pevskimi, recitatorskimi, glasbenimi in telovadnimi točkami. Prvič se je predstavil javnosti 60-članski šolski mladinski pevski zbor. Uspel

je zbor recitatorjev, uspele so posamezne točke recitatorjev in glasbenikov, še posebno pa telovadna vrsta, ki jo je pripravil predavatelj za telesno vzgojo Jože Oblak. Lahko bi rekli, da je tokrat zavel nov veter, ki prinaša naši družbi z učenci poklicne železarske šole ne le dobre železarje — strokovnjake, marveč dobre družbene delavce na kulturnem in športnem področju, kar smo doseganja leta na šoli pogrešali. Šola, šolska skupnost in šolska mladinska organizacija korakajo družno le enemu cilju nasproti: »Vzgojiti dobre strokovnjake, dobre proizvajalce in upravljavce, pa tudi dobre državljane in aktivne delavce na političnem, kulturnem in športnem področju.«

P. U. Železarski industrijski center

Mnenja o rekreaciji

»S športom, sem se zastrupil...«
»Kulturno življenje na Jesenicah ima omejene možnosti«

V današnjem razgovoru sodelujeta tovariš Anton Preželj, obratni električar in tov. Pavel Torkar, dežurni instrumentalec.

Oba sta odgovorila na isto vprašanje: »Kaj je za Vas rekreacija in kaj bi bilo po Vašem mnenju v prvi vrsti treba ukreniti na Jesenicah za delavsko rekreacijo?«

Tov. Preželj je takole odgovoril: »Že v vajenski šoli sem se »zastrupil« s športom in do danes še nisem mogel prenehati z aktivnim udeleževanjem, čeprav sem že

34 let star. Zame je rekreacija pozimi smučanje in poleti atletika. Ko pridem z dopoldanske dneve, se dobimo s fanti, ki jih treniram in tečemo proti Mojstrani. Večkrat se mi posmehujejo zaradi mojega udeleževanja, toda jaz imam veliko veselje s športnim udeleževanjem. Brez tega ne bi mogel živeti in zato tudi ne mislim, da bi

se od športa poslovil, čeprav imam težave z nerazumevanjem okolice.

Menim, da bi se izplačalo vložiti največje napore v to, da ljudem dokažemo prednost aktivnega počitka. Veliko je še v tovarni ljudi, ki gredo po osemurnem delu spat ali pa sedet v gostilno. Že z zmerno hojo v naravo se človeku hitreje povrnejo nove moči in je po sprehodu bolj spočit kot če bi šel spat. Logično je, da dobro spočit delavec lažje drugi dan dela in je tudi bolj zdrav. V programu obratnih in medobratnih iger bi moral sprejeti take panoge in tak sistem tekmovanja, ki bi bil dostopen tudi za starejše delavce. Res je, medobratnih iger se udeležujejo samo športniki, počitek, zrak in sonce pa so potrebni vsakemu članu delovnega kolektiva. Zato ni čudno, da si delavci želijo žičnico na Mežakljo, kamor bi po delu lahko peljali svojo družino. Vsi še nimamo avtomobilov, da bi se peljali ven iz zaprašenih dolin.

Za rekreativne, smučarje ž Jesenic bi bilo zelo primer- no, če bi uredili smučarske terenu na Plazu nad streliščem. Potrebno je posekati okrog 30 smrek in postaviti prenosno žičnico. S tem bi dobili smučišče, na katerem je sneg še pozno spomladi.«

Tov. Torkar pa je na vprašanje povedal naslednje: »Težko je na kratko odgovoriti, ker je tega veliko. Naša

(Nač. aljevanje na 19. str.)

Učenci poklicne šole pri praktičnem pouku

Restavriranje Save v bodoči muzejski kompleks

Sava je prvič omenjena v »Ortenburškem rudarskem redu« 25. avgusta leta 1381 v zvezi z Wieserjevo kovačnico, ki je stala približno 200 m zahodno od izliva Ukove v Savo. Od te kovačnice je ostalo samo nekaj zidu. Do leta 1500 je o Savi malo znanega in je močno oživela šele s prihodom italijanskih doseljencev. Med ljudstvom udomačeno ime Stara Sava pa je dobila šele ob gradnji nove tovarne na Skofenci, torej na sedanjem zemljišču.

Letošnjo jesen smo po dolgih pripravah začeli urejati okolico tehniškega muzeja, to je Save. Že zgradba, v kateri je tehnični muzej, je impozantna. Čeprav jo imenujemo kot je to običajno po zadnjem lastniku »Ruardova graščina«, je bila zgrajena že polnih 200 let prej kot je prišla v Ruardove roke. Zgradil jo je Italijan Buccellini iz Bergama, ki se je kot politični begunec umaknil iz Italije. Bil je »karbonar«, kar je takrat pomenilo preganjanje. Kot kovač — fužinar je vedel za naše rudne in vodne razmere, ki so bile podobne kot v Bresciji.

Po poročilu kranjske deželne uprave z dne 18. 1. 1793 se je Bernard Buccellini prišel na Savo leta 1526 in leta 1538 dobil od cesarja Ferdinanda I. pravico zgraditi na Savi in Planini plavž. Leta 1570 je plavž na Planini opustil, rudo pa so od takrat vozili »Rovtarji« čez Pejce na Savo k novemu, na breščanski način zgrajenemu plavžu.

Leta 1538 je bila zgrajena tudi graščina, ki je bila velika, vendar malo skromnejša — brez vhodnega prizidka s konicasto streho ter obokanih vhodnih vrat. Današnja oblika fasade in portala je graščina dobila šele 1828. leta, ko je bila tudi povečana v slog, ki ga je narekovala takratna moda. Poleg graščine je Buccellini postavil še manjšo kapelo. Prvi kaplan Ivan German je omenjen že leta 1597. Ta cerkva je bila precej manjša od današnje. Blagoslovil jo je leta 1606 ljubljanski škof Hren. Njemu v čast in spomin so graščinski park preimenovali v Hrenovico. Leta 1684 je Oktavij Buccellini, stolni prošt v Ljubljani, lepo kapelo poleg graščine povečal in jo s pokritim hodnikom povezal z graščino. V predelano in povečano cerkev so Buccellini postavili nov glavni oltar, velike umetniške vrednosti (intarzija v kararskem marmorju), ki je po pripovedovanju Neže Cundrič s Save, oskrbnice cerkve, bil izdelan za Cerkev na Višarjah. Ker pa je bil oltar za omenjeno cerkev previsok, ga je grof Buccellini kupil za cerkev na Savi.

Ko je Valentin Ruard kupil fužino Savo od Pavla Niklasa von Buccellinija leta 1766 za ceno 60.000 florintov, je cerkev preuredil in zgradil kor. Zgradba je bila zaradi bližine vodnih rak in

slabe strehe zapisana propadu. Ko bo sedaj cerkev ponovno prekrita in presušena, bo sposobna za temeljito restavriranje in za preureditev v muzejske namene. Podobe velike umetniške vrednosti so delo naših slikarjev Potočnika, Metzingerja, Lajerja ter so že restavrirane. Rudarska in kovaška bandera iz Bohinja in Jesenic, nagrobniki Ruardov in drugih čakajo svojega mesta. Cerkev je pod zaščito Komisije za varstvo spomenikov, kateri se je zdelo najvažnejše to, da se tu srečujeta dva stavbna sloga, kar je na Slovenskem šele drugi primer.

Plavž, ki je ugasnil v začetku našega stoletja, so porušili, stavbo s fužino vred pa preuredili v opekarno. S kladi, tako imenovanimi »noric«, so drobili opeko, najvišji dimnik, ki je služil za odvajanje dima iz ogrevalca zraka in je stal pred dimnikom, pa so uporabili za opekarske peči. S tem so spremenili ves izgled prejšnjega plavža. Naša muzejska naloga pa je, da pri teh očiščevalnih delih izluščimo zidove prvotnih stavb od poznejše nastalih. Spodnji del plavža s hodnikom, ki je bil do sedaj zasut, pa se bo obiskovalcu muzeja šele sedaj pokazal v pravi velikosti. Dimnik bo ostal, ko bo restavriran in konzerviran kot spomenik tehniške preteklosti našim potomcem.

Na vzhodni strani stoji »kasarna«, s socialnega stališča najbolj zanimiva in impozantna pozno baročna zgradba. S svojo notranjo stano-

vanjsko ureditvijo ji v srednji Evropi skoraj ni enake in zato nudi sociologu možnost lepega študija takratne stanovanjske kulture. Posebno zanimiva so ognjišča — črne kuhinje. Iz te skupne kuhinje so kurili vse stanovanjske prostore, v katerih so bile kmečke peči. Kurili so jih s prahom oglja, kar je silno nevarno, pa kljub temu ni bilo zastrupljenj z monoksidom. Nujno je, da bi eno ali dveje stanovanj preuredili v staro obliko. Na južni strani zaključuje ta prostor stavba »kolpern« (kohlborn), to je skladišče oglja, katerega pa že skoraj dve tretjini manjka.

Na zapadni strani fužine je bila tehtnica, adjustaža, mlin in žaga. Mlin, ki je bil prav sedaj izprazen, je bil silno važen objekt. V tem mlinu so mleli žito za delavce in gospodo. Kadar podjetnik ni imel denarja za izplačilo dnin, je delavec izdal nekakšne bone ali markice, s katerimi je potem kupil delavec v »kašči«, ki je bila med graščino in Markotovo hišo — hrano. Iz kašče pa je nastala današnja Kašta. Tako je dal delavec gospodu zaslužiti dvakrat, najprej z delom potem pa še z jelom.

V mlinu bi postavili mlin na kamne, stope in stiskalnice za olje, katerega so rabili za svečavo v rudnikih in drugod. Običajno so stiskali oljno repico, ker se je pri gorenju najmanj dimila. Morda bi v stanovanjskem delu mlina, katerega bi stilno uredili, namestili še našega gorjuškega fajfarja. Kot je dokazano, je gorjuški rudar preko poletja kopal rudo in istočasno nabiral ter pripravljaj iz kramperjevih korenin tako imenovane »trunkelce«, v zimskem času pa iz njih izdeloval »gorjuške čedre«.

Na kraju, kjer je nekdaj stala fužinska žaga, to je med mlinom in zapornicami, pa bi postavili vigenjca, ki smo ju pripeljali iz Kamne gorice in sta bila last stare žebjar-ske družine Šolarjev iz Kroppe in še starejše Warlov iz Kamne gorice. Vigenjca sta zelo važna tudi zato, ker imata poleg vodnega pogona me-

V preteklem tednu so začeli z restavriranjem bivšega plavža na Stari Savi. — Restavratorska dela organizira Tehnični muzej Železarne Jesenice

hov tudi ročni pogon, ker bi sicer v zimskem času, ko potoki zmrzavajo, ne mogli kovati žebeljev. V tem vigenjcu je pesnik Oton Župančič spisal tudi znano kovaško »Od štirih do ene«. V enem delu vigenjca bo prikazano verigarstvo, v drugem pa izdelava žebeljev do kladivca za pričvrščevanje železniških in rudniških tračnic in žebeljev »ladjarjev«.

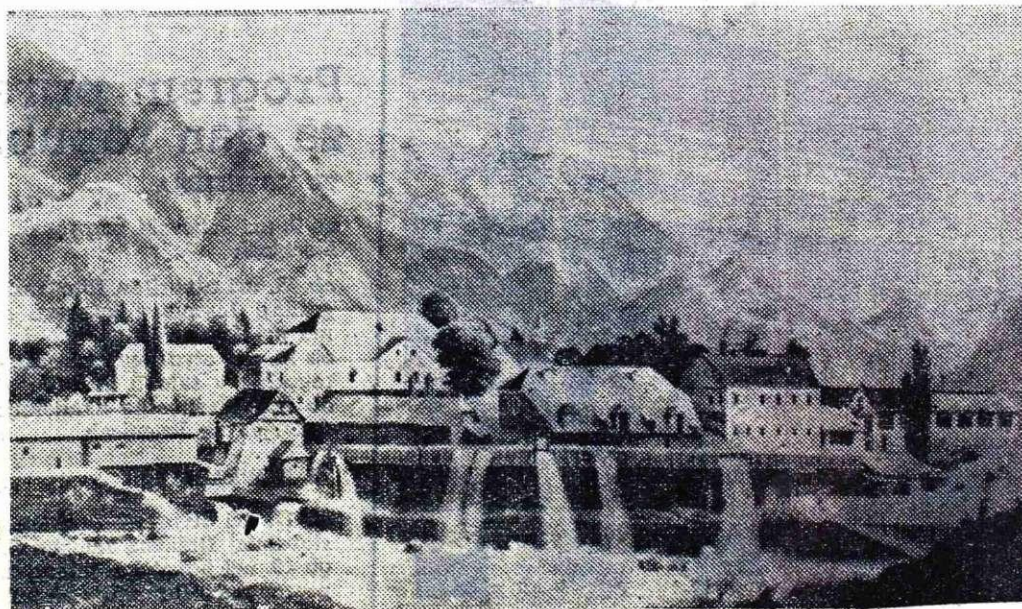
V vigenjcu bomo lahko prikazali težek socialni položaj žebjarja. Vigenjcu prav lepo odgovarja ves ambient, na eni strani vodna sila, na drugi pa moderni predelovalni obrati, to je od žice do žeb-lja.

Švedi, ki so prvi začeli postavljati tako imenovane »Skansene« in so morali cele stavbe šele prestavljati v muzejske parke, so bili v težkem položaju. Enako tudi škofje-loški muzej, ki je »Škoparjevo hišo« prestavil iz Poljanske doline v park Loškega gradu, kamor namerava postaviti še več drugih objektov. Mi pa imamo v tem pogledu precej lažje stališče, saj stavbe že stojijo, treba jih bo samo preurediti, zaščititi, opremiti in nastal bo najlepši in najbogatejši tehnični muzej v naši domovini. Na prejšnji Ruardov trg, to je pred graščino, pa bi okoli lipe, ki je bila posajena na mesto propadlega kostanja, poleg potrebnega parkirnega prostora namestili še več tehničnih spomenikov, impozantno Peltonovo kolo z Javornika, ko bo nehala obratovati, razna valjčna stojala, turbine itd.

Seveda pa bo vse to prišlo do veljave šele, ko bo prestavljena opekarna žilindrne opeke, na kar je že sedaj nujno treba misliti. Ne bomo pa smeli pozabiti na zelenje in klopice, kjer se bodo že danes tako številne šolske ekskurzije in drugi obiskovalci lahko odpočili.

Ce se nam vse to posreči, kar bo s potrebnimi dotacijami možno doseči, bomo za stoletnico naše železarne darovali skupnosti najlepše kulturno darilo.

Za Tehniški muzej
France Torkar

Na avtor je takole naslikal Staro Savo okrog leta 1872

Kdaj se bodo prvič zavrteli valji

Letos mineva že tretje leto, odkar smo začeli z obsežno rekonstrukcijo naše železarne. Prav je, da ob dnevu republike posvetimo nekaj več prostora izgradnji novih valjarn Bela ter naše bralce podrobneje seznanimo vsaj z okvirnimi podatki opravljenega dela.

O dosedanjem delu ter načrtih, ki graditelje novih valjarn na Belškem polju čakajo v bližnji prihodnosti, smo se pogovarjali z inž. Jan-
kom Pernetom, šefom izgradnje novih valjarn na Belškem polju in inž. Francem Polakom, vodjem gradbenega nadzora.

Dela na gradbišču potekajo tako hitro, da smo se lahko že pogovarjali o tem, kdaj bodo prve naprave začele poskusno obratovati.

V kolikor ne bi prišlo do nepredvidenih težav, potem lahko predvidevamo, da se bodo valji prvič zavrteli že v maju 1965. Do takrat bo treba opraviti še veliko dela, odslej pa bodo imeli glavno

besedo monterji, ki bodo montirali nove valjarniške naprave.

Največ težav imajo trenutno pri obzidavi bluming hale in strojnice. To delo vse prepočasi napreduje, ker gradbenim podjetjem primanjkuje delavcev. Tako je v oktobru in novembru primanjkovalo podjetju Gradis na gradbišču precej delavcev. Seveda si bosta morali gradbeni podjetji Gradis in Projekt še naprej prizadevati, da bosta obzidali omenjeni hali še pred začetkom zime. Le tako bodo lahko pozimi nadaljevali z izgradnjo temeljev, ker bodo zaposleni delavci imeli pri delu manj težav, temperatura pa bo dovoljevala betonska dela pri temeljih. Za izdelavo temeljev bodo morali izkopati še 15.000 m³ materiala. Računajo, da bodo zanje porabili okrog 22.000 m³ betona in 1.000 ton betonskega železa. K tem podatkom je treba prišteti še 58.000 m² opažev. Za vsa ta dela bodo porabili približno 1 milijardo dinarjev sredstev.

Toliko o najbolj nujnih delih, ki jih bo treba opraviti do spomladi leta 1964.

Letos smo že večkrat poročali, da so na Jesenice pripele pošiljke raznih strojev, ki smo jih naročili v tujini. Ti stroji so predvideni v našem okvirnem rekonstrukcijskem programu. Tako smo letos dobili iz ZDA polirni stroj za nerjavečo pločevino, ki je postavljen v valjarni 1300 na Javorniku, nato pa še štiri stroje za žičarno ter žarilno peč za jeklovlek. V hali jeklovleka je tudi carinsko skladišče, vendar ga bodo morali v doglednem času

Opravili so že skoraj 1 milij. m³ zemeljskih del

Pri izgradnji novih valjarn na Belškem polju z deli začeli v avgustu 1960. leta. Pri zemeljskih delih so dosegli že blizu 1 milijon m³ materiala. Sledj so porabili tudi okrog 6500 m³ betona in 360 betonskega železa. Zazidali so skoraj 1.000 m² opornega zidu. Za izgradnjo striper hale, bluming le, strojnice in hale jeklovleka so porabili ok 4200 ton železnih konstrukcij. Doslej so že prek halo jeklovleka, striper halo, velik del bluming h in strojnice. Pokrite strehe imajo površino 17.000

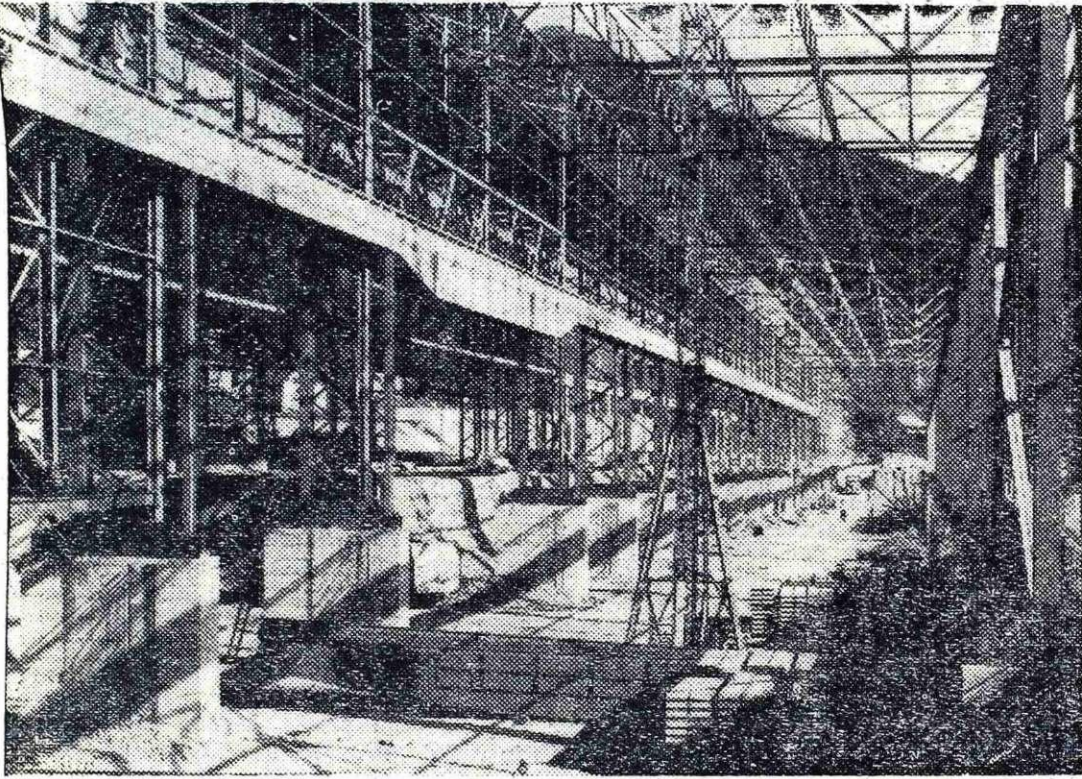
postaviti v spodnji del bluming hale, ker bo vedno več pošiljk raznih strojev. Uprava osnovnih sredstev je že dobila obvestilo od firme Blaw Knox, da so pripravljene škarje za debelo pločevino ter deli opreme za valjarno trakov. Tu so tudi že trije kompresorji od firme Ingersoll, prav tako iz ZDA. Carinsko skladišče bo treba premestiti v južni del bluming hale tudi zato, ker bo tam montiran 75-tonski žerjav in bo lažje dvigal ter predstavljati težje kose strojnih naprav.

V hali jeklovleka so že pripravljene temelji za žarilno peč, vendar bodo z montažo počakali tako dolgo, da bo zgrajen še prizidek, v katerem bodo med drugim tudi generatorji za zaščitni plin.

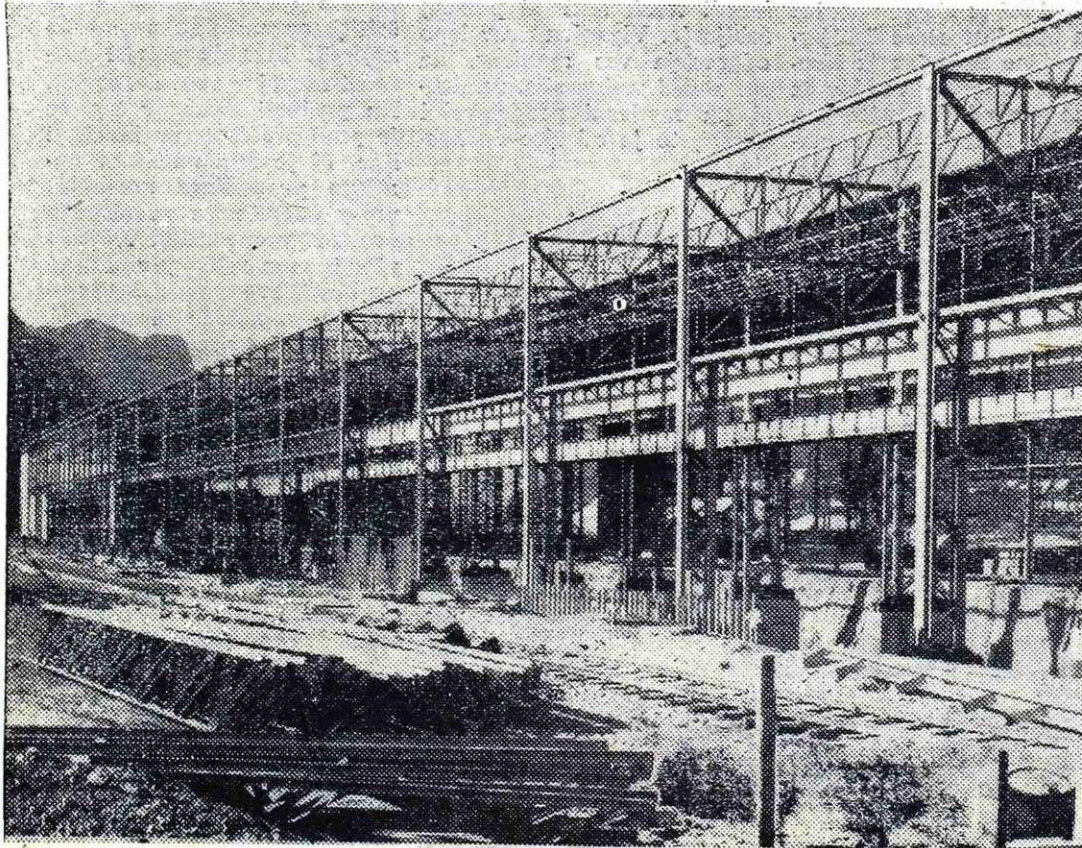
Izdelavo žerjavov, ki jih bodo potrebovali v novih valjarnah na Belškem polju, je prevzela tovarna Litostroj iz Ljubljane. Doslej so že montirali 12,5-tonski žerjav v hali jeklovleka, 50-tonski žerjav v strojnici in 12,5-tonski

žerjav v bluming hali, žerjav pa je pripravljen za montažo. V veliki striper hali, ki je bila najprej zgrajena, pa bodo trije žerjavi, ki bomo dobili iz ZDA.

Razen že omenjenih del pri obzidavi bluming hale strojnice ter strojnih temeljev so začeli tudi z izgradnjo zbiralnega kanala industrijske vode, ki bo pretekal prečno 14 metrov globoko pod halami. Tudi delo bo opravilo SGP Grad. Pripravljen je tudi projekt za izdelavo energetskega voda od zajetja na Stari Savi do energetske postaje na Belškem polju. V velikem cevovodu bodo vsi vodi za parno hladilno vodo, kisik, parni kondenzat in butan. Veliki cev s premerom 800 mm bodo izdelali v konstrukcijski delavnici na Jesenicah.

Dela so zahtevala tudi že dve smrtni žrtvi

Za izgradnjo hal so porabili doslej 4200 ton železnih konstrukcij

Program prireditev za dan republike

28. NOVEMBRA

ob 9. uri šahovski brzoturnir v šahovskem domu na Jesenicah

ob 18. uri otvoritev foto razstave o socialistični izgradnji Jesenic v lutkovni dvorani Delavskega doma pri Jelenu

ob 18. uri otvoritev občinske razstave umetniške fotografije v salonu gostišča »Zelenica« v Žirovnici

ob 19.30 slavnostna akademija v gledališču »Toneta Čufarja« na Jesenicah

29. NOVEMBRA

ob 17. uri otvoritev razstave planinske knjige v poslovalnici Državne založbe Slovenije na Jesenicah

ob 19. uri hokejska tekma med Jesenicami in reprezentanco Romunije na igrišču Podmežakljo

Dosedaj so porabili 6.500 m³

Koraj skih del

Belškem polju so
ri zemljskih de-
r materiala. Do-
petona in 360 ton
aj 11.000 m² opeč-
ale, bluming ha-
parabili okrog
ej so že prekrili
del bluming hale
ovršino 17.000 m².

uming hali, en
pripravljen za
veliki striper ha-
najprej zgrajena,
e žirjavi, ki jih
iz 1 DA.

nenjenih del pri
ming hale in
stojnih teme-
te ni z izgrad-
ga kanala za
voda, ki bo po-
14 metrov glo-
lati. Tudi to
ilo SGP Gradis-
e tudi projekt
nemetskega vo-
t na Stari Savi
postaje na Bel-
/ velikem cevo-
i vodi za paro,
o, kisik, parni
butan. Veliko
om 800 mm bo-
konstrukcijski
esenicah.

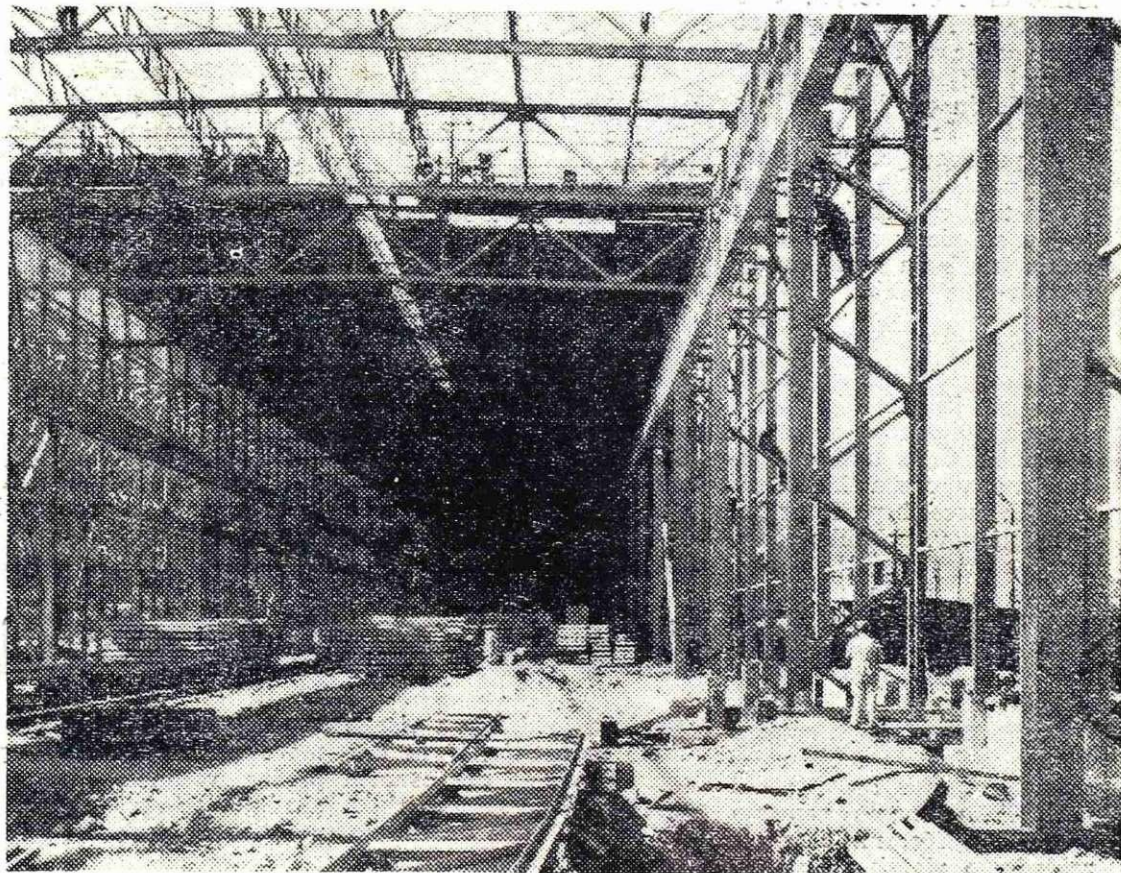
Nova strojnica na Belškem polju, v kateri gradijo kletne prostore.

Takšno je torej trenutno
stanje na Belškem polju. Ker
dela kljub nekaterim teža-
vam, ki smo jih uvodoma že
omenili, vseeno napredujejo,
lahko z gotovostjo zapišemo,
da bomo v maju 1965 le do-
čakali trenutek, ko se bodo
poizkusno zavrteli valji nove
valjarne, s tem pa se bo za-
čelo novo obdobje za naš ko-
lektiv.

Vzporedno z deli pri iz-
gradnji novih valjarn Bela
pa dobro napredujejo tudi
ostala rekonstrukcijska dela.

Z izkopom temeljev za novo
električno peč so že začeli
in kot kaže, bomo že spo-
mladi prihodnje leto dobili
opremo s Švedske. Z monta-
žo bodo začeli takoj, čim bo-
do zgrajeni temelji. Nova
električna peč bo lahko za-
čela poizkusno obratovati že
v drugi polovici leta 1964. Se-
veda bo treba opraviti še
vrsto drugih del, kar velja
še posebej za rekonstrukcijo
martinarne, ki bo morala
biti pripravljena za začetek
del na Belškem polju.

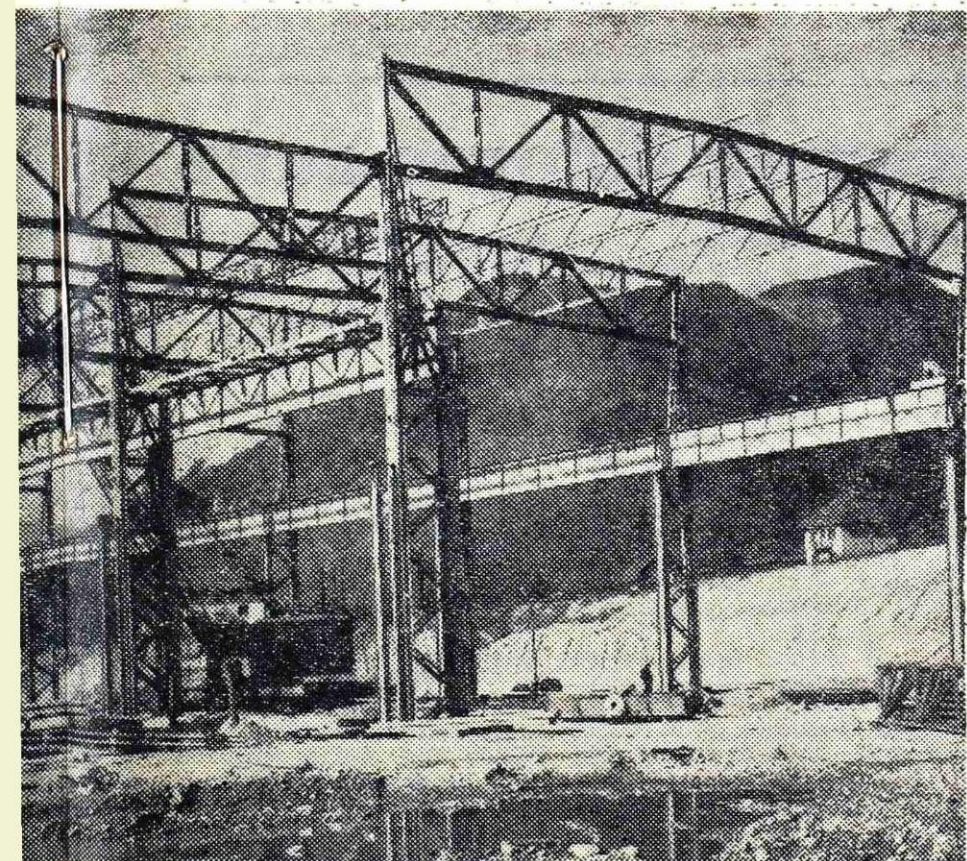
Železne pajčevine se vztrajno širijo

Površina pokritih hal znaša že 17.000 m²

Ob dnevu republike vsem delovnim
ljudem iskrene čestitke

uprava podjetja, samoupravni organi
in družbeno politične organizacije

abili 6.500 m³ betona in 360 ton betonskega železa

Tandem peč - nov agregat za proizvodnjo jekla

Že nekaj let nazaj opažamo, da kisikov konvertor in obločna električna peč velikih dimenzij počasi, vendar vztrajno izpodrivata SM peč z njenega skoraj stoletnega prestola v proizvodnji jekla. Še v letu 1950 so vse SM peči na svetu izdelale 79% surovega jekla, medtem ko so električne peči izdelale samo 7,8%. Kisikov konvertor je bil takrat še v razvojni fazi, tako da o kakšni večji proizvodnji ne moremo govoriti.

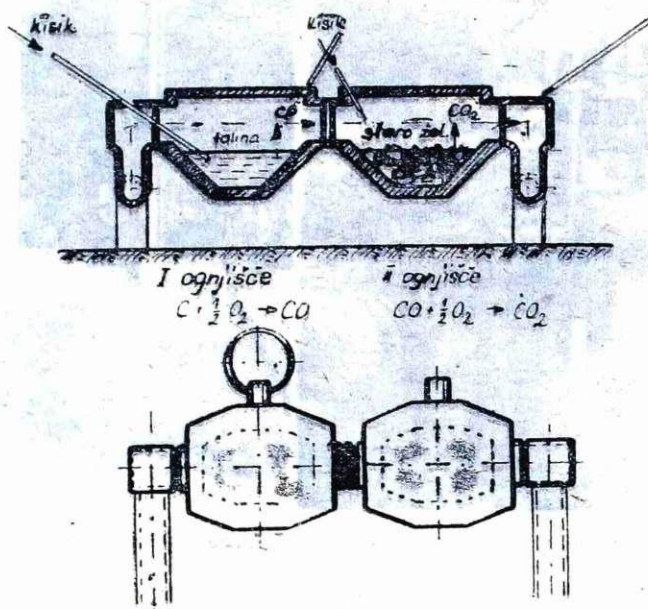
V letu 1955 se je svetovna proizvodnja SM jekla znižala na 77,7%, medtem ko je proizvodnja elektro jekla narasla na 8,8% in kisikov konvertor se je pričel skromno uveljavljati z 0,3%. Pet let pozneje, leta 1960, je količina izdelanega SM jekla padla že na 73,1%, istočasno pa je proizvodnja jekla v električnih pečeh narasla na 10,7% in v kisikovih konvertorjih na 3,7%. V letu 1965 predvidevajo dvig svetovne proizvodnje elektro jekla na 16% in jekla, izdelanega v kisikovih konvertorjih, celo na 20%. Istočasno pa bo proizvodnja SM jekla padla po vsej verjetnosti pod 60%. V razdobju po letu 1965 je predviden še bolj strm porast proizvodnje, predvsem jekla v kisikovih konvertorjih in tudi elektro jekla. Vse to pa seveda v glavnem na račun znižanja proizvodnje jekla v SM pečeh.

V borbi za obstoj je doživela SM peč pri svojem procesu že precejšnje spremembe, pri katerih je poleg samega forsiranja obratovanja najvažnejša tudi zelo intenzivna uporaba kisika. V zadnjih mesecih pa so pričeli razvijati nov, nekoliko izpremenjen tip SM peči, ki obeta, da bo lahko uspešneje konkuriral predvsem kisikovemu konvertorju kot pa samo forsiranje in pa uporaba kisika.

Ta nova peč je v svojem bistvu v dva dela pregrajen delovni prostor sedanje SM peči. Tako imamo namesto enega ognjišča, na katerega zakladamo vložek in na katerem je potem raztaljeno jeklo, dvojne ognjišče, ki sta med seboj ločeni. Iz skice je razvidno, da na levem ali prvem ognjišču pihamo kisik s pomočjo cevi v raztaljeno kopel in pri tem zgoreva ogljik v ogljikov monoksid (CO). Nastali CO, ki je gorljiv, preide v drugo ognjišče, kjer dovajamo kisik v delovni prostor, ki omogoča njegovo zgorevanje v ogljikov dioksid (CO₂). V tem drugem ognjišču je kot vložek staro železo, ki ga na ta način ogrevamo, istočasno pa nastali CO₂ odvajamo v kamin. Nato proces obrnemo tako, da dolijemo v drugo ognjišče

k ogretemu staremu železu potrebno količino grodlja, medtem ko smo jeklo iz prvega ognjišča spustili v ponovco. Potem v prvo ognjišče hitro zložimo spet

peči zelo visok, okoli 80% in poleg tega si obetajo tudi dobro vzdržnost obzidave. Verjetno pa bodo težave pri časovnem vsklajevanju procesa na obeh ognjiščih.

staro železo, pihamo v nastalo talino v drugem ognjišču kisik in nastali CO prehaja iz tega ognjišča v prvo ognjišče in tam ogreva staro železo. Tako poteka proces enkrat z leve v desno in drugič z desne v levo.

Goriva ta postopek prav tako kot kisikov konvertor ne rabi, ker daje dovolj toplote oksidacija elementov v grodlju s kisikom. Ker pa se CO, ki nastane pri tej oksidaciji, tudi koristno izrablja, je toplotni izkoristek takšne

Z dvema ognjiščema, od katerih ima vsako zmogljivost 100 ton, lahko po tem postopku dosežemo storitev 100 ton jekla na uro.

Kot prvi bodo takšno dvojno SM peč preizkusili v Južnoafriški Uniji v eni izmed jeklarn južnoafriške železarske družbe ISCOR. Po tem bomo verjetno lahko kmalu kaj več slišali o tem zelo zanimivem agregatu, ki predstavlja praktično SM peč brez spodnjega ustroja in brez standardnega goriva.

Proizvodnja surovega jekla v jugoslovanskih železarnah v prvem polletju letos

V letošnjih prvih šestih vanske železarne naslednjih mesecih so izdelale jugoslovanske količine SM in elektrojekla:

SM JEKLO

Železarna	Plan	Proizvodnja	% plana	Indeks 1963/62
Zenica	397.666	378.735	95,24	95,59
Jesenice	175.260	156.360	89,22	95,69
Sisak	69.941	61.833	88,41	83,15
Smederevo	38.180	36.789	96,36	97,22
Nikšić	29.568	30.168	102,03	124,94
Store	—	—	—	—
Skupaj	728.965	680.117	93,30	93,90

Iz zgornje tabele je razvidno, da so razen železarne Nikšić vse ostale železarne izdelale manj SM jekla kot je bilo po planu predvideno. V železarnah Zenica in Jesenice ima glavni delež za slabšo proizvodnjo ostra zima s svojimi posledicami, poleg tega pa pri železarni Zenica še pomanjkanje tekočega grodlja zaradi manjše proizvodnje na plavžih. V naši železarni je poleg zime vzrok tudi še v predčasni remontih na nekaterih SM pečeh. Železarna Sisak je imela v začetku leta težave s prodaj

jo ingotov, ker ima martinarna večjo zmogljivost kot valjarne, pozneje pa je na manjšo proizvodnjo vplivala daljša rekonstrukcija peči in predelava žerjavskih prog v livni jami. Železarni Store in Smederevo sta prav tako imeli težave v zimskih mesecih, vendar sta večji izpad na proizvodnji že delno nadoknadili v naslednjih mesecih.

Skupna proizvodnja SM jekla je v primerjavi s prvim polletjem 1962 kar za 6,16 odst. nižja, za kar so glavni vzrok zimski meseci.

ELEKTRO JEKLO

Železarna	Plan	Proizvodnja	% plana	Indeks 1963/62
Zenica	10.218	10.540	103,15	103,69
Jesenice	7.235	7.860	108,64	108,07
Sisak	1.291	683	52,90	95,26
Nikšić	33.794	38.195	113,02	112,87
Smederevo	3.560	3.742	105,11	110,90
Ravne	28.960	31.241	107,87	196,16
Skupaj	85.058	92.261	108,47	129,40

Tabela kaže, da so vse železarne razen železarne Sisak izdelale več elektrojekla kot je bilo planirano. V železarni Sisak je bil vzrok za manjšo proizvodnjo pomanjkanje naročil za jekleno litino.

Skupno so vse jugoslovanske železarne izdelale v prvih šestih mesecih letos 772.378 ton SM in elektro jekla, kar je 42.645 ton manj kot je bilo planirano in 22.953 ton manj kot v istem razdobju lani.

Švedska - največji izvoznik železne rude

Švedska je dežela z visoko razvito industrijo, ki se opira predvsem na dve osnovni surovini: les in železno rudo. Približno polovico celotne dežele pokrivajo bogati gozdovi in zato predstavlja skoraj 30% celotnega izvoza proizvodnje industrije, ki predeluje les (celuloza, papir in izdelki iz lesa).

Druga osnovna surovina Švedske je železna ruda. Med raznimi deželami, ki nakopujejo velike količine železne rude, ima važno vlogo tudi Švedska, ne samo zaradi velikih količin temveč tudi zaradi izredno visoke povprečne vsebnosti železa v rudi. Čeprav nakopujejo Sovjetska zveza, ZDA, LR Kitajska, Francija in Kanada večje količine železne rude kot ta skandinavska dežela, vendar

se niti ena izmed njih ne količina nakopane železne rude v prej navedenih državah v letu 1962 ter v odstotkih izražen delež v svetovnem povprečju vsebnosti železa, merilu.

Država	Povprečna vsebnost železa %	Količina mil. ton	Delež v svetovnem merilu, %
Sovjetska zveza	45	128,6	24
ZDA	50	73,4	14
Francija	33	67,1	13
LR Kitajska	30	63,0	12
Kanada	55	28,2	5
Švedska	60	22,0	4

Razmerje držav, ki nakopujejo največje količine železne rude ter oskrbujejo s to železarsko surovino domača in tuja tržišča, se je v zadnjih 25 letih močno spremenilo. Medtem, ko so leta 1938 nakopali v svetovnem merilu

okoli 167 milijonov ton železne rude, se je to število dvignilo v letu 1962 na 534 milijonov ton. Pri tem so se pojavile na svetovnem tržišču številne nove dežele Afrike, Južne Amerike in Azije, ki imajo ogromna nahajališča

zelo kvalitetnih železnih rud, katere izvažajo v vedno večjih količinah v Zahodno Evropo, ZDA in na Japonsko. Zato je tudi delež Švedske v skupni svetovni količini nakopane železne rude padel od 8% v letu 1938 na 4% v letu 1962. Vendar je pri tem obdržala prvenstvo v količini izvožene železne rude, ki jo je izvozila v letu 1962 preko 20 milijonov ton, več kot katerekoli druga država.

Največja nahajališča kvalitetne železne rude se nahajajo v severni provinci Norrbotten, kjer cenijo do zdaj znane zaloge na preko 3 milijarde ton. Danes pripada največji del teh zalog družbi Loussavaara — Kiiruna — Aktiebolag (LKAB), katere akcije pa ima preko 95% švedska država. Ker (nadaljevanje na 15. str.)

Svetovna poraba jekla v preteklosti, sedanosti in bodočnosti

Jeklo oziroma različni izdelki železarske industrije predstavljajo brez dvoma tisto osnovno gradivo, na katerega se oslanja posredno ali neposredno vsa ostala industrijska dejavnost. Danes si življenja v civiliziranem svetu ne moremo zamisliti brez jekla in zato tudi merimo industrijsko moč posameznih držav predvsem po količini letne proizvodnje surovega jekla. Zato ne bo nezanimivo nekoliko pogledati v bližnjo preteklost, sedanost in prihodnost, kako je bilo, kako je in kako predvidoma bo z razvojem porabe jekla na našem planetu.

Če pogledamo nekoliko nazaj v preteklost, vidimo, da je moderna proizvodnja jekla stara komaj dobrih sto let. Od leta 1856, ko je Anglež Henry Bessemer po dolgotrajnih prizadevanjih patentiral svoj postopek proizvodnje jekla v konvertorju, je proizvodnja jekla najprej počasi, potem pa vedno hitreje napredovala.

Od leta 1871 pa do vključno leta 1962 je bilo izdelanega v svetovnem merilu skupno približno 8 milijard ton surovega jekla. Pri tem je zanimivo, da je bilo v treh četrtinah tega obdobja izdelanega komaj polovico oziroma 4 milijarde ton jekla. V preostali četrtini let je bila izdelana še druga polovica, ali spet 4 milijarde ton jekla. Vendar je prav v zadnjem obdobju tempo naraščanja proizvodnje najhitrejši. Tako so izdelale vse železarne na svetu poslednji 2 milijardi ton jekla dejansko v razdobju sedmih let nazaj, torej med letom 1956 in 1962.

Takšen nagel vzpon proizvodnje jekla in s tem tudi njegove uporabe v zadnjih letih je presejal vsa pričakovanja. Še v letu 1949 so gospodarski strokovnjaki železarskih združenj Zahodne Evrope predvidevali, da bo v letu 1953 nastal v Evropi višek proizvodnje jekla v količini 8 milijonov ton. Vendar se ta predvidevanja še zdaleč niso uresničila, saj so po letu 1950 začele železarne v Evropi in ostalih kontinentih izredno povečevati svoje proizvodne zmogljivosti. K temu je doprinesel svoj delež tudi nov proces proizvodnje jekla v kisikovih konvertorjih, ki je prav po letu 1950 začel svojo zmagovito pot po svetu.

Naravna posledica vseh teh prizadevanj je bila, da je proizvodnja jekla iz leta v leto po letu 1950 hitro naraščala, kar so bile tudi potrebe po tem materialu iz leta v leto večje.

Zelo zanimivo in važno je dejstvo, da so jeklo, izdelano na vsem svetu, v veliki večini porabili v Evropi in v zadnjih 50 letih tudi v Severni Ameriki. Pri tem je dolgo časa imela vodilno vlogo Velika Britanija, saj sta bila iz te dežele tudi oba pionirja modernega jeklarstva Bessemer in Thomas. Vendar se je ob koncu prejšnjega in v začetku sedanjega stoletja vedno močnejše širila železarska industrija tudi v ostalih deželah Zah. Evrope ter ZDA. Šele pozneje, v obdobju med obema svetovnima vojnama, posebno pa po drugi svetovni vojni se je pričela železarska industrija močnejše razvijati tudi v drugih deželah. Pri tem je treba posebej

omeniti Sovjetsko zvezo, ki je iz zelo zaostale države postala industrijsko zelo razvita. Sedaj je s 76 milijoni ton surovega jekla, kar so ga izdelale sovjetske železarne v Sovjetski zvezi v letu 1962, na drugem mestu v svetovnem merilu, takoj za ZDA.

V zadnjih dveh letih je opaziti v deželah Zahodne Evrope in Severne Amerike določen zastoj v proizvodnji jekla. Ako ne bi svetovna proizvodnja jekla dalje naraščala v teh dveh letih v Sovjetski zvezi in ostalih socialističnih deželah bi bila v upadanju in ne naraščanju. Vzrok za to je določena stagnacija v industrijski dejavnosti kapitalističnih držav, kar seveda takoj povzroči znižanje proizvodnje v železarski industriji.

Kakšni so izgledi za prihodnost. Že prej navedene izkušnje v predvidevanju o porabi jekla v letu 1949 za leto 1953 kažejo, da so vsaka ugibanja, čeprav temeljijo na solidnih podatkih, za daljše obdobje pet, deset ali celo petnajst let, zelo tvegana. Zato je tudi mnenje, da se bo proizvodnja jekla do leta 1975 dvignila na 650 milijonov ton lahko utemeljeno, lahko pa se tudi zgodi, da bo takrat stanje precej drugačno kot je bilo predvideno.

Vendar pri presoji o bodoči porabi in proizvodnji jekla je treba predvsem ugotoviti, če bo jeklo tudi v bodočnosti ostalo kot osnovni material za industrijski razvoj na zemlji. Danes vse kaže, da lahko na to vprašanje odgovorimo pritrdilno. Jasno je, da bodo tudi drugi materiali, ki lahko konkuri-

rajo jeklu, kot aluminij in razne umetne mase, našli vedno večjo uporabo. Istčasno pa vemo tudi to, da se z uporabo teh materialov tudi večajo možnosti za uporabo jekla, tako kakšne bistvene spremembe z ozirom na uporabo jekla verjetno ni pričakovati. Poleg tega pa nam sedanja praksa dokazuje premenjenim zahtevam na je tudi to, da se železarska tržišča. Kot primer lahko navedemo uvedbo novih vrst jekel za konstrukcije, ki omogočajo gradnjo lažjih, elegantnejših in kar je predvsem važno, cenejših objektov kot npr. mostov in podobno.

Pri razmišljanju o porabi jekla v bodočnosti ne smemo pozabiti na važno dejstvo, da živi približno dve tretjini človeštva, torej dve milijardi od treh, v deželah, ki se gospodarsko in industrijsko šele razvijajo. Vendar v teh gospodarsko zaostalih deželah porabijo le 20 % sedaj izdelanega jekla, ostalih 80 % pa porabijo dežele, ki so industrijsko že visoko razvite.

Kaj povedo te številke? Poraba jekla na glavo prebivalca je v industrijsko razvitih deželah znatno večja kot v zaostalih. Kot primer lahko navedemo, da je poraba jekla na prebivalca v deželah Zahodne Evrope v povprečju 15 krat večja kot v Indiji, primerjave z drugimi zaostalimi deželami kot npr. v Afriki pa pokažejo še večje razlike. Jasno je, da takšno stanje ne more večno trajati in se zato že izpreminja ter se bo vedno bolj izpreminjalo. Zaostale dežele dobro vedo, da se bodo lahko iz svoje zaostalosti izkople samo s postopno industrializacijo, osnova industrializacije pa je predvsem lastna železarska industrija. To pa je končno važno tudi za industrijsko visoko razvite države, ki bodo za industrializacijo zaostalih dežel lahko dobavljale potrebne naprave, stroje in druge izdelke in s tem zaposlile lastno industrijo.

Iz vsega zgoraj navedenega lahko sklepamo o bodoči porabi in proizvodnji jekla naslednje:

1. Vse kaže, da bo jeklo ostalo tudi v bodoče najvažnejši industrijski material. Po nekaterih podatkih krije jeklo več kot 95 % potreb civiliziranega sveta po kovinah. Materiali, ki se pojavljajo kot konkurenti jeklu, zaenkrat ne predstavljajo možnosti za bistveno zmanjšanje njegove porabe.

2. Industrializacija sveta se nadaljuje in s tem narašča tudi poraba jekla. Vendar so možnosti, kot kaže situacija v zadnjih dveh letih, da lahko pride občasno dosredstva.

večjih ali manjših nihanj pri porabi jekla. V Sovjetski zvezi in ostalih socialističnih državah bo po vsej verjetnosti poraba jekla v bodoče stalno naraščala.

3. Na vprašanje, kako bo naraščala poraba jekla v prihodnjih letih v svetovnem merilu, je zelo težko odgovoriti. Vendar izgleda, da bo tempo porabe zaenkrat prej nekoliko popustil kot pa narašel.

4. Industrijsko močno razvite države morajo pomagati pri industrializaciji zaostalih držav, ker s tem bodo zagotovile tudi sebi tržišče za svoje industrijske izdelke ter povečale porabo jekla. Pri tem morajo poleg finančne pomoči nuditi učinkovito tehnično pomoč, predvsem pri vzgoji potrebnih kadrov.

5. Industrijsko razvite države morajo imeti interes, da se zaostale države čimprej postavijo na lastne noge v pogledu industrializacije. Samo na ta način si bodo zagotovile, da bo sedanja prehodna doba, ko poraba jekla praktično nekoliko stagnira, čimprej minila ter s tem omogočile v bližnji bodočnosti še hitrejši razvoj porabe jekla in tudi dvig njegove proizvodnje.

Vse zgoraj navedene postavke veljajo seveda samo v primeru, če ne bo prišlo do kakšnih izrednih ter nepredvidenih situacij v svetovnem merilu. V kolikor kaj takega ne bo, potem morajo industrijsko visoko razvite države pri svoji gospodarski politiki upoštevati zgornje ugotovitve, kajti sicer bodo same zašle v težave, iz katerih se bodo le težko izmotale.

Iz jugoslovanskih železarn

ŽELEZARNA SISAK

V Železarni Sisak poskusno obratuje peč za belo žarjenje cevi, ki je do sedaj stala v obratni hali neizkoriščena. Preden je peč ponovno začela obratovati, so morali na tem zastarelem tipu peči opraviti številna dela, posebno na vrnostnih kontrolnih napravah. Pri tej nalogi se je poleg delavcev predelovalnega obrata posebno izkazala ekipa strokovnjakov Instituta za nafto, ki je opremila peč z najsodobnejšimi elektronskimi kontrolnimi in varnostnimi napravami. Tako opremljeno in prenovljeno peč so dali v poskusno obratovanje in v koliko bo rezultat ugoden, bo izdelovala Železarna Sisak nov izdelek belo žarjene cevi. Z osvajanjem serijske proizvodnje teh specialnih cevi, namenjenih pretežno industriji hladilnih naprav bodo v veliki meri pokrili sedanje jugoslovanske potrebe in s tem prihranili družbi znatna devizna

Svedska - največji izvoznik železne rude

(Nadaljevanje s 14. str.)

izvozijo skoraj 90 % nakopane železne rude, skrbi za izvoz sorodna družba Malm-Export, ki ima tudi svojo močno ladjevje specializirano za prevoz železne rude. Največ železne rude izvozijo v Zahodno Nemčijo, skoraj toliko kot v Veliko Britanijo, Belgijo in Luksemburg skupaj.

Največji rudnik je Kiruna, ki leži 140 km severno od polarnega kroga in so tu nakopali leta 1961 preko 13 milijonov ton železne rude. To je skoraj 60 % skupne količine, ki so jo v tem letu nakopali na Švedskem.

Največji del železne rude, ki jo nakopljejo v rudnikih

družbe LKAB, transportirajo v druge države preko norveške luke Narvik. Vendar postaja za odpremo važnejša tudi švedska luka Lulea, čeprav v zimskih mesecih zamrzne. V letu 1965 bodo pričele v tej luki obratovati nove naprave, ki bodo omogočile pristajanje in nakladanje ladij do 40.000 ton nosilnosti.

Kljub temu, da je švedska železna ruda znana kot zelo bogata na železu in kvalitetna, vendar se rudniki ne zadovoljujejo samo s povečanjem izkopanih kapacitet. Veliko pozornost posvečajo tudi pripravi nakopane železne rude, ki bi naj bila taka, da bi čim bolj zadovoljila

plavžarje v inozemskih plavžih, ki to rudo uporabljajo. Pri tem gre predvsem za to, da z določeno fizikalno ter kemično pripravo dosežejo takšno granulacijo in kemično sestavo rude, ki omogoča proizvodnjo kvalitetnega grodlja ob čim manjši porabi koks. Zato gradijo pri švedskih rudnikih železne rude številne naprave. Namen teh je oplemenititi že tako visoko kvalitetno rudo in s tem zadovoljiti zahteve plavžarjev, istočasno pa doseči dobro prodajo in ugodno ceno na svetovnem tržišču. Posebno pozornost posvečajo v zadnjem času proizvodnji peletov, ki se v plavžarskih vsipih vedno bolj uveljavljajo.

Železna ruda iz te skandinavske dežele pomeni za plavžarje, ki jo uporabljajo, res kvaliteten vsip, za švedsko gospodarstvo pa izredno važen vir dohodkov ter inozemskih deviz.

DPD Svobode - njihovi uspehi in težave

Danes vam predstavljamo dve DPD Svobodi jeseniške občine — DPD Svoboda »Franc Mencinger« z Javornika in Koroške Bele ter DPD Svoboda »France Prešeren« iz Žirovnice. Naš namen je, da povemo našim bralcem nekaj misli o uspehih in težavah teh dveh društev, ki se prav tako kot ostala kulturna društva naše občine po svojih močeh trudita obdržati amatersko kulturno dejavnost na primerni višini.

DPD SVOBODA »FRANC MENCINGER« deluje na industrijskem področju Javornika in Koroške Bele ter ima bogato in dolgotrajno tradicijo, saj beležijo anali tega društva, da so ga ustanovili skoraj pred 40 leti — leta 1924. Ustanovitelji in poborniki tega društva so bili napredni delavci, od katerih jih precejšnje število ni preživevalo obdobja okupacije. Nekateri so padli kot borci, medtem ko so drugi umrli v koncentracijskih taboriščih. Mednje sodi tudi Franc Mencinger, po katerem se društvo danes imenuje. Pred vojno je Mencinger v društvu zelo uspešno sodeloval in vodil pevski zbor, v času NOB pa so ga okupatorji ustrelili kot talca v Begunjah.

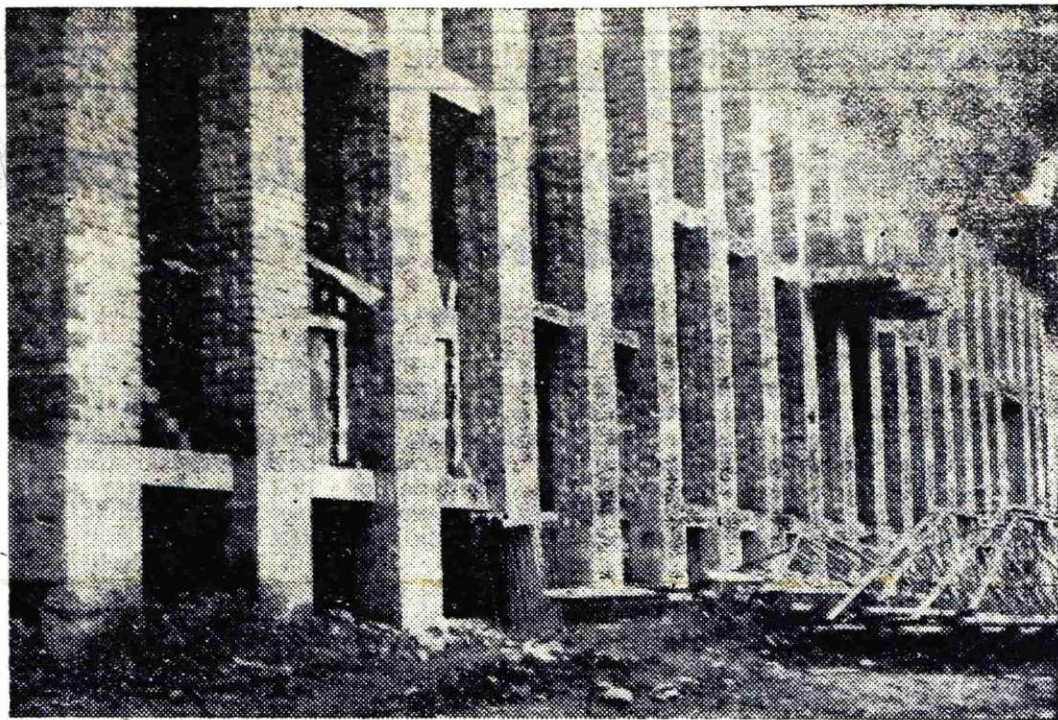
Danes šteje društvo 548 članov in v njegovem okviru delujejo naslednje sekcije: godba na pihala, mešani pevski zbor, dramska sekcija, šahovska sekcija in sekcija mladinske folklore.

Godba na pihala ima že dolgo tradicijo in je znana po tem, da je na občinskih ter okrajnih revijah vedno zasedala dostojna mesta, tako z izbiro programa kakor tudi z interpretacijo skladb. Danes predstavljajo njeno težavo slabi in stari instrumenti ter bi bilo nujno potrebno nabaviti nove. Še pred leti je imela tudi težave s kadri z ozirom na visok starostni sestav svojih god-

benikov. Danes teh težav praktično ni več, ker so znatno pomladili njene vrste. Razen tega šolajo 16 novih gojencev, ki bodo prav tako postopoma nadomestili starejše člane. V letošnjem letu je imela godba na pihala do konca avgusta šest različnih nastopov, med njimi uspele koncerte na Bledu, v jeseniški bolnišnici ter v socialno-zdravstvenem zavodu »dr. Franceta Berglja« na Jesenicah.

Mešani pevski zbor, v katerem sodeluje preko 60 pevcev in pevk, ima tudi že lep sloves. S svojimi koncertnimi nastopi v preteklih letih je dokazal, da je s pravilno repertoarno politiko dosegel že zavirljivo kvaliteto raven. Spomnimo se na Simonitijsvo zborovsko skladbo »Križ«, ki je zelo zahtevna in smo jo slišali pred časom v naravnost imenitni interpretaciji tega zbora. V letošnjem letu je imel štiri priložnostne nastope, pripravlja pa tudi nov program za celovečerni koncertni nastop. Radi bi imeli enotne koncertne obleke, za kar je že pripravljen nekaj sredstev, nekaj pa jih bo treba še dobiti.

Dramska sekcija je bila pred leti znana kot izredno uspešna, saj smo videli poleg dobro izvedenih številnih dramskih predstav tudi spevoigre in celo operete. Že nekaj časa nazaj pa se bori ta sekcija z velikimi kadrov-

Dom družbenih organizacij na Javorniku bo še letos pod streho

skimi težavami, posebno še zaradi pomanjkanja režiserjev. Vendar kljub temu predvidevajo, da bodo uprizorili v tej sezoni tri premiere. Prva bo že v decembru in sicer drama »Lacko in Krefli«, ki jo režijsko pripravlja Ciril Vister. Za naše najmlajše bodo za novoletno jelko uprizorili otroško igrice. V tej sekciji aktivno sodeluje skupno 24 članov.

Šahovska sekcija ima 46 članov, ki se na svojem področju zelo marljivo udeležujejo. Letos so se udeležili različnih turnirjev ter odigrali več dvobojev z ugodnimi rezultati.

Sekcija mladinske folklorje bila zelo uspešna v prejšnjih sezonah. Sedaj se trenutno menja kader, ker so prejšnji člani te sekcije že prerasli in zato predvidevajo, da bodo v bližnji bodočnosti ponovno zopet poživili to dejavnost.

Predavanja iz različne tematike, ki jih organizira jeseniška Delavska univerza, so za javorniško DPD Svobodo tudi hvaležno, torišče dejavnosti, saj pomaga pri

propagandi. V prvih devetih mesecih letos je bilo devet različnih predavanj, ki so bila primerno dobro obiskana.

To bi bila na kratko povedana dejavnost tega društva, omeniti pa je treba tudi težave. Borijo se s finančnimi problemi, ker so povsod najemniki in morajo plačevati najemnino za prostore, kurjavo in vse druge dajatve, ki niso ravno majhne. Pri tem jim pomaga Svet Svobod s sredstvi, kolikor jih pač ima na razpolago. Kader, ki je voljan delati, imajo, tako da v tem oziru ni težav.

Drugo vprašanje, ki jih najbolj tare, pa so prostori, potrebni za dejavnost posameznih sekcij. To je star problem, ki se vleče že vsa leta po vojni in je bil vedno hujši. Godba na pihala deluje v starem paviljonu pri »Kojnici«, pevski zbor, dramska sekcija in uprava društva pa gostujejo v prostorih osnovne šole na Koroški Beli.

Vendar to ni bil samo problem DPD Svobode na Javorniku. S takšnimi in podobnimi težavami se bori tudi vse ostale družbene

in politične organizacije tega območja. Ni prostorov in vsaka organizacija se je znašla kakor je najbolj vedela in znala.

Končno se je le pokazala rešitev tudi tega problema. Oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve tedanjega ObLO Jesenice je obvestil 24. 2. 1961 iniciativni odbor za gradnjo doma družbenih organizacij, da so finančna sredstva za gradnjo zagotovljena po družbenem planu. Trajalo je precej časa, da so bili pripravljeni ustrezni načrti in avgusta 1962 so pričeli z gradnjo. Sedanji gradbeni odbor vodi z veliko energijo predsednik tov. Ivan Tušar in danes so osnovne dimenzije novega doma že precej dobro vidne. Veliko zanimanje prebivalstva Javornika in Koroške Bele za to gradnjo je razvidno tudi iz dejstva, da so privatni lastniki gozdov darovali brezplačno skupno 180 m³ lesa.

Na eni izmed zadnjih sej občinske skupščine je bilo govora o tem domu in sicer v zvezi s tem, da ni na raz-

SVARUN

1953

Pravijo, da se še današnji dan ločita inozemec in naš človek po obleki. Zlasti za ženski svet da velja ta ugotovitev. Tembolj je torej veljala pred tolikimi leti.

Bo kar držalo. Saj nemalokrat srečamo tako osemmljeno inozemsko ženstvo, da ni moč zadržati očesa, ki se samogibno ozre. Vse tiste tesno se prilagajoče hlače, ki so enkrat petosminske, drugi petsestinske, so tako kričečih barv, da postajajo nanje pozorni celo primerki favnskega sveta, ki je v dokaj oddaljenem človekovem sorodstvu. Po obliki so popolnoma in čisto drugačne kot umotvori slovenskih šivilj in izdelki jugoslovanskih konfekcijskih podjetij. Bluze, jopiči, suknjiči, ogrinjala in zavezovala, ki imajo nalogo popularizirati zgornje dele osebkov, se razlikujejo od naših, ki so kljub vsemu vdani spoštljivi konvencionalnosti. Saj pri nas sem pa tja le še kaj damo na to, da smo oblečeni ne osemmljeni.

Zgodi se pa, da včasih strežno osebje že po obleki odkrije tiste naše ljudi, ki sporočajo svoje želje v nemščini, da bi bili bolj postreženi. Kaj hočemo, povsod se najdejo bistrovidci in psihologi.

V 1953 letu se je primerilo, da je postala obleka predmet majhnega spora. Saj se ni razvil do takšne stopnje, da bi kakorkoli ogrožal razvijajoči se turizem.

To leto je bila na jezeru regata. Ne, ni bila še tako večje pripravljena kot recimo pet ali osem let pozneje. Vendar je privabila že takrat vse polno ljudi. Ljudi, ki so želeli pasti svoje oči in so imeli vse polno telesnih potreb.

V nedeljo popoldne je bilo glavno tekmovanje.

Iz Ribnega sem je prišel tabornik v kratkih jadrovinaških hlačah, ki so kazale že znatno utrujenost. Zelena platnena srajca, ki jo je nosil, je imela široka, kratka rokava. Na glavi je imel čepico, malce neobičajno za naše tabornike. Še naiboli

je bila podobna ameriškemu vojaškemu pokrivalu. Vse na njem je rega našega človeka. Če bi se loizdajalo kakih petindvajset let stail za vsako ceno ugotavljati tiste znake, po katerih bi ga lahko opredelili za inozemca, bi morda lahko mislil, da bi kanil biti Anglež zaradi nežne belopikaste polti, visoke rasti in dolgih nerazvitih stegen, očitno prekratkih hlač in čepice. To je bilo vse.

Premeril je nekaj blejskih ulic, potem pa se je spustil pri Kazini v park. Med gredami cvetja je nekaj časa kar dobro prodiral proti mestu, kjer je bil start tekmovalnih čolnov. Potem naenkrat ljudi ni bilo več ne po poteh ne po cvetličnih gredah, a se zato ni kaj dosti menil. Šel je kar naprej in za prvim ovinkom je stopil predenj človek skoraj enake postave in istih let, ki mu je zastavil pot, ga premeril in mu osorno dejal:

»Ne možete napred. Rezervisano?« Tabornik se je mahoma ustavil. Samo ustavil. Kar naprej je zve-

MI
IN
ONI

O delu DPD Svobode »France Prešeren« Žirovnica - Breznica

Do 7. aprila 1956 sta na območju Žirovnice delovali dve kulturni društvi, tega dne pa je bilo ustanovljeno DPD Svoboda »France Prešeren« Žirovnica - Breznica. Od takrat pa do danes je imelo društvo pri širjenju ter utrjevanju kulturnih, človeških in estetskih odnosov med ljudmi mnogo uspehov pa tudi neuspehov. Vodstvo društva se je borilo s kadrovskimi, organizacijskimi, gospodarskimi in finančnimi težavami. Toda kljub temu so dosegali uspehe, ki so vzpodbujali vodstvo kljub težavam k nadaljnemu delu.

V obdobju Svobode se je zelo razvila dramska skupina pod vodstvom režiserja Milana Mlekuža. Z njegovim odhodom — preselitvijo je delo te sekcije skoraj zamrlo. Da ni popolnoma, se moramo zahvaliti upokojenki Julki Dolžanovi, ki v vsaki sezoni še vedno zrežira tudi po dve mladinski igrici. Igralce imamo, nimamo pa sposobnega režiserja. Zaradi takega stanja vedno vabimo gledališče »Tone Čufar« z Jesenic, kadarkoli uprizoni kako novo delo.

Tudi pri pevskem zboru so težave enake. Pod vodstvom prof. Brede Bidovec je dosegel že lepe uspehe. Za njo je vodstvo zbora prevzel Marjan Jemec, tudi zelo poštvalen strokovnjak, ki pa mu služba in študij na VPS ne dopuščata, da bi svoj prosti čas posvetil pevskemu zboru. To bo trajalo približno še dve leti, potem pa smo prepričani, da bo pevski zbor prav pod njegovim vodstvom ponovno zaživel, saj je med našimi pevci zelo priljubljen. S tem pa ni rečeno, da smo s petjem povsem prenehali. Ne, nekaj naših pevcev sodeluje pri komornem zboru Svobode »Toneta Čufarja«, moški sodelujejo pa skoraj vedno pri raznih komemoracijah in imajo večkrat tudi vaje.

Imamo tudi godbo na pihala, s katero so težave enake kakor verjetno tudi drugje. Do 1. maja letos jo je vodil Rudi Rozman, katerega zasluga je, da je bila po vojni godba ponovno ustanov-

ljena in da se že ni kdaj prej razšla. Stalne težave so z vajami, tako zaradi dela članov na tri izmene kot tudi nediscipliniranosti posameznikov. Tov. Rozmana je zamenjal tov. Pust, ki se bori z enakimi težavami. Pripravljenost in zavest nekaterih godbenikov povzročata velike težave odboru godbe in upravnemu odboru društva. Kljub takim in podobnim problemom skoraj ni proslave ali komemoracije, pri kateri ne bi sodelovala tudi godba.

V našem društvu deluje tudi izobraževalna sekcija, ki skupaj z Delavsko univerzo z Jesenic prireja razna predavanja, ki so lepo obiskana. Za redno delovanje te sekcije ima največ zaslug Zofka Godler, ki tudi že vsa leta obstoja društva neumorno in aktivno dela. V okviru izobraževalne sekcije se razvija tudi filmska sekcija, ki pa ima velike težave s prenašanjem kinoprojektorja v dvorano na Breznico, oziroma prevažanjem z Jesenic. Zelim, da bi se filmska vzgoja odvijala v prostoru, kjer je kinoprojektor stalno nameščen, to je v novi šoli. Toda šolski predpisi o nošenju copat v prostorih nam to zaenkrat onemogočajo.

Lani smo ustanovili tudi folklorno sekcijo, ki pa je delovala le eno leto. Naleteli smo na finančne težave in tudi na težave z vaditeljem, ki je zaradi preobremenjenosti z delom na šoli moral opustiti delo pri nas.

Precej problemov je bilo

že navedenih, upravni odbor društva pa se poleg vseh teh bori še s finančnimi težavami in s problemom vzdrževanja doma na Breznici, da se delo društva sploh lahko odvija. Ker je dom že star, zahteva vzdrževanje znatna sredstva, kar gre na račun dotacij, namenjenih za kulturno delo in razvoj sekcij.

Oglejmo si na kratko delo društva in njegovih sekcij v pretekli sezoni:

— dramska sekcija je imela tri premiere in šest predstav;

— pevski zbor je imel samostojen koncert, njegovi člani pa so sodelovali pri opereti »Melodije srca«, nekateri pa sodelujejo pri komornem zboru jeseniške Svobode;

— godba na pihala je imela 14 nastopov;

— izobraževalna sekcija je

priredila 5 predavanj in 3 filmske večere;

— različnih dramskih predstavitev, koncertov gostujočih društev in ansamblov smo imeli 12.

Društvo namerava tudi v prihodnje organizirati oziroma sodelovati pri vseh proslavah v okviru možnosti. Dramska sekcija bo imela po programu dve premieri. Društvo sodeluje tudi z vsemi organizacijami na terenu in podpira, po svojih možnostih, pobudo mladinske organizacije za ureditev klubske sobe v stari šoli na Breznici. Mladinska organizacija bo organizirala v dvorani našega doma plesno šolo, prav tako stalen gost pri nas pa so člani društva upokojevc, ki imajo največ veselja z dramatikom. Da bi tako kvantitetno kot kvalitetno popestrili naš program, imamo predvidena gostovanja tujih ansamblov.

Preklici

Preklicujemo veljavnost izkaznice za vstop v Železarno Jesenice, ki se glasijo na ime: Karl Lapajna — martinarna, Alojz Ržen — konstrukcijska delavnica, Stanko Gorenšek — toplotna energija, Slavko Meglič — žebliarna, Mustafa Bajraktarevič — žična valjarna, Mustafa Hadžić — cevarna, Janez Rozman — elektrodni oddelak, Miha Leskovec — martinarna, Kondi Šivic — jeklovlek, Asim Biber — predelovalni obrati, Vladislav Baša — promet, Redžo Omerović — transport, Ciril Zupančič — predelovalni obrati in Muhamed Balić — plavž.

OSTRA BRITEV

Nekdo stopi v brivnico, da bi se obril in pravi brivcu: »Priporočam vam, da vzamete britev, ki je bila šele rojena«.

»Kako mislite?« vpraša začuden brivec.

»Britev, ki še nima zoba«.

Godba na pihala iz Žirovnice med nastopom

davo pogledoval za ovinek in ni kazalo, da je opustil svoj namen, ki ga je očitno kanil privesti na določen kraj po zastavljeni poti.

»Rezervisano,« je ponovil mož z rdečim trakom na suknjiču.

Tedaj je tabornik posegel v žep svojih prekratkih hlač in potegnil ven majhen nemško-slovenski slovarček. Naredil je kar moč bedast obraz in se prestopil za korak naprej.

Tega reditelj očitno ni pričakoval. Zato je razprostrl roke in zagradil pot ter strmo pogledal.

»Rezervisano za inostrance. Čuješ li me?« je dejal in se pripravljaj, da bo za vsako ceno dopolnil svoje pojasnjevanje, če treba tudi z drugimi sredstvi.

Tabornik je šel s palcem čez liste svojega slovarja, zmajal z glavo in lagodno, neumno in skrajno nepri-
zadeto izustil eno samo besedo:

»Was?« Grde je obrnil svoj slovarček tako, da je reditelj videl na njem naslov.

In s tremi črkami, ki jih je izustil tabornik, je nastal hipen preokret. Reditelj je stopil na kraj poti, iz bojno razpoloženeža moža se je v hipu izlevil vdano uslužen človeček. Iz njegovih ust so privrele sladke besede:

»O entschuldigen sie... entschuldigen sie. Nur weiter! Nur weiter!«

Tabornik je šel dalje. Neprizadeto, mlahavo, lagodno. A šel je samo tri korake. Potem je bilo, ko bi udarila vanj strela. Sunkovito se je zasukal in že je bil spet pri onem z rdečim trakom.

Poslušaj, ti, tovariš,« mu je dejal. »Od kod pa si?«

Oni je bil presenečen in čudno preplašen.

»Od kod si, mi povej!« je vztrajno zahteval kratkohladeček.

Ni preostalo drugega, kakor da je spričo zamenjanih vlog in spričo očitne premoči človeka s čudno ameriško čepico lepo po pravici

»Od tle.«

»Ja, ja, od tle. Pa te ni sram briniti slovenskim ljudem hoditi po slovenski zemlji? Te ni sram Slovincem v polomljeni srbohrvaščini dopovedovati, da je tale del parka danes za inozemce?«

»Kaj se boš ongavu?« je počasi prihajal k sebi reditelj, ki je po postavi, obleki in ponašanju sprva pravilno ocenil, da ima pred seboj našega človeka, pa ga je le-ta s tistimi bukvicami in eno samo nemško besedo spravil na čisto napačno sled in ga skuša zdaj obdelovati za to, ker vestno izvršuje svojo dolžnost. »Tamle je start. Tekmovalci se pripravljajo, pa osebje regate, pa njihovi trenerji in vodilci. Saj veš, da mora biti prazno in mir!«

»Da prazno in mir mora biti,« je odvrnil tabornik. »In prav lepo bi razumel, če bi mi ti to takoj povedal v lepi blejščini. Nikakor pa ne morem razumeti, zakaj bi bil lahko šel skozi park in tja le na start ogrožat red in mir, če bi bil Nemeček.«

»Ih, no, naših je preveč. Če bi jih spustili tja, bi se nam vse pomešalo. Če gre pa inozemec, pa ni taka reč.«

»A tako? Zdaj se mi začena svitati,« je dejal tabornik in snel svojo ameriško čepico, da so se bujni lasje usuli na čelo. »Tako ti povem! Izgleda, da zaradi iznakaženih nazorov takihle, kakršen si ti, odslej Slovenci ne bomo smeli več hoditi po domači zemlji. Če bo šel pa kakšen tistih, ki prihajajo k nam, pa ne bo taka reč. Daleč smo že. Samo pazi, da ne boš kdaj našel na katerega naših, ki te bo za tvoje službo pripravljen nagraditi z neprostovoljnim kopanjem tamle v jezeru!«

Reditelj je skušal spet povzdigniti glas in opomniti tabornika na zvišenost službe, ki jo opravlja in na ničevost njegovega obiskovalčevega pomena, a oni je že strumno korakal naprej, naravnost skozi park, kjer ta dan ne bi smelo biti ne mesta ne prehoda.

Dones začenjamo z novim podlistkom.

Upamo, da bomo z njim ustregli bralcem »Zelezarnja«, ki jih zanimajo dogodki polpretekle dobe v naši najožji domačiji. Pisec podlistka želi ostati nepoznan, zato objavlja odlomke svojega romana pod psevdonimom. Nekateri bralci so se obračali na uredništvo, naj jim pove, kdo je pravi avtor. Uredništvo njihovi želji žal ni moglo ustreči in tudi v prihodnje ne bo moglo, ker je vezano na dogovor s piscem.

Da bi tisti, ki doslej niso brali našega podlistka, lahko sledili dogajanju, objavljamo kratko vsebino objavljenih odlomkov.

»Ranjeno srce«

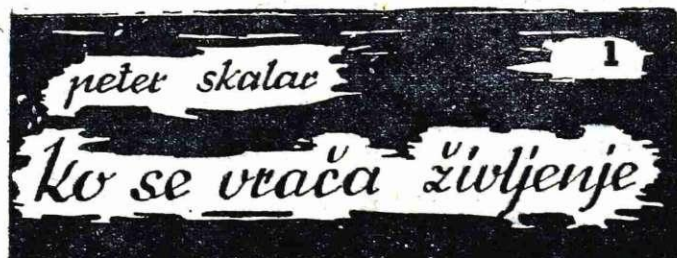
Na začetku 1942. leta so skušale zasedbene policijske sile uničiti peščico partizanov. Bitka se je vnela vrh visoke ravni — tam, kjer prehaja svet viharikov v alpska ostena. Partizani so z dobro izbranih položajev odbijali sovražnika, dokler jim niso posili naboji in moči. Glad in premraženost sta jih prisilila, da so tvegali preboj skozi zaledenele previse v planino Zavrh. Na poti je omagal najstarejši med njimi, kmet Gorjan. Naslednje jutro se je zabodel z vojaškim nožem pred očmi nemškega poročnika Walterja Eisbergerja. Slednji je s svojo četo tri dni prezebal pod partizanskimi položaji in izvršil kopico brezuspešnih naskokov. Pod noč tretjega dne je prejel povelje, ki je velevalo umik. Preden se je utegnil naspiti, pa so ga poslali loviti pobegle partizane v robe. Del njegove čete je odšel zadnji dan boja na Škrbino, z ostalimi možmi je moral pred svitom v žlebove in previse loviti partizane. Tudi partizani so bili poslali svoje ljudi na vrh Škrbine. O mraku je bilo slišati zgoraj srdito streljanje. Policijsko poveljstvo ni imelo zanesljivih podatkov o položaju na grebenu. Partizani so vedeli še manj.

Po mnenju SD oficirjev je bilo ponašanje Walterja Eisbergerja nevedno častnika in sumljivo. Podporočnik je kazal premalo gorečnosti in je govoril skrajno nespoštljivo o svojih predstojnikih. Bil pa je sposoben vojak in alpinist. Edini človek v vsem poveljstvu, ki se je znal lotiti skale z vsemi sredstvi.

Zjutraj je pred Eisbergerjem partizan Gorjan naredil samomor. Walter je gledal, kako si je čokat, ostareel, prezebel in poraščen kmet tiščal vojaški nož v prsi. Obšla sta ga gnus in spoštovanje.

»Srečanja«

Ker je SD ob brezuspešni akciji čiščenja postalo povsem razumljivo, da v naši deželi ni mogoče doseči nobenih uspehov, če nimajo policijske enote na voljo preciznih podatkov o moči, položaju in oborožitvi partizanov, si je prizadevala okrepiti svojo mrežo sodelavcev in izpopolniti delovanje. Komanda varnostne službe je zasnovala dokončno očiščenje dežele, ki naj bi bilo uresničeno poleti 1942. leta. V ta namen so sklenili poslati med partizane svoje agente in preurediti sestav policijskih sil. Do pomladi so se odločili prilagoditi taktiko očiščevalnih akcij pogojem boja v naši deželi. SD je smatrala Sokoljaka za najvnetejšega in najsposobnejšega agenta. Ker je dotlej nastavljal svoje zanke in ušesa z dokajšnjim uspehom, so mu zaupali nalogo, naj preskrbi ljudi, ki bodo odšli v gozdove med partizane. Njegova prva žrtev je bila Jerka, mlado, čedno dekle, ki jo je z zvijačo privedel v gestapovske mreže. Z Messnerjem, revirnim šefom SD, se je srečaval Sokoljak na domači železniški postaji. Pogosto so ga vabili na Bled v Park hotel. Okoliščine pa so hotele, da se je Sokoljak srečal v oficirskem kazinu z Eisbergerjem, ki mu je s svojim cinizmom zagrenil prepričanje, da bo v novi Evropi zanj toplo postlano. Messnerja je stasitost agentke Jerke spravila v položaj, da se je jela v njem oglašati težko zatajevana poltnost. Ko je nameraval v Park hotelu Jerko opiti in ostati z njo, mu je Eisberger pokvaril načrte in mu jo odpeljal.

XVII

Vreme se ves februar ni spremenilo. Čez gorenjsko ravan je bila razpeta jasnina in sinje nebo se je bočilo visoko nad grebene. Nad robovi je bila modrina redkejša, da je bilo videti, ko da so gore čisto blizu. Pobočja so bila odeta z debelim snegom in zmrzalo. Izpod nje so se pele le prepadne in previsne stene. Njihova sivina se je znala ostreiti snega in ledu prav tako kot nadležnih ljudi.

Sonce je jelo dobivati moč kmalu po svečnici. Sijalo je tako bleščavo, da je jemalo vid.

Letošnjo gledališko sezono so naši gledališniki začeli z dramo F. G. Lorce »Dom Bernarda Albe«. Na sliki prizor iz te igre

»Dom Bernarda Albe« prva letošnja gledališka premiera

Španski pesnik in pisatelj Federico Garcia Lorca je napisal dramo »Dom Bernarda Albe«, ki je tako z oziranjem na zasedbo vlog kakor tudi režijsko zelo zahtevna. Avtor je vseh deset vlog namenil igralkam in še več, med samim potekom dejanj sicer veliko govorijo o moških, na sceni pa ne vidimo niti enega. To je vse, kakor velika posebnost te drame, ki pa lahko pripelje do enoličnosti in drugih podobnih nevarnosti, ki se ob takšnih prilikah lahko pojavijo. Zato smo bili ob pričakovanju premiere tembolj radovedni, kako je uspelo režiserju in vsemu ženskemu igralskemu ansamblu naše gledališke hiše izpeljati to predstavo.

Premiera, ki ji je sicer prisostvovalo za prvo predstavo v sezoni bolj pičlo število gledalcev, je pomenila prijetno presenečenje. Režiser Bojan Čebulj je znal ustvariti tisto težko in napeto vzdušje, stopnjuječe se od prizora do prizora, ki ga to delo predvsem zahteva. Pri tem so mu zelo pomagale igralka, ki so se z režiserjem vred zavedale težav in delikatnosti svoje naloge. Tako smo bili priča dobremu poteku dogajanja na odru, ki so nas neprestano držala v napetosti in zapustila izredno močan vtis. K skladnemu toku predstave je tudi pripomoglo dejstvo, da odmorov med posameznimi dejanji praktično ni bilo.

Scena je bila prav tako delo Bojana Čebulja, ki je znal z enostavnimi sredstvi ustvariti na odru predstavo imovitejšega doma v španski vasi.

Izmed igralk moram omeniti na prvem mestu Slavo Marošičevo, ki je zaigrala glavno vlogo Bernarda naravnost imenitno. Imel sem občutek, da ji ta vloga zelo leži, saj je znala tudi v finisah zaigrati tako, da je lahko gledalca kar zabelo pri srcu, ko je bil priča njeni okrutnosti in negiranju vsakih človeških čustev. Seveda je tudi res, da je sama vloga zelo hvaležna in Marošičeva

je dokazala, da se tega tudi zaveda ter je pokazala vse registre svojega igralskega znanja.

Pet Bernardinih hčera so kreirale Vera Ažmanova, Tjajana Koširjeva, Anica Vistrova, Darinka Koroščeva in Vlasta Pavličeva. Med njimi je najbolj izstopala Koroščeva kot grbasta Martirija, ki je pokazala v vsakem oziru močno in doživeto igro. Ažmanova in Koširjeva sta odigrali svoji vlogi zelo rutinirano. Tudi Vistrova in Pavličeva sta se potrudili in posebno zadnja je skušala dati svoji zahtevni vlogi najmlajše sestre Adele pečat ambienta, v katerem se detrepečega in ljubečega dekle-janje godi.

Kaj je s cisterno za kislino?

Tov. urednik! Spet se oglašam iz pocinkovalnice. Končno smo dočkali garderobe in kopalnice. Sedaj se po delu lahko skopljemo in na suhem preoblecemo. Seveda so še nekatere pomanjkljivosti, ki pa jih ne bo težko odpraviti. Imamo pa sedaj drug problem in sicer s vskladiščenjem kisline, ki se sedaj razliva v dotrajani embalaži. Za to namenjeno cisterno gradimo že eno leto, pa še vedno ni dograjena, čeprav, vsaj po mojem mnenju, ne zahteva

ta. Vendar ji to ni vedno najbolj uspelo, ker je tudi razumljivo z ozirom na njen kratek igralski staž. Ima pa pogoje, da se bo postopoma razvila v dobro igralko.

V kratki, toda težavni vlogi Bernardine matere je nastopila Stanka Geršakova, ki je pokazala, da zna dobro kreirati tudi takšne, po svoje zelo nevhvaležne vloge.

Marjanca Čebuljeva je zaigrala dekle Ponzie dobro in pri tem pokazala svoje bogato igralsko znanje, čeprav ji vloga morda ni najbolj odgovarjala. Rezka Torkarjeva je prijetno odigrala odrezavo in istočasno pred gospodarico boječo dekle, medtem ko je Vera Smukavčeva solidno opravila epizodno vlogo Trudenze.

Nedvomno pomeni uprizoritev drame »Dom Bernarda Albe« lep uvod v letošnjo sezono jeseniškega gledališča »Tone Čufar«. Predstavo si je vredno ogledati zaradi njene umetniške moči, dobre igre ansambla ter posebnega ambienta, v katerem se detrepečega in ljubečega dekle-janje godi.

K.

več mnogo dela. Čas bi bil, da jo dogradimo in tako preprečimo razlivanje dragocene surovine.

Dobili smo tudi nov žerjav 2,5-tonski, ki tudi čaka uporabo, kdaj ga bodo pregledali. No, to so pomanjkljivosti, ki bi jih lahko v kratkem roku odpravili. Morda si bo kdaj mislil, da samo kritiziramo vendar človek težko gleda počasno reševanje problemov, ki bi jih verjetno lahko hitreje reševali.

Mirko Zigmund

Obisk v centru za medicino dela železarne Varšava

Zelo sem bil vesel, ko je program mojega bivanja v Varšavi, ki ga je izdelalo Ministrstvo za zdravje Ljudske republike Poljske, predvideval tudi tridnevno bivanje v Centru za medicino dela Železarne Varšava.

Železarna Varšava je na skrajnem severu mesta, oddaljena skoraj 10 km od centra mesta. Sežidana je na veliki površini in z lahkoto opaziš, da pri zidanju ni bilo stiske za zemljišni prostor. Ker je sežidana v zadnjih nekaj letih, so poslopja moderna in čista ter dajejo na zunaj videz, kot da je v teh poslopih podjetje lahke in »čiste« industrije, a ne železarna, ki zaposluje danes 8.000 ljudi.

Pri prihodu v sam center, ali kakor mu uradno rečejo Obwodowni Poradnin Medycyny pracy przy Hucie Warszawa, je mene in uslužbenca ministrstva, ki me je spremljal, dočakal šef centra dr. Stanisław Mejran. Ta zelo ljubezniv, simpatičen zdravnik, ki je že dolgo let zaposlen v industrijskem zdravstvu in ki je velik poznavalec problemov zdravstvenega varstva in zdravstvenega stanja delavcev, zaposlenih v železarni, me je prvi dan bivanja v centru spoznal z organizacijo zdravstvene službe v Železarni Varšava. Nato sem v naslednjih dveh dneh v njegovem spremstvu obiskal še obratne ambulante in bolnišnico te železarne.

Osnovne enote zdravstvene službe v Železarni Var-

šava so obratne ambulante v sami železarni ali kakor jim doma rečejo — punkti železarne. V železarni so štiri take obratne ambulante, od tega tri v proizvodnih obratih, četrta pa je namenjena uslužbencem v upravi železarne in delavcem pomožnih obratov. V teh obratnih ambulantah je polno zaposlenih deset zdravnikov splošne prakse, specialistov ali specialistov iz medicine dela. Za 8.000 ljudi, zaposlenih v tej železarni, od katerih jih 45% dela na tri izmene, 15% na dve izmeni in 40% na eno izmeno, se nam morda številu zdravnikov zdi navidezno preveliko. Vendar je pa to po normativu Ministrstva zdravja Ljudske republike Poljske, ki predvideva, da je na 1.000 ljudi, zaposlenih v rudarstvu in metalurgiji, potrebno 10 in pol ur zdravniškega varstva, od katerih je 7 ur namenjenih kurativnemu zdravstvenemu varstvu, a ostale 3 in pol ure preventivni dejavnosti. Ta normativ ni za vse industrijske panoge enak in predvideva recimo za 1.000 ljudi, zaposlenih v tekstilni industriji, le 7 ur zdravniškega varstva, a v bazalni kemični industriji celo 14 ur.

Delovni čas zdravnikov v

obratnih ambulantah je urejen tako, da obratna ambulanta posluje neprekinjeno ves dan. Pri tem je uračunana tudi nočna dežurna služba, katero za vso železarno opravlja en zdravnik skupaj z bolničarjem in voznikom rešilnega avtomobila. Ker ima vsak zdravnik svojo ordinacijo, je njihov delovni čas urejen tudi tako, da v konicah, to je med 10. in 15. uro, ordinirata v eni ambulanti dva zdravnika istočasno.

Iz tehničnih vzrokov sem si lahko natančneje ogledal le eno tako ambulanto. To je bila obratna ambulanta valjarne. Kot ostale je bila »strateško« zelo dobro postavljena v središču obratov, ki jim je namenjena, tako da imajo delavci iz vse valjarne približno enako daleč. Ambulanta ima tri enote in sicer kartoteko, ordinacije zdravnikov in previjališče s posebno priročno lekarno. Laboratorija ambulanta nima, ker je ta v bolnišnici Železarne Varšava. Prostor ambulate so sodobno in funkcionalno grajen in opremljeni, a čistoča v njih resnično vzorna. V ponazoritev te trditve naj omenim, da pri vstopu v ambulanto vsak pacient dobi na čevlje preobleko iz filca ali platna, a pri vstopu v previjališče potrebi tudi belo haljo.

Zbiranje, pošiljanje in analiza podatkov o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem stanju zaposlenih se vrši na podoben način in na podobnih obrazcih kot v naših obratnih ambulantah. Ti podatki kažejo, da je na sto zaposlenih delavcev v Železarni Varšava približno isto število ambulantnih pregledov kot pri nas. Vendar z ozirom na veliko večje število zdravnikov je obremenjenost teh veliko manjša kot pri nas in znaša približno štiri preglede na eno uro zdravnika. Veliko število zdravnikov je garancija za široko preventivno dejavnost in veliko število preventivnih pregledov. Teh je okoli sto na sto zaposlenih, kar praktično pomeni, da je vsak delavec Železarne Varšava enkrat letno periodično ali sistematično pregledan. Obseg takega preventivnega pregleda je v ambulantni približno isti kot v naših obratnih ambulantah, le da se skoraj vedno pri pregledu konzultira eden ali več zdravnikov specialistov.

Zelo natančno in strokovno opravljajo prvi pregled delavcev pred zaposlitvijo. Teh pregledov ambulantne železarne opravijo letno okoli 2.000, delno zaradi tega, ker se železarna še razvija, a delno, ker je precejšnja fluktuacija delovne sile iz železarne, ce-

lo preko tisoč delavcev v enem letu. Pri pregledih je odklonjeno približno 15% vseh kandidatov za službo.

Stalež za delo nesposobnih zaradi bolezni in poškodb se giblje med 4 in 5%. Polovico od vsega staleža dodelijo drugi zdravniki iz Varšave in okolice. Ta nevšečnost nastaja, ker ni uzakonjeno, da se morajo delavci posluževati svojih obratnih ambulant.

Največ dela nezmožnih je v spomladanskih in jesenskih mesecih.

Med boleznimi so največji problem bolezni želodca in črevesja, skupaj z ranami na želodcu in dvanajesterniku. Nato sledijo kronične bolezni dihal — predvsem kronični bronhitis, revmatska obolenja kosti in gibal ter bolezni v zvezi z delom pri zvišani temperaturi v okolju. Velik problem so tudi poškodbe pri delu, po mojem občutku precej večji kot pri nas. Vzrok za to je mlada delovna sila, fluktuacija delavcev in pomanjkanje industrijske tradicije pri zaposlenih delavcih.

Zaradi kratkega časa izpostavljenosti poklicne bolezni v Železarni Varšava ne predstavljajo tak problem kot pri nas. V zadnjih petih letih so odkrili le štiri primere silikoze in to pri delavcih, ki so že prej delali v drugih železarnah. Novih silikoz zaradi mladih delavcev in fluktuacije delavcev na ogroženih delovnih mestih niso zasledili. Zato pa je v zadnjem letu ugotovljeno okoli 15 ekscesov poklicnega izvoda, nekaj poklicnih kroničnih vnetij očesnih veznic in pet trajnih okvar očesa zaradi delovanja infra rdečih žarkov. V preteklem letu so imeli deset primerov akutnih zastrupitev z ogljikovim monoksidom, a sedaj sistematično opravljajo raziskave in preglede v zvezi z zgodnjim odkrivanjem vibracijske bolezni, to je poklicne bolezni, povzročene zaradi trajnega tresenja.

Usoda poklicnih bolnikov je skoraj vedno rešena uspešno preko invalidske komisije, ki posluje podobno kot pri nas z isto kategorizacijo invalidov kot jo ima naš zakon o invalidskem zavarovanju. Zaradi mladih delavcev je razumljivo, da je invalidov I. kategorije zelo malo. Iz istega vzroka je razumljivo, da so med prvimi vzroki invalidnosti poškodbe pri delu. Invalidi II. in III. kategorije vedno ostanejo na delu v dosedanjem delovnem okolju, to je v železarni.

V Železarni Varšava je dobro opremljena in oskrbovana lekarna. Posluje ves dan

in ima dovolj prometa. Bolniki, ki imajo ambulantno in bolniško zdravljenje zastoj, morajo za zdravlila plačati 30% od njihove vrednosti. To pa za večino zdravil ni malo in problema nekontroliranega predpisovanja in trošenja zdravil ni občutiti v taki meri kot pri nas.

V neposredni bližini vhoda v Železarno Varšava je v posebni stavbi bolnišnica Železarne Varšava. To je v resnici uprava Centra za medicino dela Železarne Varšava z laboratoriji, polikliniko in bolnišnico. Poleg tega je tu centralizirana zobozdravstvena služba železarne s petimi zobozdravniki in odgovarjajočim številom zobnih tehnikov in instrumentark. Velik in dobro opremljen laboratorij, v katerem se lahko opravljajo preiskave krvi in seča, nato še biokemične in toksikološke preiskave, pokriva vse potrebe obratnih ambulant, poliklinike in bolnišnice.

Bolnišnica Železarne Varšava ima dva oddelka s sto posteljami, približno polovico za notranje bolezni, druga polovica pa je kirurški oddelk. Oddelki sprejemajo tudi bolnike, ki bolujejo za ostalimi boleznimi. Poliklinični del bolnišnice je v resnici povezava med obratnimi ambulantami in bolnišnico. V njem poleg zdravnikov in bolnišnice delajo še drugi specialisti poln delovni čas. To so ginekolog, ortoped, rentgenolog, okulist, specialist za bolezni kože ter specialist za bolezni nosu, ušes in grla. V tem delu centra delata tudi psiholog dela in fiziolog dela, vendar moramo pripomniti, da bolnišnica in poliklinika Železarne Varšava ne dela samo za zaposlene v železarni, temveč tudi za ves severni industrijski rajon Varšave, v katerem je 8 velikih in 20 malih podjetij z okoli 20.000 zaposlenimi delavci.

Center nima ekipe ali laboratorija za meritve in proučevanje delovnega okolja. To opravlja ekipa HTV službe Železarne Varšava in oddelk za higieno dela Vojvodske sanitarno-epidemiološke postaje v Varšavi.

Opisana organizacija zdravstvenega varstva v Železarni Varšava z obsežno in odlično materialno bazo in kadrovsko zasedbo je garancija za uspešno zaščito delavcev tega mladega, a velikega in zelo pomembnega podjetja.

Dr. Mario Kocijančič
šef ambulate za
poklicne bolezni
Zavoda za zdravstveno
varstvo Kranj

Mnenja o rekreaciji

(Nadaljevanje z 10. str.)

družina je bila »udarjena« na igranje. Zato sem začel že kot otrok tudi sam nastopati na odrskih deskah. Se danes, ko več aktivno ne nastopam, ne morem brez gledališča. Sedaj skrbim za razsvetljavo. Dobro poznam gledališko publiko že dolga leta. Ne vem, kje vse so vzroki za to, da je današnja publika tako hladna do gledališča. Včasih ni bilo tako. Morda je temu tako zaradi filma in televizije, morda zaradi neustreznega repertoarja. Vem, da je gledališče imelo vedno svoje kulturno poslanstvo in ga ima tudi danes. Zato je zelo pomembno vprašanje vzbujanje zanimanja za kulturno življenje nasploh. Morda bi bilo dobro, da bi podjetje organiziralo abonma v gledališču, tako kot smo ga že nekoč imeli in ga ima še vedno Iskra v Kranju. Včasih je sindikat odkupil predstave. Takrat so prišli v gledališče ljudje, ki sicer nikoli niso zašli vanj.

Zdi se mi, da na Jesenicah manjka prav ustreznega ka-

dra, ki bi se izrecno ukvarjal samo s prebujanjem in razvijanjem nagnjenja za kulturo in umetnost med delavstvom. Velik problem na Jesenicah je prostor za kulturno življenje. Citalnica pri Jeleni se je spremenila v čakalnico za kino, v klub Svobode je vstop omejen, ker je prostor majhen, gledališče ima zastarele in ne funkcionalne prostore, kinematografske dvorane tudi več ne ustrezajo, manjka prostorov za koncerte, razstave itd. Kulturno življenje na Jesenicah ima res omejene možnosti. Višek nujnosti pa predstavlja zgraditev družbenega centra, kjer bi lahko ljudje koristno in naravno preživeli prosti čas. Še več, na Jesenicah ni primernih prostorov za zborovolivcev. Morda je tudi v tem vzrok, da so zbori le redko sklepni. Naj dodam še, da bi moral biti repertoar gledališča bolj prilagojen željam ljudi. Uprizarjali naj bi še to, kar ljudje radi gledajo, na primer razne komedije, operete itd. V. K.

Jiri Pleticha — Trener HK Jesenice

Ob začetku državnega prvenstva v hokeju na ledu

Led - ovira sistematičnemu delu

Ob začetku letošnjega državnega prvenstva v hokeju na ledu smo prosili trenerja HK Jesenice, da nam odgovori na nekaj vprašanj. Toda najprej vam ga želimo še enkrat na kratko predstaviti. Jiri Pleticha je doma iz Prage. Pri Inštitutu za telesno vzgojo v Pragi je končal višjo šolo za hokejskega trenerja. Preden je prišel na Jesenice, je treniral nam poznano ekipo Tatere iz Kolina in juniorje Tatere iz Smichova. Na številna vprašanja o našem hokeju in hokejistih nam je povedal:

»Všeč mi je pri vas v vsakem pogledu. Menim, da bo najbolje, če se pogovarjava kar o mojih varovancih. Moštvo je dobro, predstavlja homogeno ekipo, vendar se vsem igralcem pozna, da so imeli premalo suhega treninga in moramo kondicijo pridobivati na ledu, namesto da bi trenirali tehniko in sistem hokejske igre. Posebne težave pa imamo tudi s tem, ker ni vedno ledu in namesto da bi bil trening neprekinjen in sistematičen, kar šola sodobnega hokeja zahteva, se večkrat zgodi, da po več ali celo teden dni nismo na ledu. Zaradi slabega ledu tudi nimamo srečanj, ki pa so nam nujno potrebna. Naj povem za primerjavo, da pri nas na Češkem odigra vsako moštvo 50 do 60 tekem letno. Naslednja težava, ki jo imam pri svojem delu, je sodelovanje na-

ših igralcev v državni reprezentanci in na skupnih pripravah. Po mojem mnenju se niste odločili za najboljši način, posebno še zato, ker je kvalitetna razlika med našimi najboljšimi igralci in ostalimi jugoslovanskimi hokejskimi ekipami (oprostite, videl sem samo Beograd in Olimpijo) precejšnja in bi bil verjetno boljši način, za katerega smo se odločili leta 1959 tudi pri nas na Češkem. Najboljša ekipa je bila določena za reprezentanco, v katero pa so povabili nekaj najboljših igralcev iz ostalih klubov. Take priprave so tudi najcenejše, saj praktično ni nobenih posebnih stroškov. Ob sedanjem načinu pa so veliki stroški, obenem pa je posebno naše moštvo izredno prizadeto pri svojem delu, ker polovico igralcev sodeluje v reprezentanci oziroma na skupnih pripravah.

Kam bi uvrstil jeseniško ekipo, če bi jo primerjal z našimi češkimi klubi? V II. češki ligi, v kateri sodeluje 32 ekip (I. liga ima le 10 moštev), bi se Jeseničani uvrstili na eno od prvih mest. Jeseniški ekipi je potrebna predvsem ostrina in fair igra, kar bi pridobili edino s tekami s težjimi nasprotniki. Stremeti bi morali za tem, da se čim bolj približamo kanadski ostrini in češki tehniki. Slabši del našega moštva je obramba oziroma obrambni sistem, kateremu bom zato v letošnji sezoni posvetil tudi največ pozornosti. Res pa je, da je za to potreben sistematičen trening na dobrem in stalnem ledu.

Prepričan sem, da bodo lahko Jesenice v hokeju kvalitetno še zelo napredovale, saj je mladih, talentiranih in perspektivnih igralcev dovolj. Zanimanje za hokejsko igro je na Jesenicah veliko, saj se je prijavilo v razpisano pionirsko hokejsko šolo čez

60 kandidatov in smo jih morali več kot polovico zavrniti. Res pa je tudi, da ne moremo pričakovati večjega kvalitetnega razvoja hokeja ob tako pičli sezoni. Zato je na Jesenicah nujno potrebno pokrito drsališče, na katerem bi lahko začeli s treningi že s septembrom in ne bi bili odvisni od vremenskih prilik. Upam, da bom v letošnji sezoni uspel navaditi svoje varovance na bolj hitro učinkovito kolektivno igro, ki je odlika sodobnega modernega hokeja. Zato sem bil zelo presenečen, ko je ekipa Beograda ob gostovanju na Jesenicah igrala tako imenovani bi odprla igro. Ta sistem namreč nima napredka in ne bunker sistem, namesto da vodi nikamor.

Se enkrat bi rad poudaril, da je treba za res kvalitetno rast hokeja imeti naslednje pogoje: zanimanje za ta šport, predvsem pri mladini, dobro ledeno ploskev s čim daljšo sezono, sposobne organizatorje v maticnem društvu in prizadevnega ter sposobnega trenerja. Ob takih pogojih računam, da bi lahko v šestih do osmih letih vzgojili res kvalitetne igralce. S tem ne mislim reči, da jih na Jesenicah sedaj ni, bolj sem ob tej svoji izjavi mislil na vzgojo mladih kvalitetnih igralcev v vsej Jugoslaviji. Ponovil bi še to, da je treba za res kvaliteten hokej, da ima vsaka ekipa 50 do 60 tekem v sezoni (kanadski profesionalci jih imajo čez 70), kar pa je seveda možno le ob pokritem drsališču. Če bi to imeli na Jesenicah, potem bi se morda lahko vključili v švicarsko-avstrijsko-alpsko ligo. Tako bi si zagotovili tudi razmeroma dovolj srečanj s kvalitetnimi ekipami.

Ob koncu razgovora smo se trenerju najlepše zahvalili in ga prosili, naj nam pove igralce Jesenic, ki bodo sodelovali v srečanjih za državno prvenstvo. Ti bodo: vararja Jože Novak in Toni Korantar, branilci Dušan Brun, Tone Mlakar, Marjan Kristan, Jože Trebušak in Janez Vrhovšek, napadalci Franc Smolej, Albin Felc, Viktor Tišler, Bogo Jan, Ciril Klinar, Cene Valentar, Miro Hribar, Janez Mlakar in Božo Oblak. Jesenice letos nastopajo s tremi napadi.

KOLENDAR DRŽAVNEGA PRVENSTVA V HOKEJU NA LEDU

V sredo se je pričelo državno prvenstvo v hokeju na ledu, ki bo trajalo od 20. novembra 1963 do 3. marca 1964. Moštva si bodo v tem obdobju nabirala točke in odločala o zasedbi mest. Ker je med bralci zanimanje za hokej, prinašamo važnejše datume srečanj jeseniškega moštva in moštva Kranjske gore v novembru in decembru.

NOVEMBER:

26. Jesenice : Partizan

27. Jesenice : Špartak

29. Kranjska gora : Špartak

DECEMBER:

8. Medveščak : Kranjska gora

10. Kranjska gora : Jesenice

11. Medveščak : Jesenice

Prijateljska mednarodna hokejska tekma

Jesenice — Rosenheim
12:2 (1:1, 6:1, 5:0)

Na umetnem drsališču pod Mežakljo je bila v četrtek zvečer prijateljska mednarodna hokejska tekma med Rosenheimom iz Zahodne Nemčije in Jesenicami.

Jeseničani so zaigrali dobro in povedli z 1:0. Toda tudi

gostje so se znašli in izenačili na 1:1. To je bil tudi rezultat prve tretjine. Druga tretjina je potekla v premoči Jeseničanov in temu ustrezen je tudi rezultat 6:1. V tretji tretjini, v kateri so se gostje umaknili v obrambo, so zmagali Jeseničani s 5:0.

Pri Jeseničanih se je najbolje izkazal drugi napad v

postavi Valentar — Bogo Jan — Klinar. Izmed vseh pa je bil na igrišču najboljši Klinar. Gostje so igrali po zrtačnovalno, toda niso bili kos hitrejšim in tehnično boljšim domačinom.

Strelci za Jesenice: Klinar 3, Tišler 2, Jan Bogo 2, Felc 2, Valentar in Trebušak po enega.

Za goste pa sta bila uspešna Körber 1 in Scholtze 1.

Igro je gledalo okrog 2000 gledalcev. Za Jesenice so igrali: Novak, Korantar, Brun, A. Mlakar, Trebušak, Kristan, Tišler, Felc, Smolej, J. Mlakar, Valentar, B. Jan, Klinar, Hribar in Oblak.

Gostje pa so nastopili v naslednji postavi: Wolfseger, Januweie, Döbl, Müller, Lechl, Geraldtschlöger, Scholtze, Hüber, Guntchik, Körber, Kostreter in Eiger.

KRANJSKA GORA : ROSENHEIM 2:7

Mladi igralci Kranjske gore se niso mogli uspešno upirati močnejšim in bolj rutiniranim hokejistom iz Zahodne Nemčije. Le v prvi tretjini je bila igra dokaj enakovredna, pripomniti pa je treba, da tudi dosežen rezultat pomeni lep uspeh za res zelo mlado ekipo Kranjske gore.

JUBILANTI-50-LETNIKI

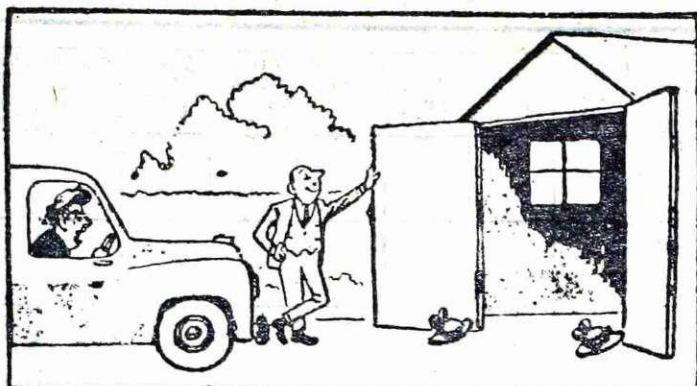
V decembru bodo praznovali 50. rojstni dan naslednji naši sodelavci:

FRANC LEGAT, valjarna 2400 — 1. decembra; FRANC AZMAN, nadzorna služba — 5. decembra; JANEZ POR, Javornik II — 6. decembra — IVAN CVENKELJ, gradbeni oddelek — 8. decembra; TOMAŽ PUC, hladna valjarna — 8. decembra; FRANC FAJFAR, promet — 10. decembra; ALOJZ LEVSTIK, konstrukcijska delavnica, montaža — 11. decembra; FRANC TRATNIK, promet — 11. decembra; EDVARD MESOJEDEC, požarno-varnostna služba — 12. decembra; JOŽE BERTONCELJ, livarna — 13. decembra; MIHAEL SVETINA, Javornik I — 15. decembra; FRANC TIČAR, mehanična delavnica — 16. decembra; FERDINAND VIDIC, Javornik II — 16. decembra; OTO PIRC, jeklovlek — 18. decembra; NEŽA TIŠLER, elektroodni oddelek — 18. decembra; ALBINA PREZELJ, žična valjarna — 20. decembra; STANKO PRIMOŽIČ, martinarna — 21. decembra; ANTON BONCELJ, Javornik I — 22. decembra; IVAN KOSELJ, šamotarna — 22. decembra; TOMAŽ ŠUŠTAR, žebeljarna — 22. decembra; GENOVEFA ROZMAN, GEŽ — 23. decembra; FRANC ZVEGELJ, kadrovski sektor — 25. decembra.

Stran humorja in ugank

Optimist — »Na pomoč!«

Varnostni ukrep, kadar šofira žena

Pesimist

»Res, Pepca mi je včeraj dva-krat telefonirala. Kako pa to veš?«

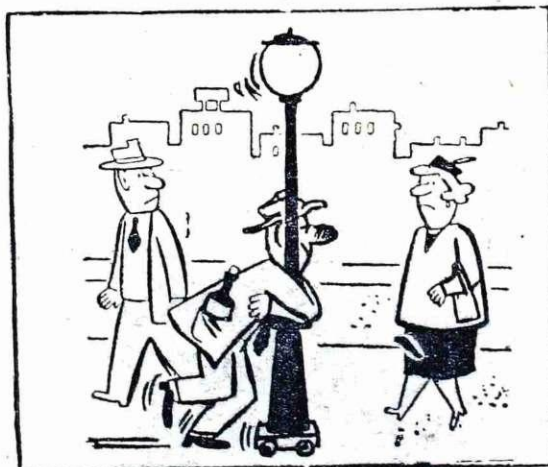
— Očka mi je naročil, naj začnem igrati na violino, če boste predolgo pri nas

— Če bi se le spomnil, kaj mi je žena naročila!

— Ali ga misliš pojesti?

Primerno za prve jutranje ure

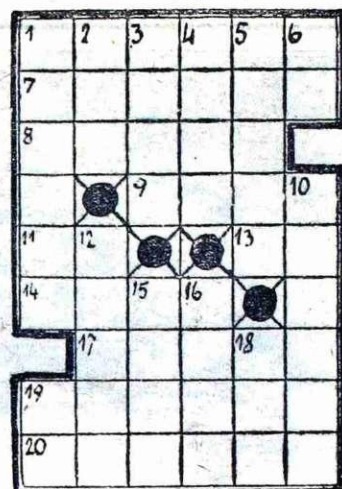

— Venomer se pogovarjam sam s seboj, tov. zdravnik, in najslabše je pri vsej zadevi to, da si pripovedujem strašno dolgočasne stvari.

KRIZANKA ST. 1

Vodoravno: 1. priimek ameriške filmske igralkе, 7. brezbožnik, 8. pravoslavna verska podoba, 9. kratica severnoatlantskega pakta, 11. samoglasnik in soglasnik, 13. začetnici hrvaškega skladatelja (Ekvinokcij), 14. priimek angleškega raziskovalca, po katerem se imenuje morje na Antarktiki, 17. zakoličena smer ceste ali železnice, 19. ostro odsekan skalnat rob, 20. biser, dragulj.

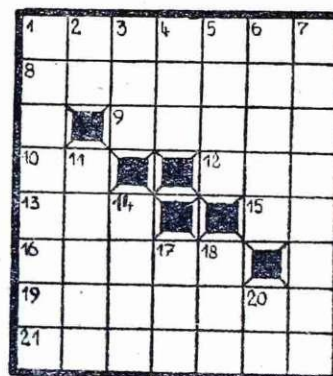
Navpično: 1. priimek ameriškega pisatelja (Goli in

mrivi), 2. obrat naše železarne, 3. žlahten plin, 4. prva slovenska filmska igralka, 5. bodeče travniške rastline, 6. latinski veznik, 10. funkcija upravnih organov, 12. sorodnice, kume, 15. jugoslovanska žitorodna pokrajina, 16. naša najdaljša reka, 18. potomec, 19. Planinsko društvo.

KRIZANKA ST. 2

Vod.: 1. obrat naše železarne, 8. široke mestne ulice, 9. spremljevalec boga Bakha, 10. slovenski tednik za razvedrilo, 12. moško ime — predsednik našega CDS, 13. budimpeštanski stadion, 15. okrajšava za avtonomno po-

krajino, 16. vzor, cilj, 19. nesoglasje, neenakost, 21. kemični element — uporabljajo ga za plemenitenje jekla.

Navp.: 1. svojina, posest, 2. rimsko število 4, 3. cel, popoln, 4. žensko ime, glavna junakinja Tolstojevskega romana, 5. kopati, delati luknjo, 6. intenzivno obdelan kos zemlje, 7. prometno prevozno sredstvo, ki se v zadnjih časih vedno bolj uveljavlja tudi v potniškem prometu pri nas, 11. 52. del leta, 14. stisnjena roka, 17. protivni veznik, 18. lomljenje, drobitev, 20. japonska družabna igra, ki se uspešno uveljavlja tudi pri nas.

VLAŽNOST IN REVMAZIZEM

Pepe se je pritoževal, da je v novem stanovanju, ki je bilo komaj dograjeno, zaradi vlažnosti dobil tako revmo v noge, da skoraj hoditi ne more več. »Vlažnost uničuje noge«, pravi Tinetu. Tine pa mu odvrne: »Imaš prav, poglej ribe, ki so vedno v vodi, sploh nog več nimajo«.

ODMEV

V krčmi so se pogovarjali o odmevu. Bahač je vedel povedati:

»Ko sem bil med vojno z majhno posadko v neki kotlini na Krasu, sem zvečer, ko smo legli k počitku, zaklical v hribe: »Vstanite, ura je šest!« In zjutraj ob šestih nas je odmev zbudil.«

NJEGOVA NAJNOVEJŠA

Pripovedoval je, da je bil neko zimo v Sibiriji, kjer je bilo tako mraz, da je morje zamrznilo in so postale ribe trde kot les. Zaradi tega si je to leto lahko napravil lep ročaj za kladivo iz jegulje.

AH, TA STUDIJ

Oče je obiskal sina, ki je študiral v Ljubljani ter mu pokazal nejevoljen račune, ki jih mora zanj plačevati. Dejal je:

»Nikdar si nisem predstavljaj, da študij toliko stane«.

Sin je odgovoril: »Ja, ja, oče, vendar pomisli, da sem jaz eden tistih, ki najmanj študirajo«.

NA IZLETU

Izletnik: »Je bil v tem kraju rojen kak velik mož?«

Natakar: »Kar pomnim jaz, so bili tu rojeni samo majhni otroci«.

ENACBA

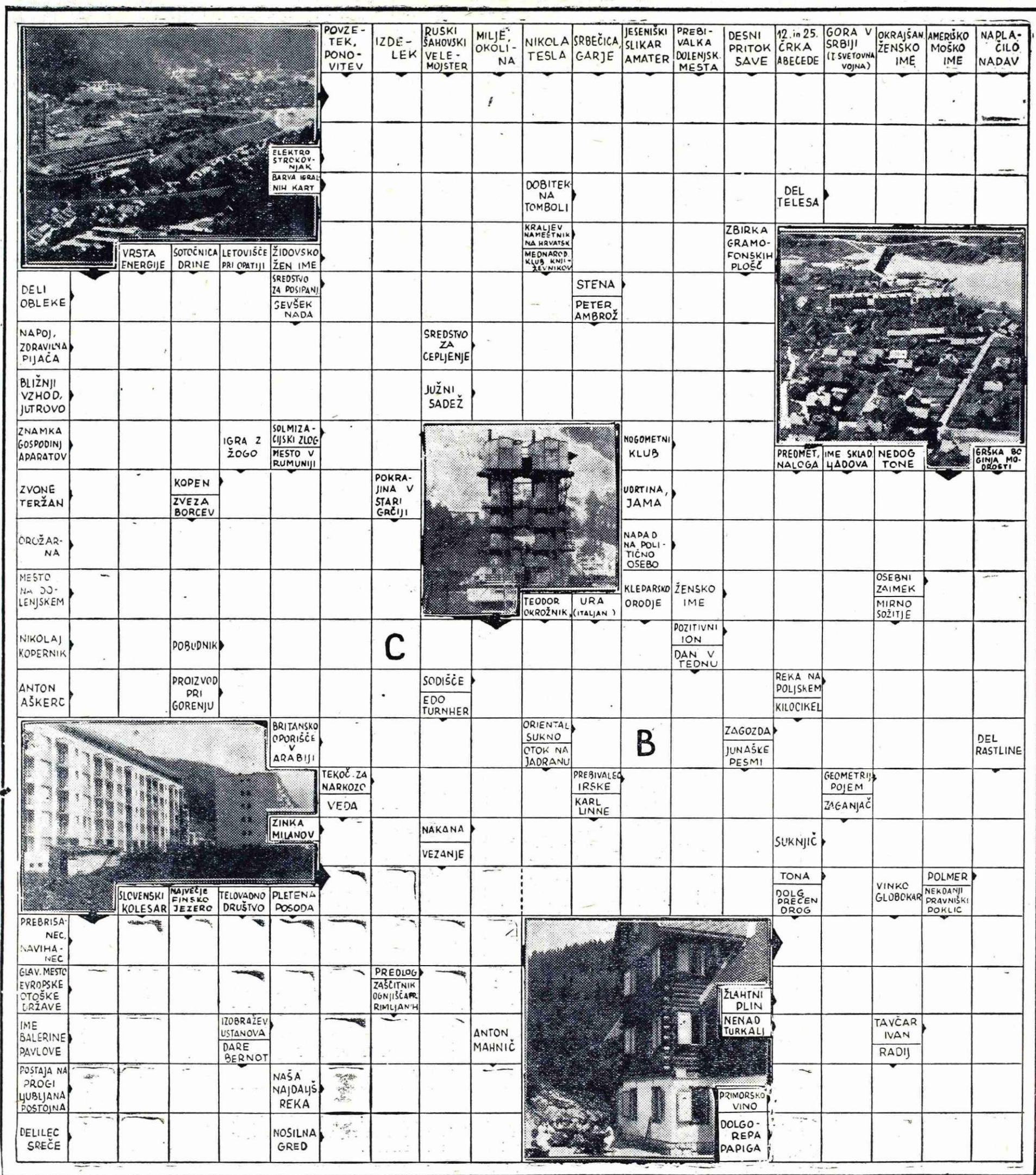
$(a - b) + (c - d) + (e - f) + (g - h) + (i - j) + (k - l) + (m - n) + (o - p) + (r - s) = x$

a) živinorejski delavec, b) že umrli slovenski gledališni umetnik, c) rimski muzej in katedrala, d) jugoslovanski namiznoteniški reprezentant, e) lomljenje, drobljenje, f)

obrobljanje g) inspiracija, h) rahel piš, sapica, i) zlitina bakra, niklja, cina in cinka, j) štajerska reka, k) visoka gora v Julijcih, l) nedeljski športnik, m) travniška rastlina, n) otok med Irsko in Anglijo, o) moralen, p) nivo, stopnja, r) pismeno potrдіlo, spričevalo, s) psihološki preizkus.

x = obrat naše železarne.

Nagradna križanka

Nagradni razpis

Nagradni kupon

Današnja slikovna križanka je nagradna. Z žrebom bodo reševalcem s pravilnimi rešitvami razdeljene naslednje nagrade:

1. NAGRADA 3000 din
2. NAGRADA 2000 din
10 NAGRAD po 1000 din

Rešitve vpišite v izrezan ali prerisan lik križanke in priložite nagradni kupon, ki je natisnjen na tej strani.

Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kuverti, na katero označite »nagrada na križanka« in napišite svoj naslov ter obrat, v katerem delate. — Rešitve pošljite najpozneje do vključno 7. decembra na UREDNIŠTVO ŽELEZARJA. Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov. O izidu žrebanja vas bomo obvestili v številki, ki bo izšla 14. decembra.

Kaj bomo gledali v kinu?

KINO »RADIO«

26. in 27. novembra japonski CS film PRISTANIŠČE ZADOVOLJSTVA, ob 17. in 19. uri.

28. novembra italij. — nemški barvni film NE POZABI ME, ob 17. in 19. uri.

29. novembra jugoslovanski VV film DVOJNI OBROČ, ob 17. in 19. uri.

30. novembra do 2. decembra ameriški barvni CS film PREPOVEDANE STRASTI, ob 17. in 19. uri.

3. in 4. decembra jugoslovanski film NEVESINJSKA PUSKA, ob 17. in 19. uri.

5. in 6. decembra ameriški film KRALJICIN GUSAR, ob 17. in 19. uri.

7. decembra slovenski barvni film SREČNO, KEKEC, ob 17. in 19. uri.

KINO »PLAVZ«

25. in 26. novembra ameriški barvni film BUTTERFIELD 8, ob 18. in 20. uri.

28. in 29. novembra ameriški film FRA DIAVOLO, ob 18. in 20. uri.

30. novembra in 1. decembra jugoslovanski film NEVESINJSKA PUSKA, ob 18. in 20. uri.

2. in 3. decembra barvni CS film PREPOVEDANE STRASTI, ob 18. in 20. uri.

5. in 6. decembra jugoslovanski film DVOJNI OBROČ, ob 18. in 20. uri.

7. decembra slovenski film TISTEGA LEPEGA DNE, ob 18. in 20. uri.

KINO ŽIROVNICA

27. novembra ameriški barvni CS film BUTTERFIELD 8.

29. novembra jugoslovanski film NEVESINJSKA PUSKA.

30. novembra ameriški film FRA DIAVOLO.

1. decembra japonski CS film PRISTANIŠČE ZADOVOLJSTVA.

4. decembra ameriški barvni CS film PREPOVEDANE STRASTI.

7. decembra jugoslovanski film DVOJNI OBROČ.

KINO DOVJE

28. novembra ameriški barvni CS film BUTTERFIELD 8.

29. novembra italijanski barvni film NE POZABI ME.

30. novembra japonski CS film PRISTANIŠČE ZADOVOLJSTVA.

1. decembra ameriški film FRA DIAVOLO.

5. decembra ameriški barvni CS film PREPOVEDANE STRASTI.

7. decembra jugoslovanski film NEVESINJSKA PUSKA.

KINO KOROSKA BELA

29. novembra italijanski barvni film MADAME BUTTERFLY.

30. novembra jugoslovanski film DVOJNI OBROČ.

1. decembra ameriški barvni CS film BUTTERFIELD 8.

2. decembra jugoslovanski film NEVESINJSKA PUSKA.

7. decembra sovjetski barvni film POVEST O SIBIRSKI ZEMLJI.

KINO KRANJSKA GORA

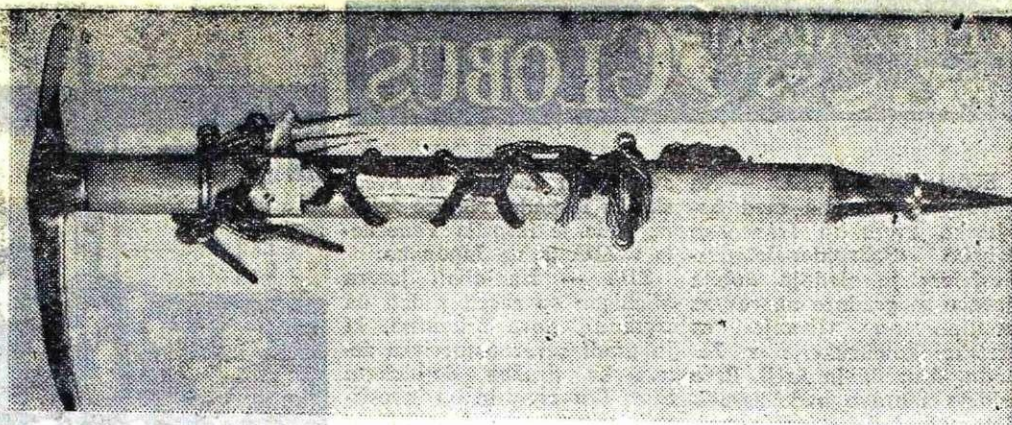
28. novembra japonski CS film PRISTANIŠČE ZADOVOLJSTVA.

29. in 30. novembra ameriški barvni CS film BUTTERFIELD 8.

1. decembra jugoslovanski film DVOJNI OBROČ.

5. decembra jugoslovanski film NEVESINJSKA PUSKA.

6. in 7. decembra ameriški barvni CS film PREPOVEDANE STRASTI.

Planinska štafeta Triglav—Jajce se približuje cilju. Danes vam predstavljamo štafeto no palico, ki so jo po zamisli Dolfeta Kramžarja (in ne Uroša Župančiča, kot smo objavili v zadnji številki) izdelali Dolf Kramžar, Mirko Gasar in Ciril Lakota.

Odlično uspel koncert na Hrušici

V vsej jeseniški občini imamo le eno dvorano, ki glede akustike odgovarja za vokalne in instrumentalne koncerte. To je velika dvorana doma družbenih organizacij na Hrušici. Tu je priredila Svoboda Hrušica v nedeljo, 17. novembra ob 16. uri koncert domače godbe in jeseniškega pihalnega orkestra. Ob primerno zasedeni dvorani je začela program godba s Hrušice. Pokazala je viden napredek, kar je nedvomno zasluga požrtvovalnega kapelnika Štefana Prežljaja, ki že leta in leta živi za to godbo in je tudi vzgojil lepo vrsto godbenikov.

Domačemu ansamblu je sledil koncert pihalnega orkestra Svobode »Tone Cufar« z Jesenic. Tokrat smo imeli priliko slišati vse finese orkestra, pa tudi posameznika, kajti akustika dvorane je

naravnost čudovita. Dirigent Remigij Noč se je predstavil z vigranim ansamblom, ki danes daleč prekaša vse gorejske in zaseda tudi v republiškem merilu najvidnejše mesto. Ansambel je enovit, harmonično zlit in tudi tehnično dovršen korpus, ki z izredno discipliniranostjo sledi dirigentu. Program, ki je obsegal zahtevna dela, je bil lahkotno in kvalitetno podan. Upoštevajoč težave in številne probleme, ki motijo delovanje orkestra — tako triizmenska zaposlitev godbenikov v železarni kot prekomerno nastopanje na pogrebih (kar pa je s finančne strani nujno) — je dosegel pihalni orkester Svobode Jesenice zavirljivo raven. Zdi se, da Jeseničani ne vemo, s kakšnim ansamblom razpolagamo. Se manj pa se tega zavedajo tisti, ki usmerjajo naš turizem in pozabljajo na

ansamble, ki bi s svojimi kvalitetnimi nastopi lahko mnogo prispevali v zadovoljstvo domačih in tujih gostov. P. U.

Otrok padel v jamo

Pred kratkim bi kmalu pri novih blokih na Plavžu prišlo do težke nesreče. V jamo za apno, v kateri pa je le še umazana voda, je padel petletni Dolfi Jelenc. Le prisebnosti mimoidočih se je treba zahvaliti, da se otrok ni utopil. Viki Krevsel in Vera Švent, ki sta se takrat mudila v bližini, sta otroka rešila sigurne smrti.

Zanimivo je, da jame že dalj časa ne uporabljajo več in da nihče ni smatral za potrebno, da je treba jame zasuti ali pa dobro zavarovati. Kdo bi odgovarjal, če bi se zgodila smrtna nesreča?

ZAHVALA

Tov. Vikiju Krevslu in tov. Veri Šventovi se najlepše zahvaljujemo za rešitev našega Dolfija.

Hvaležni starši

Zahvala

Ob izgubi drage žene, mame

EME KOS

se iskreno zahvaljujemo primariju dr. Brandstetterju ter strežnemu osebju internega oddelka jeseniške bolnišnice. Za vsestransko pomoč se zahvaljujemo tudi vaščanom Lipc, ki so nam pomagali v dneh težke izgube.

Iskrena hvala darovalcem vencev in cvetja, godbi in pevskemu zboru DPD Svobode Javornik za žalostinke in pesmi ter vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, kakor tudi kolektivu obrata plavž in skladišča koksa za vence.

Zalujoci: mož Jaka, hčerki Marija, Darinka z družino in ostalo sorodstvo.

V dneh od 7. do 15. decembra bomo lahko v naših kinematografih gledali prvi slovenski barvni film »Srečno, Kekec«. Scenarij za ta film je napisal po motivih iz pripovedk Josipa Vandota Ivan Ribičič, režiral pa ga je Jože Gale. V glavnih vlogah nastopajo: Velimir Gjurin kot Kekec, Blanka Florjanc kot Mojca, Martin Mele kot Rožle, Ruša Bojčeva kot Pehla, Bert Sotlar kot oče Skalar in še Marija Goršič, Stane Sever in drugi. Jeseniški obiskovalci kino predstav si bodo tako lahko prvi v Sloveniji ogledali novo verzijo Kekeca.

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 22. novembra od 12. do 29. novembra do 12. ure.

ZAHODNI DEL JESENIC:

dr. Alojzij Jenko, Jesenice, Cesta maršala Tita 84, tel. 277.

VZHODNI DEL JESENIC:

dr. Avguštin Tancar, Jesenice, Cesta maršala Tita 27, tel. 278.

Za čas od 29. nov. od 12. ure do 6. dec. do 12. ure.

ZAHODNI DEL JESENIC:

dr. Miran Kenda, Jesenice, Staneta Bokala 11, tel. 04, Rešilna postaja Jesenice.

VZHODNI DEL JESENIC:

dr. Rajko Turk, Jesenice, Cesta revolucije 15, tel. 04, Rešilna postaja Jesenice.

SOVJETSKA ZVEZA — Na podlagi sporazuma med Sovjetsko zvezo in francosko družbo »Schneider-Delattre-Levievier« je slednja dobila licenco za gradnjo naprav za kontinuirano vlivanje — sovjetske konstrukcije v Zahodni Ameriki in Aziji. Prvo takšno napravo bodo zgradili v neki belgijski železarni, medtem ko bodo dve drugi zgradili v francoskih železarnah.

ŠVICA — V švicarski železarni »Moos Eisenwerke«, Luzern, je začela obratovati nova naprava za kontinuirno vlivanje, ki ima nekoliko izpremenjeno konstrukcijo kot do sedaj znane naprave. Glavna sprememba je v tem, da se upogne odlito jeklo že v sami kokili in ne šele po prehodu skozi hladilno cono. S tem je omogočena znatno nižja višina celotne naprave, kar znižuje investicijske stroške ter skrajša čas, potreben za montažo naprave. Pri zahodnonemškem podjetju »Schloemann« AG iz Düsseldorfa, ki ima skupaj s švicarskim podjetjem »Concast« AG iz Züricha licenco za proizvodnjo te naprave, so različne evropske železarne naročile že pet takšnih naprav za kontinuirno vlivanje.

VELIKA BRITANIJA — V letu 1962 so nakopali v Veliki Britaniji 15,5 milijona ton železne rude, medtem ko so jo v istem razdobju uvozili 13,1 milijona ton. Največjo količino 4,1 milijona ton so uvozili iz Švedske ter iz Kanade 1,7 milijona ton, ostane pa iz afriških ter južnoameriških dežel. Pri uvoženih železni rudi se je gibala količina železa med 41 odstotkov (francoske rude) in 68 odstotkov (brazilske rude).

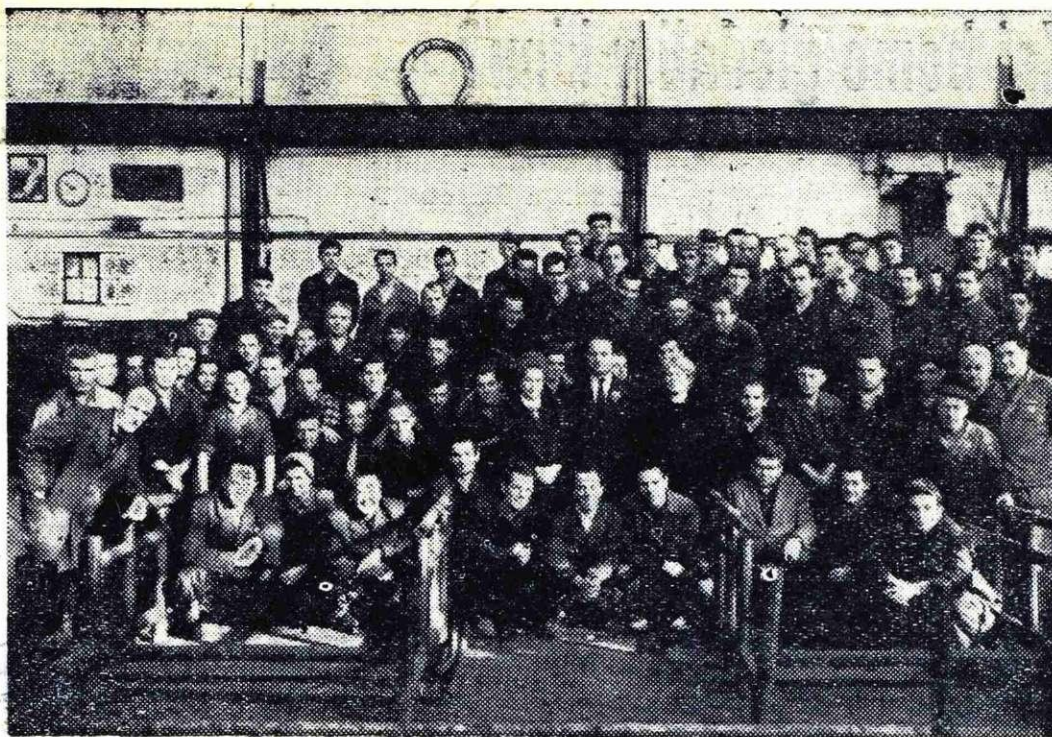
VENEZUELA — V letu 1962 je izvozila Venezuela 14,6 milijonov ton železne rude, kar jo uvršča na tretje mesto v

svetovnem merilu, za Švedsko in Kanado. Največ železne rude je izvozila Venezuela v ZDA in na Japonsko.

ZDA — Na obali jezera Michigan so začeli z deli na izgradnji nove železarne, ki jo gradi severnoameriška železarska družba Bethlehem Steel Company in bo investirala v to gradnjo približno 250 milijonov dolarjev. V prvi etapi bo zgrajena valjarna debele pločevine, topla in hladna valjarna fine pločevine ter trakov kakor tudi obrat za proizvodnjo bele pločevine. Tem obratom bodo dobavljale polizdelke druge železarne te družbe. Valjarna debele pločevine, ki bo začela obratovati že ob koncu leta 1964, bo lahko izdelovala pločevino debeline do 250 mm, 3800 mm širine in do 23 m dolžine. Vroča valjarna trakov bo lahko izvaljala trakove do širine 1900 milimetrov. Vse ostale naprave, razen valjarne debele pločevine, bodo začele obratovati do konca leta 1965. Skupna letna zmogljivost teh valjarn je zaenkrat predvidena v višini 1,9 milijonov valjanih izdelkov.

ZAHODNA NEMCIJA — V letu 1962 je porabila zahodnonemška konzervna in embalažna industrija do sedaj največjo količino bele in fine pločevine v debelini 0,18 do 0,49 mm. Domači proizvajalci bele pločevine so dobavili v tem letu skupno 265.000 ton (v letu 1961 224.000 ton) bele pločevine, medtem ko so uvozili še 135.000 (leta 1961 111.000 ton) bele in fine pločevine. Tako so porabili za konzerve in ostalo embalažo skupno 400.000 ton (leta 1961 340.000 ton) teh izdelkov, kar je po drugi svetovni vojni do sedaj največja količina.

POLJSKA — Iz SZ je prispela preostala oprema za izgradnjo največje poljske železarne »Nova Huta«. Med to opremo spadajo predvsem štirje kisikovi konvertorji, zmogljivosti 100 ton vsak in naprava za elektrolitsko proizvodnjo bele pločevine z letno zmogljivostjo 180.000 ton.

Tako so v cevni počastili jubilej — 50-letnico rojstva obratovodje Antona Komljanca, ki ga na Jesenicah poznamo kot prizadevnega strokovnjaka in družbenega delavca.

O delu DPD Svobode in njihovi uspehi

(Nadaljevanje s 16. str.)

polago sredstev, gradnja pa teče naprej. Vendar moramo skupščini dati priznanje, ker je kljub sedanjim finančnim težavam v naši občini uvidela dejansko nujnost za gradnjo tega doma ter zagotovila najnujnejša finančna sredstva, da bodo delo lahko nadaljevali.

Radi bi videli, da bi bil novi »dom družbenih organizacij« zgrajen skupaj z valjarno na Beli v letu 1965. Leta 1961, ko je bila odobrena gradnja, je bila predvidena predračunska vsota 145 milijonov dinarjev. Vendar se bo vsota zaradi splošne podražitve po vsej verjetnosti povišala za 50 do 70 %. Zato bodo še težave, vendar člani društva, kakor tudi drugih organizacij skupaj z gradbenim odborom trdno upajo, da bodo te težave ob razumevanju odgovornih forumov tudi premagali. S tem bodo vse organizacije in prebivalci Javornika ter Koroške Bele dobili objekt, ki ga res nujno potrebujejo.

PO 31 LETIH ZNOVA »TRIGLAVSKE STRMINE«

V torek, 19. novembra, je bila ponovna premiera prenovljenega prvega slovenskega celovečernega filma »Triglavske strmine«. Film je bil posnet že leta 1932, in sicer ga je posnel Metod Badjura, glavni igralci pa so naši stari znanci, med njimi tudi Jeseničani Jože Čop, Pavla in Uroš Zupančič ter Mojstrančan dr. Miha Potočnik. Film je režiral Ferdo Delak ter je bil to pravzaprav drugi slovenski igrani film, ker je prvega pod naslovom »V kraljestvu Zlatoroga« posnel prof. Janko Ravnik leto dni prej.

V filmu »Triglavske strmine«, ki je sedaj opremljen z glasbo in tekstom, so edinstveni posnetki naših veličastnih gora, ki so tudi ob ponovni premieri navdušili gledalce. Za sedaj so film predvajali samo v Ljubljani, v decembru pa ga bodo gledali tudi v Mariboru, Celju, Kranju in Trzinu. Prav bi bilo, da bi si film ogledali lahko tudi na Jesenicah, od koder so skoraj vsi glavni igralci, naši dobri znanci in priznani plezalci ter alpinisti. Prepričani smo, da bo predvajanje filma »Triglavske strmine« posebno praznično doživetje ne samo za ljubitelje in obiskovalce gora, temveč tudi za prebivalce našega mesta in vse doline pod Triglavom.

dimo fotografije številnih odrskih predstav, koncertov, manifestacij, gostovanj raznih sekcij in podobno. Zato lahko rečemo, da ima DPD Svoboda »Franc Mencinger« z Javornika in Koroške Bele bogato tradicijo, katero želi nadaljevati ter nuditi našim delovnim ljudem tudi v bodoče čim več možnosti za aktivno amatersko kulturno izživeljanje.

K.

ZAHVALA

Ob smrti ljubljene žene, mame, stare mame in tašče

KATARINE GRINTOV

se pristočno zahvaljujemo vsem, ki ste se posloviili od nje in jo spremili na zadnji poti. Prav posebno se zahvaljujemo Valjavčevi in Štremfeljnovi, ki sta nam pomagali v težkih dneh. Iskreno se zahvaljujemo zdravstvenemu in strežnemu osebju internege oddelka jeseniške bolnišnice za vso skrb in nego.

Zahvaljujemo se darovalcem vencev in cvetja, tov. Martelaku za poslovilne besede ter godbi DPD Svobode Javornik za žalostinke in lastnikom avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zalujoče družine
Grintov, Prešeren in
Pogačnik

ZAHVALA

Ob smrti nepozabnega moža in očeta

PETRA AHACIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom za nesebično pomoč, vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so na kakršenkoli način počastili draga pokojnika in ga spremili na zadnji poti. Iskrena zahvala tudi voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zalujoče družine Ahacič,
Stolcer, Radelj, Noč

LIKOVNA RAZSTAVA ZA DAN REPUBLIKE

V mali dvorani Delavskega doma pri Jeleni razstavlja od 23. novembra do 1. decembra 17 avtorjev svoja dela. Vsi avtorji so člani likovne sekcije DOLIK DPD Svobode »Tone Čufar« Jesenice in prirejajo razstavo v počastitev dneva republike. Ljubitelji te vrstne umetnosti vabijo, da si zanimivo razstavo, ki je pregled njihovega amaterskega ustvarjanja, ogledajo.

ŽELEZAR — Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice — Uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Kopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice. Tel. int. 758 in 394 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij podjetja »VODOVOD JESENICE« Jesenice razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. KNJIGOVODJA
2. SKLADIŠČNIK
3. INSTALATERJI za vodovod in centralno kurjavo
4. POMOŽNI DELAVCI

Pogoji:

- pod 1. absolvent ekonomske srednje šole z nekaj let prakse ali začetnik;
 - pod 2. trgovski pomočnik železninske stroke ali priučen skladiščnik z večletno prakso;
 - pod 3. kvalificirani ali priučen instalaterji;
 - pod 4. mlajši nekvalificirani delavci — težaki, ki se žele priučiti instalaterskega poklica.
- Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi OD. Stanovanj, razen pod 4, ni na razpolago. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Razpis velja do izpolnitve prostih delovnih mest.

»VODOVOD JESENICE«
Jesenice